

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָא כִּי לֹא יִכַּל לֹא". (המלה "לא" עם המלה "לו" הן אותיות "אלול")

ידוע הענין ומפורסם הדבר מה שכתבו הקדמונים, כי חדש אלול רמוז בפסוק בשיר השירים (ו', ג'): "אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים". שכן, "אני לדודי ודודי לי" הם ראשי-תיבות אלול, שהוא כידוע חדש התשובה, ועל-פן מתקשרים הקב"ה וישראל, בבחינת "אני לדודי ודודי לי" – "אני", כנסת ישראל, חוזרת בתשובה "לדודי", הקב"ה. "ודודי לי" – הקב"ה משפיע עלי חסד ורחמים.

והוסיף על-כך הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א, שסופי תיבות של "אני לדודי ודודי לי" הם יודיין בלבד... לומר לך, שעיקר כל העיקרים הוא להיות בימים אלו יודיין/יהודים ככל האפשר. וראוי להוסיף מה שאמר הרב הקדוש, בעל "חידושי הרי"ם", רמז נפלא, מדוע נקרא חדש התשובה בתאך "אלול". והרמז הוא, שהנה פתוב בתהילים (ק', ג'): "דעו כי ה'... הוא עשנו, ולא אנחנו, עמו וצאן מרעיתו". אולם הקרי(=אנו קוראים): "ולו אנחנו, עמו וצאן מרעיתו".

והבאור הוא, שאם אנחנו עם ישראל מרגישים בלבנו שאנו בבחינת "ולו אנחנו עמו". דהינו, שאין אנו מושלמים, ויש לנו עוד מה לתקן ולהתעלות בעבודת ה', הנה כך אנו יותר ויותר נחשבים ל"ולו אנחנו עמו", שאנו כן "עמו וצאן מרעיתו".

אולם, כאשר אנו חושבים בלבנו שאנחנו מושלמים ואין לנו עוד מה לתקן, בבחינת "ולו אנחנו עמו", הנה אנו מתרחקים ממנו יתברך, והופכים לבחינת "ולו אנחנו עמו" – שאין אנו של הקב"ה, חס וחלילה. נמצא אפוא, כי תכלית התשובה היא להפוך את אותיות "לו" (של "ולו אנחנו עמו"), לאותיות "לא" (בבחינת "ולו אנחנו עמו"). וכל זאת כדי שנגיש תמיד שאין אנו מושלמים וצריכים עדין לתקן ולהתעלות בעבודת ה'. ופכל שנגיש שאנו "לא אנחנו עמו" – אזי נהיה פלנו קרובים לו יתברך, בבחינת "ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו". ולכן נקרא חדש התשובה בשם "חדש אלול" – שהוא מכיל את האותיות "לא לו", כדי לרמז שעבודת האדם היא להפוך את "לו" ל-"לא".

והנה, על הפתוב, "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו... וירא כי לא יכל לו ויצע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב...". דרשו בגמרא (חולין צא'): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ מִלְמַד שֶׁהֵעִלּוּ (יעקב והמלאך, בהיאבקם אחד בשני) אָבֵק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד".

והפונה היא על-פי מה ששנינו בגמרא (יומא פו'): "גדולה תשובה – שמגעת עד כסא הכבוד". ויש לומר ששרו של עשו נאבק עם יעקב על חדש אלול, חדש התשובה, והעלו אבק עד כסא הכבוד, מפיון שהתשובה מגעת עד שם.

והרמז הוא בפתוב "וירא כי לא יכל לו". שכן, המלה "לא" עם המלה "לו" הן אותיות "אלול". פלומר, כאשר ראה שרו של עשו, ש"לא יכל לו", שאין בידו את הכח למנוע מייעקב לקחת את חדש אלול, חדש התשובה, חשב על עצה רעה, ואז "ויצע בכף ירכו" – בכונתו למנוע לפחות מיוצאי ירך יעקב, הם ישראל הקדושים, מלעשות תשובה בחדש אלול. ולכן "ויצע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב" – אנו צריכים לרפא את יעקב מצליעתו, על-ידי שנעשה תשובה בחדש אלול, חדש התשובה, שלקח יעקב מעשו.

ויש להוסיף מה שידוע ומפורסם, שמזלו של חדש אלול הוא מזל בתולה. ומבאר ה"בני יששכר" (אלול, מאמר א'), שעל-ידי התשובה בחדש אלול זוכה כנסת ישראל לחדש את ברית הנישואין עם הקב"ה כמו בתולה. וכפי לשונו הקדושה: "כנסת ישראל דומין לבתולה, שלא שלט בה עדין שום איש, וכבכיכול חביבה על דודה(=בעלה/הקב"ה) בכל פעם כמו בשעה הראשונה. והנה, החדש הזה(=חדש אלול) המיוחד לתשובה – מזלו בתולה, דעל-ידי התשובה נעשים כבריה חדשה, וכאילו לא שלט עליהם (על ישראל) היצר הרע".

וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב (יְרַמְּזוּהוּ לֵאמֹר, יב'): "אֲזַי תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל, וּבַחֲרִים וּזְקָנִים יַחְדָּו, וְהִפְכָּתִי אֲבָלֶם לְשִׁשׁוֹן, וְנַחֲמָתֶימָּה וְשִׁמְחָתֶימָּה מִיַּגּוֹנָם". "אֲזַי תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל" – הַ"בְּתוֹלָה" הַיָּהּ כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, הַשְּׂמִיחָה "בְּמַחֹל" (אֵל תִּקְרָא מַחֹל, אֵלֵא מַחֹל), כְּלוּמָר שְׂמִיחָה עַל-כֵּן שֶׁהַקֵּב"ה מוֹחֵל לְעוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּחֲדָשׁ אֱלוּל, שְׁמֹזְלוּ בְּתוֹלָה. (שְׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה בַּחֲדָשׁ אֱלוּל "וְהִפְכָּתִי אֲבָלֶם לְשִׁשׁוֹן, וְנַחֲמָתֶימָּה וְשִׁמְחָתֶימָּה מִיַּגּוֹנָם").

וְהוֹסִיף הַ"בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר" עַל מָה שְׁכָתוֹב בְּמִשְׁלֵי (יח', כב'): "מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מֶה", שְׁפָסוּק זֶה רוֹמֵז לַחֲדָשׁ אֱלוּל, שְׁמֹזְלוּ בְּתוֹלָה, שֶׁהוּא עֵת רְצוֹן, שְׁנִתְרַצָּה הַקֵּב"ה לַתְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְמַחֹל לְיִשְׂרָאֵל עַל חַטָּא הַעֲגָל.

וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב "מִצָּא אִשָּׁה" – כַּאֲשֶׁר מְגִיעִים לַחֲדָשׁ אֱלוּל (שְׁמֹזְלוּ בְּתוֹלָה) שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת אִשָּׁה, אֲזַי יְכוּלִים לְמַצּוֹא וּלְגַלוֹת מֶהוּ הַטוֹב שְׂרָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ, וּמֶהוּ הָרַע שְׂרָאוּי לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. "וַיִּפֶּק רְצוֹן מֶה" – בַּחֲדָשׁ זֶה יְכוּל כָּל אֶחָד לְהַפִּיק/לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו עֵת רְצוֹן מִהַקֵּב"ה, כְּמוֹ שְׁנִתְרַצָּה הַקֵּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּיָמֵים הָהֵם, כַּאֲשֶׁר עָלָה מֹשֶׁה לְאַחַר חַטָּא הַעֲגָל לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחֹת הַשְּׁנַיִים, וְנִתְרַצָּה לוֹ הַקֵּב"ה וְאָמַר לוֹ: "סַלַּחְתִּי כַּדְּבָרֶיךָ". ("אוֹרְהַי שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְהָס פְּרִידְמָן)

"כִּי תִצָּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ, וְנִתְּנָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ... " (כא' י')

רש"י זצ"ל פָּרַשׁ אֶת הַפָּסוּק "כִּי תִצָּא לְמַלְחָמָה... ", כֵּן: "בְּמַלְחָמַת הַרְשׁוֹת הַכֶּתוּב מְדַבֵּר". וַיִּדְוַע וּמְפוֹרָסָם מֶה שְׁפָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֲרָמָז הוּא עַל מַלְחָמַת יֵצֵר הָרַע.

וּמַלְמַדְנוּ רש"י, שֶׁעֵיקַר הַמַּלְחָמָה שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם יֵצֵר הָרַע צָרִיךְ לְהִיטֵל לֹא רַק עַל קִיּוּם רַמ"ח מִצְוֹת "עֲשֵׂה" וְ-שִׁס"ה מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֵׂה" – אֵלֵא בְּעֵנְיֵי הַרְשׁוֹת, דְּהֵינּוּ, לְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמוֹתֵר לוֹ (=אִפִּילוּ בְּדְבָרִים הַמוֹתְרִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה יִקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ, וַיִּמְעַט וְלֹא יִגְזִים בָּהֶם, כְּגוֹן: שִׁינָה, תְּשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה וְכו'), כִּי רַק עַל-יְדֵי זֶה, יוּכַל לְהִישָׁמֵר שְׁלֵא לְעַבּוֹר עַל אֶחָת מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה. אֲבָל, אִם לֹא יִקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמוֹתֵר לוֹ, אֵלֵא יִרְדֹּף אַחַר תַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, אִפִּילוּ בְּמוֹתֵר לוֹ, הָרִי שְׁעַל-יְדֵי כֵּן, הוּא יִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֶת יֵצֵר הָרַע, שִׁיּוּכַל לְפַתּוֹתוֹ לְעַבּוֹר חֹס וְחָלִילָה גַם עַל מִצְוֹת ה'. (כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּפָרָשַׁת "קְדָשִׁים": "קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'..."). וַפִּרַשׁ הַרַמְבַּ"ן, שֶׁהַכּוֹנֵה הַיָּהּ שֶׁהָאָדָם יִקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ גַם בְּדְבָרִים הַמוֹתְרִים).

"כּוֹחוֹ שֶׁל בְּטָחוֹן בַּה'"

מַעֲשֵׂה בְּכַפְרֵי אֶחָד, שֶׁגָּר עִם אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר שָׁנִים, וְלֹא נִתְבָּרַךְ בְּבָנִים. אָמְרוּ לוֹ כְּמָה מְמִידָעִיו: "הַגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּגְרַשׁ אֶת אִשְׁתְּךָ הַעֲקָרָה, וְתִשָּׂא לְךָ אִשָּׁה אַחֶרֶת, שֶׁתִּזְכֶּה אוֹתָךְ בְּמַהֲרָה בְּפָרִי-בֶטֶן". אוּלַם הַכַּפְרֵי הַתְּמִים דָּחָה הַצָּעָה זֹאת שֶׁל מְיֻדָעִיו, כִּי חָשׂ בְּשִׁכְלוֹ הַפְּשׁוּט, שֶׁאֵין זֶה מִן הַמִּידָה לְגָרוּם עוֹגְמַת-נֶפֶשׁ לְבַת יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָה. פֶּעַם הַתְּאָרֶח בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַכַּפְרֵי חָסִיד אֶחָד, שֶׁהָיָה מִתְלַמְּדֵי הַמוֹבְהָקִים שֶׁל הַמַּגִּיד רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְקוֹזְנִיץ'. סָח לְפָנָיו הַכַּפְרֵי אֶת מְרִי לְבוֹ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עֲצָה טוֹבָה שֶׁתַּחֲלִץ אוֹתוֹ מִמַּצּוּקָתוֹ.

אָמַר הַחָסִיד הָאוֹרֶח לְכַפְרֵי: "אִם תִּשְׁמָע לְעֲצָתִי, הַשֶּׁכֶם נָא לְפַתּוֹחַ שֶׁל הַמַּגִּיד הַגָּדוֹל מְקוֹזְנִיץ', שֶׁכִּכֵּר הַחַיִּשׁ יִשׁוּעָה וּפְדוּת לְכֶמָה וְכֶמָה עֲקָרוֹת". מִהָרִי הַכַּפְרֵי וְאִשְׁתּוֹ וּבָאוּ אֶצֶל הַמַּגִּיד, וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנָיו שֶׁיִּבְרַךְ אוֹתָם בְּזֶרַע שֶׁל קִיָּמָה.

הַמַּגִּיד הִזְקֵן הַתְּבוּנָן בְּפָנָי הַבָּאִים, וּלְבִסוּף קָרָא אֲלֵיהֶם בְּפִסְקוֹנוֹת: "אִם רוּצִים אַתֶּם בְּבֶן, עֲלִיכֶם לָשִׁים עַל שְׁלַחְנֵי חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם זְהוּבִים, כְּמִנְיַן בֵּן". "חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם זְהוּבִים!?! – קָרָא הַכַּפְרֵי בְּתַדְהֶמָּה – "הָרִי זֶה סְכוּם גְּדוֹל, הַמְצוּי רַק בְּיַד עֲשִׁירִים מוֹפְלָגִים. שְׁמָא יִסְתַּפֵּק הַרְבֵּי בְּעֲשָׂרָה זְהוּבִים?"

אֵךְ הַמַּגִּיד עָמַד עַל דְּרִישָׁתוֹ, שְׁעַל הָאִישׁ לְהִבִּיא בְּהַקְדָּם חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם זְהוּבִים, טְבִין וְתַקִּילִין. בְּלִית בְּרִירָה שֶׁבַּ הַכַּפְרֵי לְבֵיתוֹ, וְהַחֵל מְפַשֵּׁשׁ אַחַר מַטְבְּעוֹת כֶּסֶף. לְבִסוּף צָבַר תִּיק מְלֵא מְעוֹת, שֶׁסְכוּמָן עָלָה לְעֶשְׂרִים זְהוּבִים, וּבָא אֶצֶל הַמַּגִּיד. "יִרְאֶה נָא הַרְבֵּי מֶה רַב הַכֶּסֶף הַמְצוּי בְּתִיק זֶה!" – קָרָא הַכַּפְרֵי בְּקוֹל תְּחַנּוּנִים – "וַיִּסְתַּפֵּק בְּמִסְפָּר הַזְהוּבִים שֶׁהִבְאִיתִי הַפְּעַם". "עֲלִיךָ לְהִבִּיא חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם זְהוּבִים" – חֲזַר הַמַּגִּיד וְאָמַר – "וְלֹא פָחוֹת מִזֶּה".

נִשָּׂא הַכַּפְרֵי אֶת שְׁתֵּי יָדָיו כְּלָפֵי מַעֲלָה בְּתַנוּעַת יָאוּשׁ, וְקָרָא לְעֵבֶר אִשְׁתּוֹ: "בּוֹאֵי גִלְךָ מִכָּאן, וְה' יַעֲזוֹר לָנוּ גַם בְּלֵי הַמַּגִּיד!".

בְּאוֹתוֹ רָגַע אוֹרוֹ עֵינָיו שֶׁל ר' יִשְׂרָאֵל, וְקָרָא לְעֵבֶרָם בְּקוֹל בּוֹטַח: "לָכוּ נָא לְבֵיתְכֶם בְּשָׁלוֹם, כִּי קְרוּבָה יִשׁוּעַתְכֶם לְבוֹא מִמְרוּם". לֹא עָבְרוּ יָמִים מְרוּבִים, וְדַבְרֵי הַצַּדִּיק הִתְקַיְּמוּ בְּמִלּוּאָם, כִּי גְדוֹל כּוֹחוֹ שֶׁל בְּטָחוֹן בַּה', הַנוֹבֵעַ מִמְעַמְקֵי הַלֵּב... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול³
פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" 🕯️ כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 19:52**

הַפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לְכוּ נָא וְנוֹכַחַה יֹאמֵר ה' אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁלֹג יִלְבִּינוּ"

על הפתוב בישעיה (א', יח'): "לְכוּ נָא וְנוֹכַחַה יֹאמֵר ה' אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁלֹג יִלְבִּינוּ", אומר המקובל האלקי הרמ"ע מפאנו זצ"ל: הרי לכאורה בפסוק זה יש לתמוה הפלא ופלא. שהרי כאשר יש לאיש תביעה פגגד חברו, ברור שהוא מזמינו לדין כדי לחיבו בדין. ואילו כאן, אומר הקב"ה, מלכו של עולם, לישראל: "לכו נא", שזאת לשון רפות ובקשה. ועוד יותר תמוה: הקב"ה אומר לישראל: בואו "ונוכחה", שהוא לשון ויפוח (כבליכול הקב"ה אומר לישראל: "בואו ונתוכח, ואני מוכיח לכם"), ש"אם יהיו חטאיכם כשנים (=אדומים כשושנים), אני מטהר אתכם מאלו העונות, עד ש"כשאלג ילבינו" – עד שיהפכו העונות לבנים, כשאלג הלבן.

אם כך, צריכים אנו להבין. אם הקב"ה מבקש לנקות את חטאי בני ישראל, מדוע אומר להם "לכו נא ונוכחה" (=בואו ונתוכח)? וכי איזו תועלת יש בויכוח עם ישראל?

אומר על-כך הרמ"ע מפאנו: הנה, פתוב בגמרא (קידושין מ'), שהאדם נידון אחר הרוב. דהינו, אם יש לו יותר זכויות מעבירות, מיעוט עונותיו לא נחשב, והוא נקרא צדיק ויוצא ופאי בדין. ואולם, אומר הרמ"ע, יש להקשות כאן, הרי יש גמרא מפורשת, האומרת (בבא קמא נ'): "כל האומר, הקדוש ברוך הוא ותרוך הוא – יותרו חיי". אם כך, איך במקרה שלנו, מותר הקב"ה על מיעוט העונות?

אלא, מתרץ ענין זה הרמ"ע מפאנו, ואומר: ויתור נחשב רק אם הוא נגד ההלכה. אבל, כאן היתור על מיעוט עונותיו של האדם הוא על-פי דין. שכן, ההלכה אומרת, ש"אחרי רבים להטות" – דהינו, שצריכים ללכת על-פי רוב המצות, ולכן אין זה נחשב ויתור.

והנה לפעמים מתעורר קטרוג גדול על ישראל, שכן יש להם מיעוט מצות, ורוב עבירות, ועל כן המקטרגים למעלה בשמים דורשים מהקב"ה להעניש את ישראל על כך. ואולם והקב"ה שהוא אב הרחמן, רוצה מאוד להצדיק את בניו בני ישראל בדין, כדי שלא יענשו על עונותיהם, ואולם הרי אי אפשר לותר אלא על פי הדין, כי כלל גדול הוא בידינו (משלי כט' ד'): ש"מלך במשפט יעמיד ארץ", דהינו שהמלך (=הקב"ה) חייב לעשות דין ומשפט צדק, ואל לו להפלות ולהיטיב עם ישראל שחטאו.

אלא שגם לזה יש לו להקב"ה עצה נפלאה והיא: "לכו נא ונוכחה יאמר ה'..."

ומסביר ענין זה הרמ"ע מפאנו ואומר: הנה שנינו הלכה ברורה (שבועות לא'): "מנין לשנים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין, ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה, שאומרים לו (לעשיר): לבש כמותו (=כמו העני), או (אומרים לעשיר) הלבשהו כמותך? תלמוד לומר: 'מדבר שקר תרחק'". והפונה כאן במשנה היא, שכאשר באים שנים לבית הדין למשפט, אחד עשיר והשני עני, והעשיר לבוש בגדים מפוארים, ואילו העני לבוש סמרטוטים – הנה, נפסק להלכה, שאומרים לעשיר, שיתלבש כמו העני, או שילביש את העני כמו שהוא לובש בגדים מפוארים. וכל זאת, כדי שלא יסתמו טענותיו של העני, בראותו את העשיר לבוש בבגדים יקרים, ואילו הוא לבוש בבגדי סחבות.

והנה, ידוע שבני ישראל נשפטים לפני הקב"ה בשני אופנים. באופן הראשון, הקב"ה הוא השופט את ישראל על כל מעשיהם, לטוב או לרע. באופן השני, הקב"ה הוא בעל הדין הבא לתבוע את בני ישראל למשפט לפני הפמליא של מעלה, שהם הסנהדרין של בית דין בשמים, ותפקידם לשמוע את טענת הקב"ה כנגד ישראל.

והנה, ידוע שלבושו של הקב"ה הוא לבן, כמו שכתוב (דניאל ז', ט'): "לבושה (של הקב"ה) כתלג (=כשאלג) חור". כלומר, לבושו של הקב"ה הוא כשאלג לבן. ולעומת זאת, ישראל, כאשר הם חוטאים, לבושם הוא אדום כשנים (=כשושנים). שכן, הצבע האדום רומז על עונות.

ולכן, כאשר רוצה הקב"ה לזכות את ישראל בדין על-פי דין תורה, אומר להם הקב"ה: "לכו נא ונוכחה". דהינו,

4
לא אהיה לכם לדין ולשופט. אלא, לכו נא בבקשה לבית דין של מעלה, "ונוכחה" (=נתוכח) לפני
הפמליא (=הסנהדרין) של מעלה, על חטאיכם. והנה, מצד ההלכה, בית דין של מעלה צריך לומר, כביכול,
להקב"ה: מאחר ואתה לבוש כשלג, וישראל לבושים כשנים (=בבגדים אדומים כשושנים). על-כן, או שתלבש
בגדים כמו ישראל (בגדים אדומים), או שתלביש את ישראל בבגדי לבן, כמוך.

ומכיון שלא שייך שהקב"ה ילבש, חלילה, בגדים אדומים, הומוזים לחטא, לכן, בהכרח שיסיר הקב"ה את
הבגדים האדומים מישראל, וילבישם בבגדי לבן כשלג, ועל-ידי כך יטהרם מעונותיהם.

וזהו שאומר הקב"ה לישראל: "לכו נא ונוכחה... אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו": מאחר ורוצה הקב"ה
לזכות את ישראל בדין, אומר להם: "לכו נא ונוכחה" – בואו ונלך לבית דין של מעלה, כדי שישמע את טענותי
כלפי ישראל, ואז בהכרח שצריך אני להלבין את חטאיכם, כיון שלפי ההלכה שני בעלי הדין צריכים להיות
באותו לבוש, וממילא יוצאים אתם זכאים בדין.

על-פי דבריו הקדושים של הרמ"ע מפאנו, מפרש ה"בני יששכר" את הכתוב בהפטרת "עקב" (ישעיה נ', ח):
"קרוב מצדיקי... נעמדה יחד, מי בעל משפטי יגש אלי". דהינו, "קרוב מצדיקי" – כאשר הקב"ה רוצה להצדיק
את ישראל במשפט, שהרי אנו בבחינת "קרוב" של הקב"ה (כמו שנאמר: "בנים אתם לה' אלהיכם"), על-כן
נעמדה יחד למשפט, לפני הפמליא של מעלה. כי "מי בעל משפטי" – הוא הקב"ה – "יגש אלי" לעמוד עם

ישראל לפני בית דין של מעלה, וממילא יצטרף הקב"ה להלביש את ישראל בבגדי לבן, ויטהרם מחטאייהם.
ענין זה גם מסביר לנו את מנהג ישראל, שבראש השנה וביום הפיפורים הם לובשים בגד לבן. שכן, הדבר בא
לרמוז לכל באי עולם, שבימים אלו מלבין הקב"ה את עונות ישראל "כשלג" – כדי לטהרם ולהוציאם זכאים
בדין.

(ויש לומר, שברור הוא שהקב"ה מטהר ומלביש את בניו בבגדי לבן רק כאשר הם מתודים על חטאייהם
ועונותיהם, ובכך מגלים שאכן "חטאיכם כשנים (=אדומים כשושנים)" – שהם לבושים בבגדים אדומים. אולם,
אם אין ישראל עושים תשובה, וממשיכים בדרך הרעה, הם מגלים בזאת, שלפי דעתם אין הם לבושים בבגדי
אדום, וממילא אין הקדוש-ברוך-הוא מטהרם ומלבישם לבן). ("אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"היה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו"

פעם, כשהגיע רבי משה ליב מסאסוב בחג הסוכות ל"הושע נא למענך דורשנו" נשא ידיו כלפי מעלה ואמר:
"רבנו של עולם, הרי כתבת בתורתך שהמוצא אבדה רשאי להחזיקה "עד דרש אחיך אתו", והנה, זה כמעט
אלפים שנים שבהן אנו אבודים בין האמות ואין אתה בא לדורשנו: אנא ממך "הושע נא! למענך דורשנו! הגיעה
כבר השעה שתדרש את אבדתך הנדחת בין האמות ותשיבנו אליך ברחמים!" (וכל המאמינים)

"תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח"

פעם, באחת משיחותיו, אמר רבי חיים מוולוז'ין לתלמידיו, שכל פרט ופרט שמספרת לנו התורה הקדושה, נועד
ללמדנו לקח כלשהו, ואינו מובא לשם סיפור בעלמא.

לפתע קם אחד הבחורים, ושאל את רבי חיים: בסוף פרשת "וישלח" מספרת לנו התורה: "ותמנע היתה פילגש
לאליפו בן עשו ותלד לאליפו את עמלק". פלוס (=האם) יתכן לומר, שיש ערך לימודי למסופר על תמנע, שהיתה
פילגש לאליפו בן עשו, וילדה לו את עמלק?

רבי חיים התבונן רגע קט בפני השואל, והשיב לו: כפי שאמרתי, אין בתורתנו הקדושה אף לא סיפור אחד
שאינו מלמדנו דבר-מה, ואף הפסוק שהבאת על תמנע נכלל בכלל זה. שכן, הוא מיישב לנו סתירה, הקיימת
לכאורה בין שני פסוקים בפרשת "כי תצא". הנה, בפסוק אחד בפרשה זו נאמר: "לא תתעב אדמי כי אחיך
הוא", ובסיום אותה פרשה מורה לנו התורה: "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח". אם כן, איך
אפשר לקיים את שני הפסוקים כאחד? והלא עמלק הוא מבני אדום...

וכדי לישב קשי זה בפרשת "כי תצא", מקדימה לנו התורה, ומספרת בפרשת "וישלח", שעמלק בן אליפו נולד
מפילגש, ולכן הוא אינו מתיחס אל אדום כשאר הבנים של אליפו, ומשום כך לא חל עליו (=על עמלק) האיסור
של "לא תתעב אדמי..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52
הפְּטָרָה: "רני עקרה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בְּנֵי צִיּוֹן

אלול – חדש הרחמים והסליחות

ה"ישמח ישראל" אומר, שכדי לצאת זכאים ביום הדין בראש השנה, צריך כל אדם להשתדל להידמות לבוראו – לה' יתברך. וכמו שהקב"ה מתנהג עם ישראל ב-יג' מידות של רחמים, כך צריך האדם לזכך את עצמו ולהתנהג עם חברו במידות רחמים אלו, ועל-ידי כך יתנהג עמו ה' יתברך במידה כנגד מידה, ויעורר עליו את יג' מידות הרחמים, כדי שיוזכה בדין בראש השנה.

כדי שנוכל להבין את יג' מידות הרחמים של הקב"ה (שהן: "א.מי אל כמוך ב.נשא עון ג.ועבר על פשע ד.לשארית נחלתו ה.לא החזיק לעד אפו ו.כי חפץ חסד הוא ז.ישוב רחמנו ח.יכבש עונותינו ט.ותשליך במצלות ים כל חטאתם י.תתן אמת ליעקב יא.חסד לאברהם יב.אשר נשבעת לאבותינו יג.מימי קדם").

במיוחד בימים אלו של חדש הרחמים והסליחות, נביא את ביאורו של הרמ"ק, על המידה "כי חפץ חסד הוא", בספרו הקדוש "תומר דבורה", וכך הוא כותב: צריכים אנו לדעת, שיש בשמים היכל אחד, שבו יש מלאכים, הממונים לקבל את גמילות החסדים שעושה האדם בעולם הזה.

והנה, כאשר מידת הדין באה לפני הקב"ה, ומקטרגת על ישראל (=על מעשיהם הרעים), כדי שהקב"ה יענישם, מיד מראים אותם המלאכים לבית הדין של מעלה את החסדים שעושים ישראל. ואז, למרות שישאל נמצאים חייבים בדין מחמת (=בגלל) עונותיהם, הקב"ה מרחם עליהם, ומבטל את דברי המקטרגים. וזהו מה שאמר הקב"ה למלאך גבריאל (ויקרא רבה): הם (=ישראל) גומלים חסדים אלו עם אלו. לכן, אפילו שהם חייבים בדין – הם ניצולים.

והטעם לכך הוא "כי חפץ חסד הוא" – ה' יתברך רוצה שישראל יעשו חסד זה עם זה. שכן, הצדקה והחסד הם סוד קיומו של העולם, שנאמר: "עולם – חסד יבנה" (תהילים פט', ג'). וכפי שאמרו חז"ל: "גדולה הצדקה. (פיון) שמיום שנברא העולם, ועד עכשיו, העולם עומד על הצדקה. וכל הנותן צדקה הרבה – הרי זה משופח, וממלט עצמו מדינה של גיהנם".

ולכן, אומר הרמ"ק, ראוי לו (=לאדם) להתנהג במידת החסד והצדקה עם כל אדם. אפילו אם האדם עושה לו רע, או מכעיסו, בכל זאת יעשה עמו צדקה וחסד, ויחפש באותו אדם איזו מידה טובה, ויאמר לעצמו: די לי במידה טובה זו שיש לו. ואם כך צריך לנהוג עם כל אדם, כל שכן שהאדם צריך לעשות חסד עם אשתו, ואפילו שהיא מצערת ומכעיסה אותו ביותר.

ויזכור תמיד את דברי חז"ל בגמרא (יבמות סג'), על ר' תיא, שאשתו היתה מצערת אותו מאד, ולמרות זאת החזיר לה טובה, ואמר לחבריו: "דיינו, שמגדלות את בנינו, ומצילות אותנו מן החטא" (=די לנו בטובה שעושות עמנו נשותינו, בכך שהן מגדלות את בנינו, ובנוסף מצילות אותנו מחטא העריות עם נשים אחרות).

והנה, ידוע לנו מהספרים הקדושים, שמידת "כי חפץ חסד הוא" היא שהקב"ה, ברוב טובו הוא "חפץ חסד". דהיינו, הוא יתברך משתוקק לעשות חסד עם בריותיו, ולהיטיב עמהן. אולם, ראינו לעיל, שהרמ"ק מפרש כאן את "כי חפץ חסד הוא" כך, שהקב"ה חפץ שאנחנו נעשה חסד זה עם זה, כדי שעל-ידי כך יוכל הוא יתברך לנצח את המקטרגים, שבאים לקטרג על ישראל ביום הדין.

ובאמת, שני הפרושים האלה עולים בקנה אחד, שכן "כי חפץ חסד הוא" – הקב"ה חפץ שאנו נעשה חסד זה עם זה, כדי שעל-ידי כך הוא יתברך יוכל לעשות חסד ולהיטיב עמנו, מידה כנגד מידה – וכך לנצח את המקטרגים עלינו.

ענין זה יובן ביתר שאת על-פי מאמר חז"ל בגמרא (בבא קמא טז' ב'): "...אמר ירמיה לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבוננו של עולם, (ישראל), אפילו בשעה שעושין (=שנותנים) צדקה, הכשילם בכני אדם שאינן מהוגנים (=שלא

ראויים)...”.

ותמהו על-כך חז"ל: היתכן שירמיהו הנביא, שתמיד היה דורש טוב לעמו, יבקש דבר קשה כזה, שהקב"ה יכשיל את עם ישראל, בכך שהם יתנו צדקה לעניים שאינם מהוגנים?

ויבאר ר' זושא מאניפולי זי"ע, על-פי מה שאמרו חז"ל (מגילה יב): "במידה שאדם מוודד בה – מוודדים לו" (=האדם מקבל את גמולו כפי שהוא מתנהג עם הסובבים אותו). ולכן, כאשר ראה ירמיה הנביא את מעשיהם הרעים של ישראל, שחטאו בחטאים חמורים, עד כדי כך שלא היה בידו דבר, כדי ללמד עליהם זכות, החליט להתפלל עליהם, שיכשילם הקב"ה בכך שיתנו צדקה לעניים שאינם מהוגנים (=שלא ראויים), ועל-ידי כך, מידה כנגד מידה, הקב"ה ישפיע עליהם שפע טוב משמים, ויזכה אותם בדינם, למרות שהם (=ישראל) אינם ראויים לכך.

ולכך התכונה התורה הקדושה (דברים טו, ז'): "נתן תתן לו (=לעני)" – אפילו שאתה חושב שהוא עני שאינו מהוגן, ולא ראוי לתת לו – בכל זאת תן לו צדקה – "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלהיך" – ה' יברך אותך – "בכל מעשך ובכל משלח ידך" – גם אם אתה לא ראוי, מצד מעשיך, לברכות אלו. שכן כיון שאתה נתת צדקה לעני שאינו מהוגן, כך (במידה כנגד מידה) הקב"ה יתן לך צדקה (=חיים טובים, פרנסה, וכל מיני דמיטב), אפילו אם אתה לא ראוי לכך. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו"

מלשון הפתוב לעיל "והיה פקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן ודבר אל העם: ואמר אלהם שמע ישראל דרשו חכמים (סוטה מב ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל: אפלו לא קימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם".

רמז לדברי חז"ל האמורים דרש רבי אברהם צבי ויס זצ"ל אב"ד "נוה אחיעזר" מן הפתוב בפרשתנו: אם יקומו אויבים להלחם בכם, אף כשאינן בידכם די זכיות כדי להנצל מידם, מבטח לכם: "ונתנו ה' אלהיך בידך" אך בתנאי שמקפידים אתם על "ושבת שביו" ראשי תבות: "ומיחדים שמך בכל יום תמיד ואומרים באהבה שמע ישראל" (מתוך תפלת שחרית)

"ונשמרת מכל דבר רע" (ע"פ "וכל המאמינים")

דרש רבי שמשון פינקוס: חלק מחובת השמירה "מכל דבר רע" הוא תפלה ותחנונים לפני הבורא שיסייע בדינו להנצל מהנסיון, אם התרשל האדם מלהתפלל על כך ונכשל יענש גם על עצם העבדה שלא התפלל. כדרכו באר זאת רבי שמשון במשל נפלא: מעשה ברופא שמנה פאחראי משמרת בחדר מיון בבית החולים. אתרע מזלו ובאחד הלילות הגיעו לחדר המיון חולים רבים בבת אחת, חלקם במצב קשה ביותר. על אף שהתאמץ בכל כחותיו לא הצליח לטפל בכלם וכמה מהם מצאו את מותם, רחמנא ליצילן.

כאשר נתבע על רשלנות רפואית, טען להגנתו: "וכי מה היה עלי לעשות?! השתדלתי מעל ומעבר לכחותי"... אך אז הטיח בו השופט: "אין לי טענות כלפיך על שלא הצלחת לטפל בכל החולים, טענתי אליך היא מדוע לא הזעקת עזרה!"

כך גם בענייננו: לעתיד לבוא ינסה האדם לטען בנוגע לתורה ולמצוות שבטל כי קשיים ונסיונות שעמדו בפניו הם שגרמו לו לחטא. עליו לדעת כי אז יטענו כנגדו: "למה לא זעקת לעזרה? מדוע לא התפללת לפני הבורא שיסייע בידך לעמד בנסיון?...?"

"כי יקרא קו צפור לפניך בדרך"

ב-י"א בתמוז תשנ"ד נפטרה אמה של הרבנית קניבסקי (הרבנית אלישיב, עליה השלום). כשיצאה הרבנית מהבית, בדרכה אל לויית אמה, ראתה קו ציפור על גג ביתה. מיד פנתה אל אחד מנכדיה, ודחיפות בקולה: "גש מהר אל ישיבת בית מאיר, וקרא לאברך פלוני. הוא היה אצלי לפני כמה שנים, וספר שאין לו ילדים. אמר לו, שיש פאן קו ציפור, והרי כתוב במדרש, שמצות שילוח הקן היא סגולה לבנים.

אמנם אני עומדת לנסוע ללונה עכשיו, אבל יש עוד מספר דקות עד שהרב ירד ונצא לדרך. תזרו אותו, שיבוא מיד לזכות במצוה"! הנכד מהר בשליחות סבתו, וקרא לאברך המדובר. האברך נדהם, כיצד מסוגלת הרבנית בשעה כה קשה, לפני הלונה של אמה, לחשוב על אדם בלתי מוכר, שהיה אצלה לפני שנים?

הוא מהר אל בית הרבנית, אך אז הסתרבר שהציפור איננה בקו. "כדאי שתמתין מעט", עודדה אותו הרבנית, "אולי הציפור עוד תשוב לפני שהרב ירד". ואכן, ברגע האחרון שבה הציפור אל הקו, והאברך קים את המצוה...

תשעה חודשים לאחר אותו מעשה ילדה אשתו של האברך במזל טוב... **שבת שלום לכל בית ישראל!**

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:52

הַפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בְּנֵי צִיּוֹן

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ... וְרָאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר..."

מוּבָא בְּ"לִיקוּטֵי תוֹרָה" לְהַאֲרִיזוֹ, עַל הַכְּתוּב, "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ... וְרָאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר..."
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה הִיא בְּבַחֲנֵינָת "אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר", וְהִיא נִמְצָאָת בַשָּׂבִיָּה(=בְּשִׁבִי) שֶׁל הַיֵּצֵר הָרָע. וּמִחֲמַת רוּב
עוֹנוֹתֶיהָ, מְלוּבֶשֶׁת הִיא שְׁמֵלֶת שְׂבִיָּה, שְׁנוּצְרָה מְעוֹנוֹתֶיהָ הָרַבִּים, רַחֲמָנָא לִיְצִלָן.

לְכֹן, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת הַנְּשֻׁמָּה, צָרִיכִים אָנוּ בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, שֶׁהוּא "יֶרַח(=חֹדֶשׁ) יָמִים", לְבַכּוֹת בְּתִשׁוּבָה וּבְתַחֲנוּנִים
לְפָנֵי הַקַּב"ה עַל מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, כְּדֵי לְשַׁחֲרַר אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה מִשְׁבֵּי הַיֵּצֵר הָרָע, וּלְהַסִּיר מֵעַלֶּיהָ אֶת שְׁמֵלֶת
שְׂבִיָּה, שְׁנוּצְרָה, כְּאִמּוֹר מְעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ, יַעַן כִּי לְפֶתַח חַטָּאת רוּבִיךָ, וַיֵּצֵר הַטוֹב אִינוּ בָּא עַד שֶׁהָאָדָם
בֶּן י"ג שָׁנָה. לְכֹן הָאֵיבָרִים שֶׁל אָדָם רְגִילִים עִם הַיֵּצֵר הָרָע מִיּוֹם הַלֵּידָה, כְּשֶׁהָאָדָם בָּא לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, הֵינּוּ שׁוֹצֵא
לְמַלְחָמָה עַל הָאוֹיְבִים שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הָרָע וְהָאֵיבָרִים, 'וּנְתָנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בִּידְךָ' – שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הָרָע, אִזּוּ וְשִׁבִית שְׂבִי' –
הֵם אֲבָרֵי הַגּוּף, וְרָאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר' – שֶׁהִיא הַנְּשֻׁמָּה, 'וּגְלַחָה אֶת רֵאשָׁה' – שֶׁתִּסֵּר אֲמוֹנוֹת רָעוֹת,
'וְעִשְׂתָּה אֶת צַפְרָנֶיהָ' – שֶׁהוּא חֲתִיכַת וּמְנִיעַת הַמוֹתְרוֹת. 'וְהִסִּירָה אֶת שְׁמֵלֶת שְׂבִיָּה' – שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה
מִמַּעֲשֵׂה הָעֵבִירוֹת, כְּעַנְיָן 'הַסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצְּאִים מֵעַלְיוֹ'. וְאִח"כּ 'וּבְכַתָּה אֶת אֲבִיָּה וְאֶת אִמָּה יֶרַח יָמִים' – זֶה
הַקַּב"ה, 'וְאִמָּה' – זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּעַנְיָן 'כִּי אַחֲרֵי שׁוּבֵי גַחְמֵתִי, וְתִבְכֶּה עַל עוֹנוֹתֶיהָ יֶרַח יָמִים שֶׁהוּא חֹדֶשׁ
אֱלוּל'."

וְרָאוּי לְצִיָּן כִּי מְקוֹר פִּירוּשׁ זֶה הוּא בְּזֶהר הַחֹדֶשׁ ("כִּי תֵצֵא" עב), שֶׁמִּפְּרֵשׁ כֵּן: "'אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר' דָּא הִיא נְשֻׁמָּתָא(=זו
הַנְּשֻׁמָּה), כְּמָה דָּאֵת אִמְר(=כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר) (מִשְׁלֵי לֵא, ל'): 'אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל... וּבְכַתָּה אֶת אֲבִיָּה וְאֶת אִמָּה
יֶרַח(=חֹדֶשׁ) יָמִים" דָּא הוּא יֶרַח דְּאֱלוּל(=זֶהוּ חֹדֶשׁ אֱלוּל) (שְׁכַן "אֲבִיָּה" – זֶהוּ אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים וְ"אִמָּה" – זֶהוּ
הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה).

וְהֵנָּה, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב בְּיִצִירַת הָאָדָם (בְּרֵאשִׁית ב, ז): "וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח
בְּאִפּוֹ נְשֻׁמַּת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". הֵנָּה, מְבוֹאָר מְכַאֵן, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא גּוּף עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה
בְּבַחֲנֵינָת כְּלֵי וְנִרְתִּיק לְהַחְזִיק בְּתוֹכוֹ אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹךְ מִמַּעַל, שֶׁנִּפְחַ הַקַּב"ה בְּתוֹךְ הָאָדָם.

וּכְבָר הָאֲרִיךְ רַבְּנוּ הַמַּהֲרַח"ו זיע"א בְּ"שַׁעֲרֵי קְדוּשָׁה" (שַׁעַר א', חֶלֶק א'), כִּי תַכְלִית הַבְּרִיאָה הִיא שִׁיקְדוּשׁ הָאָדָם אֶת
כָּל רַמ"ח אֵיבָרָיו וְ-שִׁס"ה גִּידָיו בְּאוֹר הַגְּדוּל שֶׁל רַמ"ח מְצוֹת "עִשָׂה" וְ-שִׁס"ה מְצוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה".
לְפִי זֶה, נִמְצָא, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת גּוּפוֹ בְּקִיּוּם תְּרִי"ג מְצוֹת הַתּוֹרָה, הָרִי הוּא מְקַדֵּשׁ אֶת הַגּוּף לְהִיּוֹת
בְּבַחֲנֵינָת אֲרַמּוֹן שֶׁל מַלְכִים, לְהַחְזִיק בּוֹ אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹךְ מִמַּעַל.

אוּלָּם, כְּאֲשֶׁר אֵין הָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת גּוּפוֹ בְּקִיּוּם הַמְצוֹת, אֲלֹא אֲדַרְבָּה, רוּדֶף הוּא אַחֲרֵי הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִטְמֵא
אֶת גּוּפוֹ חֲלִילָה, הָרִי גּוּפוֹ נִהַפֵּךְ לְהִיּוֹת מִמֶּשׁ בְּבַחֲנֵינָת בְּהֵמָה, דְּבַר שְׁגוּרִים צַעַר גְּדוּל וְנוֹרָא לְנִשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁכָּל
תְּשׁוּקָתָהּ הִיא לְהַתְחַבֵּר עִם בּוֹרְאָה הַקַּב"ה. וּבְמִקּוּם זֶה הִיא צָרִיכָה לְהִיּוֹת שְׂבוּיָה בְּשִׁבֵי הַגּוּף, שֶׁיִּרְדַּ לְדַרְגָּה שֶׁל
בְּהֵמָה... (אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה! אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִימָה...!).

בְּאִיזוֹ בּוֹשֶׁת פָּנִים נְבוֹא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֶל הַקַּב"ה, מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִים, שֶׁבְּרָאָנוּ לְכַבּוֹדוֹ, וּנְבַקֵּשׁ "זְכַרְנוּ לַחַיִּים.
מְלַךְ חֶפֶץ בַּחַיִּים. וְכַתְּבֵנוּ בְּסִפְר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים", אֲשֶׁר הוּא בְּכַבּוֹדוֹ וּבְעֶצְמוֹ טָרַח כְּבִיכּוֹל לְיִצֵר אֶת
הַגּוּף עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה, וְנִפְחַ בְּתוֹכוֹ אֶת הַנְּשֻׁמָּה, כְּבַת מְלַךְ, הָרָאוּיָה לְשַׁבֵּת בְּאֲרַמּוֹן שֶׁל מַלְכִים, וְאֵילוּ אָנוּ הוֹשְׁבֵנוּ
אוֹתָהּ בְּגוּף שֶׁל בְּהֵמָה, שֶׁהוּא מְלֵא עוֹנוֹת וּפְשָׁעִים. וְעַתָּה, עוֹד נְבוֹא לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְחַדֵּשׁ לָנוּ אֶת הַחַיִּים? לְהוֹשִׁיב
שׁוּב אֶת הַנְּשֻׁמָּה בְּשִׁבֵי שֶׁל גּוּף בְּהֵמִי?

מַעַתָּה, נִשְׁכִּיל לְהַבִּין שְׁצָרֶיךָ לְשׁוּב יֶרַח יָמִים שֶׁל חֹדֶשׁ אֱלוּל, עַל שְׁגָרְמָנוּ לְנִשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה, "אִשָּׁת יִפֶּת תֹּאֵר",

להיות בשבי הגוף הבהמי. וזאת, כפי שאמרו חז"ל: "באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה" – שצריך להתעורר ביראת ה' על אשר התנהגנו כבהמה במשך כל השנה, וגרמנו צער גדול ונורא. שכן, במקום לשבת בגוף של אדם, יושבת הנשמה בגוף של בהמה, לא עלינו.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיתן בנו את הכח להתחזק ולהודוך בעשית המצות, כדי שגופנו יהיה בבחינת "מקדש" – ראוי לשכן בו את הנשמה הקדושה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"חסד אל כל היום" (תהילים נבי ג')

בעוד פחות משלשים ימים אנו מגיעים לראש השנה, הוא יום הדין, שבו נקבע לכל העולם הכל! חיים, פרנסה, זיווג, וכו'. ולכן צריכים אנו לדעת מה אפשר לעשות כדי לזכות במשפט ביום הדין? פתוב בספרים הקדושים עצה נפלאה, שאם יעשה אותה האדם, הוא יוכל בנקל לעבור את הדין בהצלחה גדולה. ומהי אותה עצה?

להיות אדם שהרבים תלויים בו וזקוקים לו, אדם כזה לא מגיע לבד למשפט בראש השנה, אלא כל הנשמות בעולם הזה, שנזקקות לו, מעוררות עליו ברחמים. ולכן גם אם חלילה צריך להיגרר עליו דבר רע, הרי מיד ניצבות אותן נשמות, עומדות לבקש ולהתחנן עליו, וממילא הקב"ה פוטר אותו מהרעה שהיתה צריכה להיות לו, שהרי הרבים זקוקים לו.

צבי וצביה התגוררו בביתם רחב הידים שליד הנהר באיזור בוקובינה, הנמצא בין רומניה לבין רוסיה. הם היו בני דודים שנשאו, ושניהם נקראו על שם סבם המשותף. בני הזוג היו אמידים ובעלי חסד, ונהגו להכניס אורחים בשבתות ובחגים, וגם בימות החול, ולעזור כמיטב יכולתם לנזקקים. היה בביתם חדר מיוחד לעובדי אורח מזדמנים, ובו מיטות ושאר צרכי האדם, וכל עניי הסביבה ידעו שאצלם ניתן תמיד למצוא מקום ללון ולאכול.

בני הזוג מסרו את נפשם כדי לעזור לזולתם. פעם, בעיצומו של החורף האירופי הקשה, חזר צבי לביתו לאחר עמל יומו ללא מעיל הפרוה שאיתו יצא בבקר. שאלה אותו צביה אשתו: "להיכן נעלם מעילך?" הוא הסביר לה בפשטות: "נתתי אותו לאחד העניים שלא היה לו מה ללבוש..."

כך חלפו ימיהם הגדושים בעשית חסד. הם חתנו את ילדיהם, וזכו לראות צאצאים לרוב. כאשר הגיעה צביה לגיל 73, חשה לפתע ברע, ונאלצה להיות מרותקת למיטתה. בעלה ובני ביתה קוו שמדובר במחלה חולפת, אך היא החריפה מאד. כל בני משפחתה הוזעקו מקרוב ומרחוק, וסובבו את מיטתה כדי להיפרד ממנה. היא הביטה בהם חלושות, נסתה לחיך מעט, ואז עצמה את עיניה.

בני משפחתה הנבהלים השיגו נוצה מאי שם, וקרבוה אל אפה, כדי לדעת אם היא עדין נושמת. פלומות הנוצה לא נעו ולא זעו במשך דקה ארוכה. בנה שמואל עצם את עיניו בכאב, בתה שיינדל התייפחה חרט, ואפילו נכדה אליהו הצטער והתרגש לנוכח המעמד רב ההוד של יציאת הנשמה מהגוף.

והנה, לאחר רגעים ארוכים של התייפחויות והשלמה עם הדין, פקחה לפתע הסבתא צביה את עיניה... לחרדת כלם. שמואל התעשת ראשון: "אמא חזרה אלינו! אבל איך זה יתכן?! הרי כלנו ראינו שהיא הפסיקה לנשום...". צבי נענע בראשו בהשתאות. הנכד קראה בשמחה "סבתא חיה!" לאחר כמה רגעים נוספים שבהם הביט בהם ללא אמר, פצתה את פיה והחלה לדבר חלושות אל בתה שיינדל, שהיתה סמוכה אליה: "את שומעת, שיינדלה... לא תאמיני מה קרה לי! הייתי בעולם העליון... בהתחלה הרגשתי שהכל נגמר, ממש חשך מצרים, ואז מתוך החשך הופיע לפתע אור גדול ולקח אותי אליו..."

זו היתה תחושה מופלאה, שלא ניתן לתאר במלים, הנשמה שלי הגיעה לבית דין של מעלה, בשמים... היה שם בית דין עם שופטים, עם סגור וקטגור, ממש כמו בעולם הזה, אבל רוחניים לגמרי, והם החלו לדון ביניהם על כל מה שעשיתי במשך חיי... והנה, פתאום החלו להיכנס לבית הדין דמויות מופרות שנמצאות עדין בחיים - כל העניים שארחנו, אבא, אני ואתם! אחד מהם אמר: 'מי יאכיל אותי פעת וידאג לכל מחסורי? הרי איני מסוגל לעבוד?!'. השניה בכתה: 'אם צביה תלך עכשיו, לא אוכל להחזיק מעמד יותר... תמיד נתנה לי אכל והעניקה און קשבת לשמוע את כל הצרות'. וכך באו כל העניים בזה אחר זה, וכל אחד ספר על הכנסת האורחים שלנו, ועל הצדקה שקבל מאתנו, ממש לפי פרטים. לאחר שעברו כלם והעידו על כל המעשים, נשמעה לפתע בת קול חזקה, שהדהדה בכל העולמות: 'אנו מעניקים לצביה עוד עשרים שנות חיים נוספות!'. ברגע ששמעתי זאת, פתאום חזרתי לתוך הגוף, והנה אני שוב אתכם..."

הבת אחזה בידי אמה, ונשקה את פניה. כל הנוכחים השתאו מדבריה של הסבתא, וחשו שהיו עדים לתחית המתים ממש. חרדתם הפכה להשתאות, וההשתאות לשמחה גוברת. צביה החלימה וחזרה לאיתנה בעבור מספר ימים מועטים. היא המשיכה במעשי החסד ובאירוח העניים ביתר שאת.

כך חלפו להן השנים, הסבתא כבר עברה את גיל תשעים, וסבא צבי הלך לעולמו בגיל תשעים ושלש. יום אחד, בגיל תשעים ושלש, חשה סבתא צביה ברע, ושוב נסתה למות. אליהו הנכד, שבינתיים בגר והקים משפחה, היה לצידה. הוא נזכר באירוע המופלא שארע לפני עשרים שנה, ובקש מסבתו: "סבתא, אולי גם עכשיו תמשיכי לחיות?". סבתא צביה חיכה אליו, ואמרה ברוד: "לא. הפעם זה מספיק..." וצממה את עיניה לעולמים.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פרשת השבוע: כי תצא "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כניסת השבת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפטרה: "רני עקרה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בְּנֵי צִיּוֹן

"באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי" (ראש השנה ב')

המגיד הקדוש מקוונניץ זיע"א פותב בספרו "עבודת ישראל" (בשם רבו, רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א), שאדם המתעורר לתשובה ויראת ה' יתברך רק בתדש אלול "הוא כמו בהמה, (כיון) שאין לו דעת (של) אדם". ומביא גם דעה נוספת, שרק מי שמתעורר בראש השנה הוא כבהמה, (כיון) שאין לו דעת.

וכפי דבריו הקדושים (ראה): "הנה, אדמו"ר הצדיק מורנו אלימלך זצ"ל פרש דרך רמז, מה שאמרו חז"ל: 'באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי'... מעשר רומז ליראה, כי י' יראה כנודע (דהינו, "מעשר" רומז לעשר=), ועל-פי הזהר י' רומזת ליראה)..."

(על-כן), מי שמתנהג כל השנה בדרך הפסילים, (ו)רק בתדש אלול הוא מתעורר לתשובה ויראת ה' יתברך, הוא כמו בהמה, (כיון) שאין לו דעת אדם... כי מי שהוא בבחינת אדם, ירא (את) ה' יתברך כל השנה כלה. (אלול) 'רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי'. פירוש, שמי שמתעורר על כל פנים בראש חדש אלול, הוא גם בבחינת אדם, אבל מי שממתין עד באחד בתשרי, והוא ראש השנה, יומא דדינא דכולי עלמא (=יום הדין של כל העולם), ואז רק משיג היראה (מפני ה'), הוא מעשה בהמה, כי על כל פנים צריך לדרוש שלשים יום קודם".

והנה, ראוי להתבונן בדברים קדושים אלו, שהרי כל הספרים הקדושים, ובפרט ספר הבעש"ט ותלמידיו זיע"א, מלאים תמיד בדברי התחזקות, שאף פעם לא מאותר לשוב בתשובה לפני ה' יתברך. שכן, ימינו פשוטה לקבל שבים, ובפרט בתדש אלול, שהוא חדש של רחמים ורצון, שאז, על-ידי חזרה בתשובה, יכולים אנו לתקן את כל אשר פגמנו במשך כל השנה. אם כך, איך נוכל להבין את פרושו של רבי אלימלך כפשוטו, כי כל מי שמתעורר בתדש אלול בתשובה "הוא כמו בהמה, (כיון) שאין לו דעת אדם"?

תחילה, נקדים הקדמה ממשנתו הטוהרה של ה"אור החיים" הקדוש, אשר גלה לנו טעם נפלא על מה שבחר הקב"ה לכפר על החוטה באמצעות הבאת בהמה לקרבן כפרה. שהרי, לכאורה, שואל ה"אור החיים" הקדוש (פרשת שמייני), איך יתכן הדבר, שהקב"ה הסכים לכפר לחוטה על-ידי הבאת בהמה לקרבן, ולא דרש (הקב"ה) שהאדם יקריב את עצמו בפועל ממש על מה שחטא?

אלא, מבאר ה"אור החיים" הקדוש ואומר, שמאחר ובשעת החטא ירד האדם ממדרגת "אדם" למדרגת "בהמה", על-כן יביא כפרה בהמה, כדי לכפר על מה שחטא בהיותו בבחינת "בהמה".

ומוסיף ה"אור החיים" הקדוש ואומר: "וראיתי לתת לב בענין, לפי מה שקדם לנו (תנחומא, שופטים א'), כי נשבע ה' להעמיד העולם וברואיו במשפט, וכל האומר הקב"ה ותרן - יותרו בני מעיו' (ב"ק נ'). אם כן, אם הנפש החוטאת - משפטה למות, כמאמר הנביא - איך יביא קרבן ויפטור?

ונראה כי טעם נכון יש בדבר, על-פי המשפט, כי כשהאדם חוטא, אין בחינתו בחינת 'אדם', על דרך אומרים ז"ל (וזה"ק ח"א קכא): 'אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות'. ונעשה (האדם בחינת) 'בהמה'. וביים שחזר בתשובה... עלה ממדרגת 'בהמה' למדרגת 'אדם'. (אם כן), האם ראוי הוא, להמית אדם זה תחת בהמה? לזה (=לכן) יביא (בהמה שהיא) דוגמת (=בחינת) החוטא שהוא בהמה, וישתתף עמה בצער (ויתכפר לו)... והוא מה שאמר הפתוב (תהלים לו, ז): 'אדם ובהמה תושיע ה'".

כלומר, אומר ה"אור החיים" הקדוש, כי מה שצוה הקב"ה לאדם, להביא קרבן בהמה לכפרתו, הוא לכאורה דבר המנוגד חלילה למשפט ולצדק. שכן, איך אדם חוטא ומביא במקומו בהמה לכפרתו? הרי היה עליו להקריב את עצמו על מה שחטא!

אלא, צריך לדעת, שמשפטי ה' הם משפטי צדק ואמת, כפי שאומר דוד המלך: "צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה ובהמה תושיע ה'". דהינו, "צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה", וכל-כך למה? כי "אדם

ובהמה תושיע ה". דהינו, הקב"ה מושיע/מצייל את האדם שיביא קרבן **בהמה** ולא את עצמו, משום שיש כאן שילוב של "**אדם ובהמה**". שכן, בשעת החטא היה האדם בבחינת "**בהמה**". ועתה, כשהוא מתחרט על חטאיו ושב בתשובה, הרי הוא עלה לבחינת "**אדם**", ואיך יקריב את עצמו לכפרה על מה שחטא או כשהיה בבחינת "**בהמה**"? אלא יביא **בהמה**, כקרבן כפרה, תחת שהיה בבחינת "**בהמה**" כאשר חטא.

יומתק להבין לפי זה מה שדרשו חז"ל בגמרא (חולין ה') על הכתוב בתורה: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה". מן הבהמה – להביא בני אדם שדומים לבהמה. מכאן אמרו, מקבלין קרבנות ממושעי ישראל, כדי שיחזרו בהם בתשובה – דהינו, שצריך ל"הקריב" (=לקרב) אדם לה' "מן הבהמה" – מאנשים שדומים לבהמה, ולהחזירם בתשובה לאביהם שבשמים.

כלומר, הפסוק עצמו מפרש את הטעם שמקבלין קרבנות ממושעי ישראל, כי בעת החטא היו אותם רשעים בבחינת "**בהמה**". וכאשר הם באים לחזור בתשובה, ולהיות בבחינת אדם, ראוי לקבל מהם קרבן בהמה, ולא קרבן אדם.

ומוסיף על-כך ואומר ה"אור החיים" הקדוש: הנה, כתוב בתורה "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים... מהם השב תשיבם לאחיך". "לא תראה את שור אחיך" אלה הם בני אדם, שנמשלו לבהמות, והם צאן קדוש, אולם הם "נדחים", מפיון שהעובר על-פי ה' נקרא נידח. לכן מצוה אותנו ה' יתברך לבל נתעלם מהם, אלא "השב תשיבם" – צריך להשיבם אל ה' בתשובה.

מעשה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין את דברי ה"עבודת ישראל": "מי שמתנהג כל השנה בדרך הפסילים, (ו)רק בחדש אלול הוא מתעורר לתשובה וליראת ה' יתברך, הוא כמו בהמה, (כיון) שאין לו דעת אדם... כי מי שהוא בבחינת אדם, ירא (את) ה' יתברך כל השנה כלה".

לפי האמור, הביאור בזה הוא, שאין חלילה פונה להשפיל את החוטא, שמתעורר לשוב אל בוראו בחדש אלול, ולומר שהוא כבהמה. (שהרי היה ראוי אף לחזקו, שלפחות יתעורר לשוב על חטאיו לפני יום הדין). אלא, הכונה כאן היא לעורר את החוטא, ששב לה' רק בחדש אלול, על שהתנהג כל השנה בבחינת "**בהמה**", ומעתה, על-ידי התשובה הוא יתעלה לעלות למדרגת אדם.

ויש להוסיף רמז נאה על-פי מה שכתב ה"אמרי נעים" (הושענא רבה), שמיום א' של ראש חודש אלול, עד שמיני עצרת (שאז מתיחד הקב"ה עם כנסת ישראל), יש בדיוק נב' (=52) ימים, כמנין "**בהמה**" (=52). וזאת, כדי לומר לנו, שמראש חודש אלול עד שמיני עצרת צריך לתקן מה שהתנהגנו בבחינת "**בהמה**", ועל-ידי כך מתעלים לבחינת אדם, ויכולים להתיחד עם הקב"ה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים"

בזהר חדש (כי תצא נט', א') הובא, כי בפסוק זה רומזת לנו התורה על ירח ימים של חודש אלול, שבו הצטוו כל אדם לבכות ולשוב בתשובה על שמרד באביו (=הקדוש ברוך הוא) ובאמו (=התורה הקדושה). כתב בספר קרבן העני: הסבה שהכריחה את בעל זהר חודש לפרש כך את הפסוק היא, משום שהקשה לו, מפני מה כותבת התורה "ירח ימים" ולא ירח בלבד? לפיכך פרש הוא, שבמלה זו רמזה לנו התורה, שבחדש זה חובת האדם היא לשים לילותיו כ"מים בתורה ובתפלה, ולשוב בתשובה לפני ה' על חטאיו.

"אבן שלמה וצדק יהיה לדך"

הגאון רבי אליהו מוילנא העיר פעם באזני תלמידיו, שכל שם שנושא אדם מישראל, מרומז באחד מפסוקי התורה. קם אחד מתלמידיו המובהקים, ושאל: היכן מרומז בתורה שמו של רבנו?

התבונן הגאון רגע קט בפני השואל, ואמר: שמי ושם אבי מרומזים בפסוק הבא, שבפרשת "כי תצא": "אבן שלמה וצדק יהיה לדך" (כ"ה, ט"ו). המלים "אבן שלמה" מרמזות לשמי המלא: אליהו בן שלמה. הוסיף ושאל תלמידו של הגר"א: הלא אביו של רבנו נקרא גם זלמן! השיב על-כך הגאון בלא שהיות: בשאר האותיות תמצא!

עשרות הנוכחים לא עמדו מיד על פשר דבריו האחרונים של הגאון מוילנא, אך לא העזו לשאול את רבם הנערץ שאלה נוספת באותו ענין. לאחר שיצאו התלמידים מחדרו של הגר"א, אמר רבי חיים מוולוז'ין (בחיר תלמידיו של הגאון מוילנא) לחביריו: נדמה לי שעמדתי על פנות דברי רבנו לגבי שמו ושם אביו, המרומזים במלים "אבן שלמה": האות א' במלה "אבן" מרמזת לשם **אליהו**, והאות ש' במלה "שלמה" מרמזת לשם אביו, **שלמה**. השם הנוסף, **זלמן**, מרומז באותיות הנותרות (בצבע כחול): "אבן שלמה", על-פי הגמטריה. מנין האותיות של "בן" ו-"למה" הוא 127, כמנין אותיות השם **זלמן**. לכך התפונ רבנו בתשובתו, ששם אביו, זלמן, מרומז בשאר האותיות של המלים "אבן שלמה", על-פי הגמטריה השוה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהִפִּילוּ הַשֹּׁפֵט וְהַכְּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר, אַרְבָּעִים יָכֵנוּ לֹא יִסִּיף"

על הכתוב, "אַרְבָּעִים יָכֵנוּ לֹא יִסִּיף", שואלים חז"ל: מה הטעם לכך שלוקה החוטא דוקא באַרְבָּעִים מלקות?
ומשיבים חז"ל ואומרים, שהטעם הוא שהאדם, על-ידי החטא, פגם בתורה, שנתנה לארבעים יום, ובנוסף פגם
גם בעצמו/בגופו, שאף הוא נוצר לארבעים יום. וכפי שמובא במדרש (במדבר רבה ה, ד): "ולמה חיבתו תורה ליתן
לו מלקות ארבעים? לפי שעבר על התורה, שנתנה ל-מ' (=40) יום. ונגם) גרם מיתה לעצמו שנוצר לארבעים
יום. (לכן) ילקה ארבעים, ויצא ידי עונשו..."

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, נקדים לבאר מדוע עלה משה לקבל את התורה ארבעים יום, לא פחות ולא יותר?
ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שפרש רש"י (בראשית ו, ד): "ארבעים יום – כנגד יצירת הולד". והמקור לזה
הוא בגמרא (בכורות כא): "אמר רב חסדא: הרי אמרו, יצירת הולד באשה (היא לאחר) ארבעים יום".

נמצאנו למדים מכל זה, שכל יצירה חדשה באדם היא ארבעים יום. ונראה כי זה המקור לדברי הרה"ק רבי
אלימלך מליזנסק, ב"צעטיל קטן", שם הוא כותב (סעיף טז): "האדם לא נברא בעולם, (אלא) רק לשבר את
הטבע (=מידותיו). לכן יזרו את עצמו לתקן מידותיו בשנת (=בגיל) שמונה-עשרה דוקא, כמו שאבאר. למשל, מי
שנולד בטבע של עקשנות, ישבר את טבעו ארבעים יום רצופים לעשות דוקא להיפך ממה שיעלה במחשבתו.
וכן, מי שבטבעו עצל, ירגיל את עצמו ארבעים יום רצופים לעשות כל דבר בזריזות, הן כשהולך לשכב על
מטתו, והן כשהוא קם בבקר ממשכבו, הן בזריזות".

והביאור הוא, כי ארבעים יום רצופים (שהם כאמור כנגד יצירת הולד), הם הזמן המתאים לאדם לשנות את
טבעו, וליצר את עצמו בבחינת יצירה חדשה.

ומכאן יפתח לנו פתח להבין, שהסיבה שעלה משה רבנו לשמים לקבל את התורה ארבעים יום בדיוק, היא כיון
שארבעים ימים אלו, הם בבחינת יצירה חדשה לכלל ישראל, שנתהוו להיות לעם התורה.

וכפי שכותב ה"ספורנו" (שמות כד, יח): "ויהי משה בהר. בכל פעם שעלה שם, מכאן ואילך שהה ארבעים יום
וארבעים לילה, כימי יצירת הולד". וכן כתב ה"שפתי כהן" ("עקב"): "ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה.
מה שהיו ארבעים, כנגד יצירת הולד, כמו שיצירת הגוף בארבעים יום, כן היה צריך ארבעים יום לתורה".

נמצאנו למדים מכל זה, ששני הטעמים שמענישים את החוטא באַרְבָּעִים מלקות, עולים בקנה אחד. שכן, כאשר
חטא האדם, פגם ביצירת הולד (=בנפשו ובגופו), שנוצר בארבעים יום. ובנוסף, על-ידי החטא פגם ביצירת
ה"ולד" (=התהוות) של כלל ישראל להיות עם התורה שנתנה לארבעים יום. נמצא, שעל-ידי החטא פוגם האדם
בפְּרָט (=בעצמו) ובכָּלָל (=בעם ישראל).

והנה, בענין המכות שנינו במשנה (מכות כב): "כמה מלקים אותו? – אַרְבָּעִים חסר אחד..." ופרש רש"י: "חשבון
המשלים סכום של ארבעים... דהינו שלשים ותשע". ולכאורה יש כאן ענין תמוה: הלא כתוב במפורש בתורה
"אַרְבָּעִים יָכֵנוּ". אם כן, מאיפה למדו חז"ל שצריך להלקות רק שלשים ותשע מלקות?

והרי כבר אמרנו שארבעים המלקות הם כנגד ארבעים יום של יצירת הולד...

אומר על-כך הרה"ק משינאווע, בספרו "דברי יחזקאל": חז"ל ואומרים (ברכות ז): "טובה מרדות (=חרטה) אחת
בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות". כלומר נכון הדבר שזמן השמים מענישים את הרשע במכות על עונותיו,
אבל העיקר והתכלית של המכות הללו הם שיגיע האדם בעצמו להפכה שחטא, ויצטער בלבו על שלא עשה טוב,
בכך שמרד כנגד מלך מלכי המלכים, הקב"ה. וזהו "טובה מרדות (=חרטה) אחת בלבו של אדם", שמצטער בלבו
בלבו על שמרד בה' יתברך.

מכאן, אומר הרה"ק משינאווע, למדים אנו שכאשר מקבל החוטא מבית הדין שלשים ותשע מלקות, אזי המכה

12
הַאֲרָבָעִים, הַיָּה "מֵרְדוּת" (=הַחֲרָטָה), בְּלִבּוֹ שֶׁל הַחוּטָא. וּלְפִי זֶה, מְדוּיָקִים דְּבָרֵי חוּ"ל לְהַפְלִיא, כִּינּוּן שְׂדוּקָא בְּגִלְלֵי שְׁכֵתוֹב בְּתוֹרָה "אַרְבָּעִים יָכְנוּ", הַשִּׁיגוֹ בְּרוּחַ קוֹדֶשׁ שְׁצָרִיךְ לְתֵת לוֹ רַק שְׁלֹשִׁים וְתִשַׁע מְלָקוֹת, וּבְצִרוּף הַמֵּרְדוּת הָאֲחַת שְׁבִלְבוֹ, כְּתוּצָאָה מֵהַמְלָקוֹת שְׁקִיבֵל, יִתְקִים בְּמִלּוֹאוֹ הַפְּסוּק "אַרְבָּעִים יָכְנוּ...".
כְּפִי שְׁגָם מוּבָא בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל: "אַרְבָּעִים יָכְנוּ" – אַרְבָּעִין יִצְלִיף וְחִסֵּיר חֵד יִלְקִינִיָּה (=אַרְבָּעִים מְלָקוֹת יִצְלִיף, וּמִכָּה אַחַת יִחִסֵּיר). דְּהֵינּוּ, אַרְבָּעִים פְּעָמִים יָרִים הַשׁוֹפֵט אֶת יָדוֹ כְּדִי לְהַפּוֹת אֶת הַחוּטָא, אֲבָל בְּפוּעֵל יִתֵּן לוֹ רַק שְׁלֹשִׁים וְתִשַׁע מְלָקוֹת.

וּמִכָּאֵן, אָנוּ לוֹמְדִים חִידוּשׁ גְּדוֹל עַל הַפְּתוּב "אַרְבָּעִים יָכְנוּ". שְׁפָן, הַתְּנָא הַקְּדוּשׁ יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל אוֹמֵר, שְׁכֵשְׁיָגִיעַ הַשׁוֹפֵט לְמַסְפֵּר אַרְבָּעִים מְלָקוֹת (כְּלוּמַר, לְאַחַר הַכָּאָה שֶׁל 39 מְלָקוֹת), יָרִים אֶת הַרְצוּעָה, כְּדִי לְהַפּוֹת אֶת הַחוּטָא, אֲבָל לְמַעֲשֵׂה לֹא יָכְנוּ, וְ"הַמִּכָּה" הַאֲרָבָעִים תִּהְיֶה בְּמַחְשָׁבָה בְּלִבְדּוֹ, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה.
בְּעֵינָן זֶה מְצִינּוּ חִידוּשׁ גְּדוֹל בְּ"גוּר אַרְיָה" לְמַהֲרָ"ל מִפְּרָאג זִיע"א, הָאוֹמֵר שֶׁמָּה שְׁכֵתוֹב בְּגַמְרָא: "אִמֵּר רַב חֲסֵדָא: הָרִי אִמְרוּ, יִצִּירַת הוֹלֵד בְּאִשָּׁה (הִיא לְאַחַר) אַרְבָּעִים יוֹם". הוּא עַל יִצִּירַת הַגּוֹף וּכְנִיסַת הַנְּשֻׁמָּה. דְּהֵינּוּ בְּ–לֹט' (39) יָמִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל הוֹלֵד נוֹצֵר הַגּוֹף, וְאֵילּוּ בְּיוֹם הַאֲרָבָעִים מְקַבֵּל הוֹלֵד אֶת הַנְּשֻׁמָּה בְּגוּפוֹ. וְעַל–כֵּן כְּאִשֶּׁר הָאָדָם חוּטָא, הִנֵּה עֵיקַר הַחֲטָא הוּא מְצַד הַגּוֹף הַחוּמְרִי שְׁנוֹצֵר כְּאִמּוֹר בְּ–לֹט' (39) יָמִים. אֲבָל מְצַד הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא חֵלֶק אֶלּוֹק מִמַּעַל אֵין שׁוּם חֲטָא וּפְגָם, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים "אֵלְקִי, נְשֻׁמָּה שְׁנַתַּת לִי טְהוּרָה".
אוּלָּם, מֵאַחַר וְהַנְּשֻׁמָּה מְחוּבְּרַת לְגוֹף שֶׁל הַחוּטָא, בְּכָל זֹאת מְגִיעַ אֵלֶיהָ הַפְּגָם שֶׁל הַחֲטָא, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ בְּגַמְרָא (ב"ק צב:): "כָּל הַמְּחוּבְּרַת לְטָמֵא – טָמֵא".

וּמִטַּעַם זֶה אִמְרָה הַתּוֹרָה, "אַרְבָּעִים יָכְנוּ", כְּנִגְדַּ מָּה שְׁפָגַם הָאָדָם בְּגוֹף וּבְנְשֻׁמָּה שְׁנוֹצְרוֹ לְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל יִצִּירַת הוֹלֵד. אוּלָּם לְאַחַר שְׁקִיבֵל הַחוּטָא לֹט' (39) מְלָקוֹת הָרִי עַל–יָדֵי זֶה נִטְהַר הַגּוֹף מִפְּגָם הַחֲטָא, וְאִזּוֹ מִמִּילָא הַנְּשֻׁמָּה הִיא טְהוּרָה שְׁעֵתָה הִיא מְחוּבְּרַת לְגוֹף שְׁאֵין בּוֹ פְּגָם. (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) שְׁמַחָה לְאַרְצָךָ וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ'

הַמַּעֲשֵׂה אַרְעָ בְּתַקוּפָה שְׁנִגְזָרָה גְּזִירַת גִּיּוּס עַל כָּל הַבְּחוּרִים, אוּלָּם תְּלַמִּידֵי יְשִׁיבְתוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל ה"חֲתָם סוֹפֵר" הַשְּׁתַּמְטוֹ בְּתוֹאֲנוֹת וּבְתַחֲבּוּלוֹת שׁוֹנוֹת וְלֹא הַתְּגִיֶּסוּ.
וְהִנֵּה, בְּפִרְשׁוֹרְגַּת הַתְּגוּרָר רָשַׁע אֶחָד, בְּשֵׁם שְׁמַחָה, שְׁשַׁלַּח לְהוֹדִיעַ ל"חֲתָם סוֹפֵר" שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַלְשִׁין עַל תְּלַמִּידֵי הַיְּשִׁיבָה שְׁמַתְחַמְקִים בְּעוֹרְמָה מִהַתְּיַצְבוֹת לְצָבָא. וְהוּא אָף הוֹסִיף וְהַתְּרַבֵּר, שְׁתוּף כְּמָה יָמִים יִהְיוּ כָּל תְּלַמִּידֵי הַיְּשִׁיבָה לְבוּשִׁים מְכֻנְסִים אֲדוּמִים שֶׁל מְדֵי הַצָּבָא. כִּינּוּן שְׁשֻׁמוֹ שֶׁל שְׁמַחָה הִיָּה יָדוּעַ וּמוֹכָר בְּעִיר, כְּמוֹסֵר הַמְּסוּגֵל לְכָל, עוֹרְרוֹ דְּבָרָיו דְּאָגָה גְּדוֹלָה בְּלִב רָאשֵׁי הַקְּהִלָּה, אֲשֶׁר בְּגִלְלַת חוּמְרַת הָעֵינָן הַחֲלִיטוֹ לְהַבִּיא תַכְףּ וּמִיד אֶת דְּבָרָיו לְאוֹזְנֵי רַבִּם, שֶׁהִיָּה בְּאִמְצַע מְסִירַת שִׁיעוֹר בְּפִנֵּי הַתְּלַמִּידִים, אָף שִׁדְעוּ שְׁמַקְפִּיד הוּא מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפְסִיקוּהוּ בְּאִמְצַע אִמִּירַת שִׁיעוֹר, עֲבוּר שׁוּם דְּבַר שְׁבַעוֹלָם, יִהְיֶה מָּה שִׁיְהִיָּה.
הֵם נִכְנְסוּ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, וְהַתְּיַשְׁבוּ מוּל פְּנֵי קוֹדֶשׁוֹ, כְּדִי שִׁירָאָה אוֹתָם. כְּשֶׁהַבְּחִין בָּהֶם, וְהִבִּין שְׂאֵם בָּאוּ בְּאִמְצַע הַשִּׁיעוֹר בּוֹדָאֵי יֵשׁ כְּאֵן עֵינָן נַחוּץ בְּיוֹתֵר, מִיד רְמַז לְהֵם בְּיָדוֹ בְּסִימָן שֶׁל שְׂאֵלָה, וְאָמַר "נוֹז". הֵם פָּרְצוּ בְּבָכִי, וְסִפְרוּ לוֹ אוֹדוֹת הַסְּפִנָּה הָאִיוּמָה הַמְּרַחֶפֶת עַל מְאוֹת תְּלַמִּידֵי הַיְּשִׁיבָה, נוֹכַח דְּבָרָיו הַחֲמוּרִים שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע. כְּשִׁסִּימוּ דְּבָרֵיהֶם, חִזַּר ה"חֲתָם סוֹפֵר" וְשָׂאֵל: "נוֹז" (כְּאוֹמֵר, וּבְכֵן מָּה אַתֶּם רוֹצִים?). וְהֵם הַשִּׁיבוּהוּ, שְׁבָאוּ לְהוֹדִיעַ אֶת הַדְּבָרִים, וּלְבַקֵּשׁ מִרַבִּם שִׁיְטַכֵּס עֲצָה, מָּה לַעֲשׂוֹת בְּעֵינָן.
הִרְאָה ה"חֲתָם סוֹפֵר" בְּיָדוֹ עַל הַגְּמְרָא, וְאָמַר בְּלִשׁוֹן קוֹדֶשׁוֹ: "אֵיךְ טָא דָאךְ" (=הָרִי אֲנִי עוֹשֶׂה), וְהַמְשִׁיךְ בְּמַסִּירַת הַשִּׁיעוֹר.

כְּשִׁסִּים ה"חֲתָם סוֹפֵר" לְמַסּוֹר אֶת הַשִּׁיעוֹר, אִמֵּר לְתַלְמִידָיו שְׂרוּצָה לְלַכַּת אֶל הַמְּלָשִׁין, לְדַבֵּר עַל לְבוֹ. מִיד הַצְּטָרְפוּ אֵלָיו טוֹבֵי הַקְּהִלָּה, לְעַעוֹד יַחְדָּיו אֶל בֵּית הַרְשָׁע. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֶל הַבֵּית, נִכְנְסוּ ה"חֲתָם סוֹפֵר" פְּנִימָה, וּמִצָּא אֶת הַרְשָׁע שׁוֹכֵב עַל הַסִּפָּה. אֲבָל אוֹתוֹ רָשַׁע, בְּרוּב עֲזוּתוֹ וְחוּצְפָתוֹ, לֹא קָם וְלֹא זָע מִפְּנֵיו. נִגַּשׁ אֵלָיו ה"חֲתָם סוֹפֵר", וּפְתַח בְּדַבְּרֵי כְּכִי וְתַחֲנוּנִים, שִׁיְחַדֵּל מִמַּעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו הַרְעִים נִגַּד הַבְּחוּרִים שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, וְאֲשֶׁר לֹא עָשׂוּ לוֹ שׁוּם רָעָה. אוּלָּם, הָלָה הַשִּׁיב בְּעֲזוּת מְצָח, שְׂאֵין לוֹ כְּעַת זְמַן לְדַבֵּר, כִּי רַק לְמַחְרַת, בְּשַׁעָה תִשַׁע, יִתְבָּרַר הַכָּל בְּבֵית הַמְּשַׁפֵּט. לְשַׁמֵּעַ הַדְּבָרִים הַתְּרַגֵּשׁ ה"חֲתָם סוֹפֵר" מְאֹד, וְאָמַר בְּלִבָּת אֵשׁ קוֹדֶשׁוֹ: "בְּקָר וִידַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ", וְתִיכֵף פָּנָה מִשֵּׁם וְיָצָא לְדַרְכּוֹ. טָרַם הַסִּפִּיק ה"חֲתָם סוֹפֵר" לְהִגִּיעַ לְבֵיתוֹ, הִגִּיעָה אֲשֶׁת הַרְשָׁע בְּבִהְלָה וְזָעָקָה, בְּבָכִי תַמְרוּרִים, וְסִפְרָה לְרַב, שְׁבַעֲלָה הַתְּמוּטָט וְנַחֲנַק בְּגָרוֹנוֹ, כִּי לְשׁוֹנוֹ נִגְרַרַת הַחוּצָה. בְּקִשָּׁה הָאִשָּׁה מִה"חֲתָם סוֹפֵר", שִׁיּוֹאֵל לְהַתְּפַלֵּל בְּעָדוֹ. הַתְּבַטָּא ה"חֲתָם סוֹפֵר": "אֲכֹן אֲנִי מִתְּפַלֵּל, וּמִבְּקֵשׁ וְלְמַלְשִׁינִים אֵל תִּהִי תַקְוָה", וְהַמְשִׁיךְ לְלַכַּת לְבֵיתוֹ. לְאַחַר כְּמָה דְקוֹת כְּבָר הִגִּיעָה הַבְּשׁוּרָה עַל מוֹתוֹ שֶׁל שְׁמַחָה הַמוּסֵר. לְפִלְיָאָת כָּלֵם, הוֹדִיעַ ה"חֲתָם סוֹפֵר", שְׂרָצוֹנוֹ לְלַכַּת לְהַשְׁתַּתֵּף בְּלוּיָה, וְלוֹמַר כְּמָה דְבָרִים. כְּשֶׁהִגִּיעַ אִמֵּר: "שְׁמַחָה לְאַרְצָךָ וְשִׁשׁוֹן לְעִירְךָ" – אַתָּה, שְׁמַחָה הַלְכַתָּ לְאַרְצָךָ/לְאַדְמַתְךָ, וּמִזָּה נִהְיָה "שִׁשׁוֹן לְעִירְךָ" – לְכָל תּוֹשְׁבֵי עִירְךָ... "שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל יִשְׂרָאֵל!"

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֶל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"והפילו השפט והכהו... אַרְבָּעִים יָכְנוּ, לֹא יִסִּיף" (כה', ג') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב "אַרְבָּעִים יָכְנוּ לֹא יִסִּיף", שואלים המפרשים: מלשון הכתוב בפסוק כאן, רואים אנו, שצריך להכות את אותו חוטא ארבעים מלקות – לא פחות ולא יותר. אם כן, איך קבעו חז"ל שיש להלקותו רק שלשים ותשע מלקות? כמו שכתוב במשנה (מכות כב'): "כמה מלקים אותו? – ארבעים חסר אחד...". ופרש רש"י: "חשבון המשלים סכום של ארבעים... דהינו שלשים ותשע".

אומר על-כך הרה"ק משינאווע, בספרו "דברי יחזקאל": חז"ל אומרים (ברכות ז'): "טובה מרדות (=חרטה) אחת בלבד של אדם יותר מכמה מלקיות". כלומר נכון הדבר שזמן השמים מענישים את הרשע במכות על **עונותיו**, אבל העיקר והתכלית של המכות הללו הם שיגיע האדם בעצמו להפְּטָרָה **שְׁחָטָא**, ויצטער בלבד על שלא עשה טוב, בכך שמרד כנגד מלך מלכי המלכים, הקב"ה. וזהו "טובה מרדות (=חרטה) אחת בלבד של אדם", שמצטער בלבד על שמרד בה' יתברך.

מכאן, אומר הרה"ק משינאווע, למידים אנו שכאשר מקבל החוטא מבית הדין שלשים ותשע מלקות, אזי המכה הארבעים, היא ה"מרדות" (=חרטה), בלבד של החוטא. ולפי זה, מדויקים דברי חז"ל להפְּטָרָה, כיון שדוקא בגלל שכתוב בתורה **"אַרְבָּעִים יָכְנוּ"**, השיגו ברוח קודשם שצריך לתת לו רק שלשים ותשע מלקות, ובצרוף המרדות האחת שבלבד, כתוצאה מהמלקות שקבל, יתקיים במלואו הפסוק **"אַרְבָּעִים יָכְנוּ..."**.

כפי שגם מובא בתרגום יונתן בן עוזיאל: **"אַרְבָּעִים יָכְנוּ"** – ארבעין יצליף וחסיר חד ילקיניה (=ארבעים מלקות יצליף, ומכה אחת יחסיר). דהינו, **אַרְבָּעִים פְּעֻמִּים יָרִים הַשׁוֹפֵט אֶת יָדוֹ כְּדֵי לְהַכּוֹת אֶת הַחֹטֵא, אֲבָל בַּפּוֹעֵל יִתֵּן לוֹ רֵק שְׁלִשִׁים וְתִשְׁעַ מְלָקוֹת.**

וראוי להוסיף כאן מה שכתב ה"מטה אפרים", שיש מנהג לערוף מלקות לאחר תפילת המנחה של ערב יום הכיפורים (סימן תרו, מופיע גם בשלחן ערוך או"ח סימן תרו, סעיף ו'): "אחר גמר כל תפלת מנחה, כל הקהל לוקים שלשים ותשע מלקות, אף-על-פי שאינם מלקות ממש, יש תועלת בזה שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעברות שבידו. והנלקה לא יהיה עומד ולא יושב אלא מטה ושוחה על ברכיו ופניו לצפון ואחוריו לדרום. ויש לקח רצועה של עגל ואף על פי שאינה רחבה טפת, שאינו רק לזכרון למלקות. ונהגו שהנלקה אומר ודוים בשעה שנלקה והמלקה אומר 'הוא רחום יכפר עון...' שלש פעמים, שהם שלשים ותשע תבות כנגד שלשים ותשע מלקות".

דבר בעתו מה טוב, לקשר את פרשת "כי תצא" עם חַדְשׁ אֱלוֹל. שכן, כאשר נתבונן, נראה שמראש חַדְשׁ אֱלוֹל ועד יום הכיפורים (כולל) יש ל"ט (=39) ימים, שהם ימים של חֶסֶד וְרַחֲמִים.

(כפי שפרש רש"י (דברים ט', יח'): "בראש חַדְשׁ אֱלוֹל עָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנַיִים, (ו) ביום הכיפורים בו ביום, נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה, ואמר לו, למשה: 'סלחתי כדברך'. לכן הוקבע למחילה ולסליחה. ומנין שנתרצה (להם הקב"ה) ברצון שלם? שנאמר בארבעים (יום) של לוחות אחרונות: 'ואנכי עמדתי בהר כַּיָּמִים הראשנים' – מה הראשונים ברצון, אף האחרונים ברצון").

ולכן יש לומר, שהתכלית הרצויה היא שנעשה ב-ל"ט (=39) ימים אלו חשבון נפש, להתעורר ולשוב לה' בתשובה שלימה, בחרטה ובעזיבת החטא, וקבלה לעתיד לא לחטא עוד, באופן שכל יום יהיה בבחינת "טובה מרדות" (=חרטה) אחת בלבד של אדם". וכאשר נשלים ל"ט (=39) ימים בערב יום הכיפורים, הרי כאילו קבלנו ל"ט (=39) מלקות, ועל-ידי כך נזכה להיות נקיים מכל חטא, אשמה ורשע.

וצריך להבין, מדוע דוקא ל"ט (=39) – לא פחות ולא יותר?

ב"ספר הליקוטים" לרבנו האריז"ל (תולדות סימן כ"ח) הוא כותב: "דע, כי כאשר אכל אדם הראשון מעץ הדעת טוב¹⁴ ורע, גרם שנתקלל ל"ט(=39) קללות: עשר (קללות) לו, עשר (קללות) לחוה, עשר (קללות) לנחש, ותשע (קללות) לארץ, כמאמר חז"ל, והם כמנין מלקות (שמלקים את החוטא), שהוא ל"ט (39 מלקות)".
וכן כתב המקובל האלקי רבי מנחם רקנאטי (בראשית): "ואמרו רבותינו ז"ל (פרק יד'), כי ל"ט(=39) קללות נתקללו אדם וחיה ונחש והאדמה. על-בן החוטא, אשר עליו רוח **טומאת הוזהמה** היא, לוקה ארבעים חסר אחד(=ל"ט(=39) מלקות)".

והנה, כתב הוזהר הקדוש (פינתס רמג', וכן בתיקוני הוזהר (תיקון מח'), פה' מתורגם): "ארבעים מלאכות חסר אחד (בשבת) הן כנגד ארבעים מלקויות חסר אחת(=39), והן עשר שלקה אדם, ועשר לחוה, ועשר לנחש, ותשע לארץ. משום כך אמרו בעלי משנה 'אין לוקין בשבת', כי אלו (ל"ט) המלאכות הן חשובות לישראל כנגד מלקויות".
(וכן כתב ה"מאור ושמש" (ויקהל), כי ל"ט(=39) המלאכות המותרות בימי החול, והאסורות בשבת הן תיקון ל-ל"ט(=39) הקללות שנתקלל העולם).

דהינו, כאשר חטא האדם, נתקלל העולם ב-ל"ט(=39) קללות. (ולכן צוה הקב"ה להעניש את החוטא ב-ל"ט מלקות), ואולם ל"ט(=39) המלאכות האסורות בשבת הן תיקון ל-ל"ט(=39) הקללות שנתקלל העולם. ולכן חובה קדושה, מוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו, להקפיד ולשמור את השבת מלכה על כל פרטיה ודקדוקיה.
"כי תצא למלחמה על איבך, ונתנו ה' אלהיך בידך... " (כא' י')

הפסוק הפותח את פרשתנו - "כי תצא..." - נאמר בלשון יחיד, כדי ללמדנו שאפשר לנצח את האויבים רק על ידי אחדות. וכמו שלמדנו רבותינו ז"ל: "דורו של אחאב - כלם עובדי עבודה זרה היו, ועל שלא היתה ביניהם מחלוקת(=הם היו שרויים באחדות) - היו מנצחים במלחמה" (ירושלמי פאה א', א').

ועוד אמרו חז"ל: אל יאמר אדם: 'מי אני, מה כחי, ומה גבורתי נגד אויבי הרבים העומדים מולי?' - לכן למדה אותנו התורה הקדושה: "כי תצא" - בלשון יחיד - גם אם יחיד אתה, והאויב הוא היצר הרע, הבא אליך בצורות שונות ומשונות, נראה ולא נראה, ביום ובלילה, בבית ובחוץ - על האדם לאסוף את כחותיו ולצאת למלחמה על זה האויב - ואז "ונתנו ה' אלהיך בידך". כי האדם הוא שצריך ליוזם ולצאת למלחמה כנגדו (בתפילות, בלימוד תורה ובמעשים טובים), ולא ישב האדם בחיבוק ידים, וימתין חלילה, שהאויב - היצר הרע - יפול עליו, אלא עליו להתחכם ולצאת מבעוד מועד על יצרו הרע.
"וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה" (כד' א')

יום אחד נכנסה אשה צעירה לחדר תלמודו של רבי אייזל חריף, רבה של סלונים, וקראה בעיניים דומעות: 'צרה גדולה נתרגשה עלי לא מכבר - בעלי, נותן לחמי, עזב בקר אחד את הבית, ועתה נותרתי כספינה טרופה, המטלטלת על פני המים'. רבי אייזל זמן אליו בדחיפות את הבעל, והחל מדבר על לבו, על מנת שישוב לביתו, וידור בשלום עם אשתו. אולם הבעל דחה את כל ההפצרות של הרב, והכריז בתקיפות רבה: 'אשה זו שנואה עלי, ואין בכוחי לדור עמה בכפיפה אחת!' 'אם זה המצב...' - קרא רבי אייזל - 'תן מיד גט לאשתך, ושחרר אותה מעגינותה!'

הרהר הבעל רגע קט, ואחר-כך אמר: 'אני מוכן לתת גט לאשתי תמורת מאה רובל...'.
כששמעה זאת האשה, ששהתה בחדר הסמוך, פרצה בבכי מר וקראה: 'מהיכן אקח מאה רובל? הרי ענייה מרודה אני, ואין לי פרוטה בכיס!' רבי אייזל התרגש מאד מדברי האשה, ובלא אמר ודברים נטל מארון הספרים מסכת קדושין, ופתח אותה בדף הראשון, מול עיני הבעל הנדהם, ואמר לו: 'קרא בפיה מה שאומרת כאן המשנה: "האשה נקנית(=נישאת לבעלה) בשלש דרכים, וקונה את עצמה(=משתחררת מן הנשואין) בשתי דרכים... בגט ובמיתת הבעל". מעתה הברירה בידך לבחור לך, באיזו משתי הדרכים המצויות במשנה תשתחרר אשתך מכבלי הנשואין, שבהם היא נתונה בשעה זו...' הבעל הסרבן נחרד מאד מדברי הרב, והסכים לכתוב גט לאשתו בלא תנאים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רְחֻמִּים" רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֻעַ: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52
הַפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אהבת השם יתברך, אהבת ישראל, אהבת התורה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

הגה"ק בעל ה"בני יששכר", כותב בספרו "רגל ישראל" (מערכת א, אות נ), שבחטא עץ הדעת פגם אדם הראשון בשלש אלפייזן (=שלש אותיות א): א' של אדם, א' של אמת, ו-א' של אדני. וכפי לשונו הקדושה: "ומצאתי בספר ילקוט הראובני על התורה (פרשת בראשית, אות תצד) בשם המגלה עמוקות, כי בחטא אדם נחסרו שלשה אלפייזן, דהינו א' מן אדם, ו-א' מן אמת, ו-א' מן אדני...".

וממשיך ה"בני יששכר", ואומר: "והנה, ידוע (וזה הקדוש, בהר קיא), דהאבות תקנו חטא אדם הראשון, שהיה חטאו (של אדם ראשון) כלול בעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. ואברהם תקן עבודה זרה, במה שמסר עצמו לכבשן האש, יצחק תקן שפיכת דמים במה שפשט את צוארו על גבי המזבח, יעקב תקן גילוי עריות שכן פ"ד(=86) שנה היה, ולא ראה טיפת קרי...".

וממשיך ה"בני יששכר": "והנה נראה לי עוד להעמיק בדבר, הגם שלא קבלתי מרבותי, כי אברהם תקן ה-א' של אדני, במה שלא קבל שום אדנות עליו, רק מסר עצמו על ייחוד אלקי עולם, אדון כל הארץ, וזהו שאמר דניאל (דניאל ט', יז): "למען אדני, ודרשו רז"ל (ברכות ט', יז) 'למען אברהם שקראך אדון...'. יצחק תקן א' של אדם, כי בחסרון ה-א' נשאר אתון (=אותיות) ד"ם, והוא מסר את עצמו לשפוך כמים דמו עבור שמו יתברך. יעקב תקן א' של אמת, כי בחסרון א' נשאר אתון (=אותיות) מ"ת, ויעקב אבינו לא מת (כמו שמוכח בתענית ה'), רק (מיכה ו', כ) 'תתן אמת ליעקב' והבן, והשם יתברך יראנו נפלאות מתורתו".

נמצאנו למדים מדבריו של הגה"ק, בעל ה"בני יששכר", שבחטא אדם נסתלקו להם שלש האותיות א' מאדם, אמת, אדני ונשאר, דם מת ודין, על-כן באו האבות הקדושים והחלו בתיקון שלש אותיות ה-א', כל אחד לפי דרכו ומידתו.

וצריכים אנו להבין ענין זה איך ולמה נחסרו שלש אלפייזן (=שלש אותיות א') של אדם, אמת אדני? בענין זה מובא בספר "נאמנו מאד", להגה"ק יוסף דאמבראווא זצ"ל (בחלק "שארית יוסף" שקלים), שבמתן תורה נתקן לגמרי הפגם של שלש אותיות א', והם חזרו למקומם. ונרמז הענין בכתוב (שמות לב, טז): "והלחת מעשה אלהים המה", הנה "מעשה אלהים המה" (=551) הם בגמטריה "אדם, אמת אדני" (=551).

אלא, שעל-ידי חטא העגל חזר הפגם למקומו ושוב נפלו שלש אותיות א', כנרמז בפתוב "ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש", שנפלו שלשה אלפייזן (=שלשה אותיות א') מאדם, אמת, אדני ונשאר, דם מת ודין. (ומוסיף שם הגה"ק, שמחצית השקל שאנו נותנים היא כנגד דם מת ודין, ולכן "מחצית" (=548) גמטריה דם מת ודין (=548)). על-כן עיקר עבודתנו בעולם הזה, הוא לתקן את שלש אותיות ה-א', ולהחזירן למקומן - להפוך דם לאדם, מת לאמת ודין לאדני.

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, הבה נתבונן במה שפותב הוזהר הקדוש (אחרי מות עג'), על הקשר של הקב"ה, התורה וישראל: "ג' דרגין אינון מתקשרין דא בדא: קוב"ה אורייתא וישראל" (=שלשה שלבים מתקשרים זה עם זה - הקב"ה, התורה וישראל). ועוד כתוב בזהר (אחרי מות עג'): "אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל - כלא חד" (=התורה, הקב"ה וישראל כלם אחד).

והביא הרה"ק הרבי ברוך ממעזיבוז בספרו "בוצינא נהורא" (תהילים קו', "כל אכל") חידוש גדול בשם זקנו הבעש"ט הקדוש זיע"א, וכך הוא כותב: "שאלו לבעש"ט מהו עיקר העבודה? הלא אנו יודעים, ואבותינו ספרו לנו, שבימים קדומים היו אנשי מעשה מתענים משבת לשבת. ואתם בטלתם את הדבר הזה, שאמרתם שכל אדם שהוא מתענה עתיד ליתן את הדין, שנקרא חוטא, שמענה את נפשו (ראה תענית יא). על-כן הגיד לנו, מהו עיקר העבודה (בעולם הזה)? והשיב להם הבעש"ט: דעתי בזה, שיראה האדם להמשיך על עצמו שלשה דברים... אהבת

השם יתברך, אהבת ישראל ואהבת התורה, ואין צריך לעשות סיגופים".

והמשפיל יבין שהבעש"ט התכונן למאמר הזהר שהבאנו: "ג' דרגין אינון מתקשרין דא בדא: קוב"ה אורייתא וישראל" (=שלושה שלבים מתקשרים זה עם זה – הקב"ה, התורה וישראל).

ולכן, על-פי דבריו הקדושים צריך כל איש ישראל להתקשר יחד על-ידי ג' האהבות – "אהבת השם יתברך, אהבת ישראל ואהבת התורה" – ועל-ידי כך, "החוט המשולש לא במהרה ינתק".

מעתה יש לומר, ש-ג' השמות **אדני** **אמת** **אדם** מכונים כנגד החוט המשולש – "הקב"ה, אורייתא (=התורה) וישראל". הא כיצד?

הנה, השם **אדני**, הוא הקב"ה, אדון העולם, שאנו חיבים למלא מצותיו כעבד המקיים מצות אדונו. **אמת**, היא התורה הקדושה, כפי שאנו מברכים: "אשר נתן לנו תורת אמת". ו-**אדם** הם ישראל, כמאמר רשב"י בגמרא (יבמות סא): "רבי שמעון בן יוחאי אומר... אתם קרויין אדם, ואין עובדי פוכבים קרויין אדם".

והנה, שלשת אלו – **אדני**, **אמת**, **אדם** – מתחילים באות **א**, לרמוז על ג' פעמים **אהבה** שאמר הבעש"ט: **אהבת השם יתברך, אהבת ישראל, אהבת התורה** – שצריך לעבוד אותו יתברך ב-ג' **אהבות**.

והנה, החוט המשולש "אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל" (=התורה, הקב"ה וישראל), כל אחד הוא בבחינת יג' (=13). הנה, הקב"ה מתלבש ב-יג' מידות הרחמים להנהיג את עולמו בחסד וברחמים. התורה, כידוע, נדרשת ב-יג' מידות, כפי שהזכיר רבי ישמעאל ("רבי ישמעאל אומר: בשלש עשרה מידות התורה נדרשת..."). וישראל אף הם בבחינת יג', שהרי יעקב ו-יב' השבטים, יחד הם יג', והרי קבלנו ג' פעמים יג', שהם אותה הגמטריה (39=13+13+13), כנגד ג' פעמים **אהבה** (=13) – **אהבת השם יתברך, אהבת ישראל, ואהבת התורה**. (שלש פעמים "אהבה" הם בגמטריה 39)

מעתה, יאירו עינינו להבין את הפגם הגדול שגרם אדם הראשון בחטא עץ הדעת ב-ג' אלפין, כפי שאמר המגלה עמוקות, כי בחטא אדם נחסרו שלושה **אלפין**, דהינו **א** מן **אדם**, ו-**א** מן **אמת**, ו-**א** מן **אדני**...".

שכן, **אדני** **אמת** **אדם**, כפי שהבאנו מכונים כנגד החוט המשולש, "קוב"ה אורייתא וישראל" (=הקב"ה, התורה וישראל). וכאשר לא שמע אדם הראשון שלא לאכול מעץ הדעת ומרד בה' יתברך הסתלקה ה-**א** מ-**אדני**. ועל-ידי שלא קיים מצוה אחת שנצטווה שלא לאכול מעץ הדעת, פגם בתורה ונסתלקה האות **א** מ-**אמת**. ועל-ידי שגרם מיתה לכל הנשמות שהיו כלולות בו פגם בישראל ונסתלקה האות **א** מ-**אדם**.

ולכן, אומר הזהר הקדוש, כאשר חטא האדם, נתקלל העולם ב-לט' (=39) קללות, ופגגדן צוה הקב"ה להעניש את החוטא ב-לט' (=39) מלקות. ויש לומר, שהקב"ה בקש לרמוז לאדם הראשון, שבגלל **החטא** הוא פגם ב-ג' **אלפין** של "קוב"ה, אורייתא וישראל" (=הקב"ה, התורה וישראל), שהם כנגד ג' פעמים **אהבה** (**אהבת השם יתברך, אהבת ישראל, אהבת התורה**) – בגמטריה לט' (=39).

מכל זאת למדים אנו, שעל-ידי **החטא** פוגם האדם בחוט המשולש – "קוב"ה, אורייתא וישראל" (=הקב"ה, התורה וישראל). שהרי, החטא הוא מרידה בה' יתברך ובתורתו. אולם, על-ידי **החטא** פוגם האדם גם באהבת ישראל. שהרי, למדנו בגמרא (שבועות לט'): "וכשלו איש באחיו" – איש בעון אחיו. מלמד, שכל ישראל ערבים זה בזה. ולכן נמצא, שהחוטא פוגם לא רק בעצמו, אלא בכלל ישראל. ולכן צוה הקב"ה להעניש את החוטא ב-לט' (=39) מלקות – כדי לתקן את מה שפגם ב-ג' **אלפין** ב-ג' פעמים "**אהבה**", שהם בגמטריה לט' (=39).

פיון שבאנו עד הנה, יפתח לנו פתח להבין, מהי עבודת הקדש המוטלת עלינו לתקן ב-לט' (=39) הימים מראש חדש אלול ועד יום הכיפורים. שכן, מאחר והם מכונים כנגד לט' (=39) המלקות שמקבל החוטא, נמצא כי אנו חיבים לתקן את ג' האהבות שהזהיר אותנו הבעש"ט: "**אהבת השם יתברך, אהבת ישראל, אהבת התורה**". ועל-ידי כך אנו משלימים גם את התיקון של אדם הראשון, שפגם ב-ג' **אלפין** של **אדני** **אמת** **אדם**, המכונים כנגד קוב"ה אורייתא וישראל (=הקב"ה, התורה וישראל). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחריך" (כב' א')

על פסוק זה מעיר השל"ה הקדוש (רבי ישעיה הלוי הורוביץ, מתברר "שני לוחות הברית" על מצות התורה): אם באבידת ממון, כך הזהירה אותנו התורה, באבידת הנפש – על אחת כמה וכמה! אמר מעתה: לא תראה אחים נדחים, שסרו מדרך התורה והיראה, והתעלמת מהם. לעולם אל תאמר: 'מה לי ולפושעי ישראל אלה?!' אלא – "השב תשיבם" – חובה עליך לעורר אחים תועים, ולהשיב אותם בתשובה. **שבת שלום** **לכל בית ישראל!**

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרִשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רִאשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנֶיךָ... וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֲפָרָחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנֶיךָ... שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ", אומרים חז"ל, שְׁבַמְצוֹת שִׁילוּחַ הַקֵּן יש גם סגולה להחיש את הגאולה השלמה, שתבוא במהרה בימינו, אמן. וזאת, על-פי הכתוב במדרש (דברים רבה ו', ז'): "מהו 'שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם' (וְהַתְּשׁוּבָה) אִם קִיַּמְתָּ מִצְוַה זֶה (=שִׁילוּחַ הַקֵּן), אֲתָה מְמַהֵר לְבוֹא (=לְהֵבִיא אֶת) מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכַתוֹב בּוֹ "שִׁילוּחַ". וּמִנֵּי? – שְׁנֹאמֵר (יִשְׁעִיהַ לְבַ, כ'): 'מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוּר'. (וְדַרְשׁ הַרְד"ל: "שׁוֹר" זֶהוּ מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְ"חֲמוּר" זֶהוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד).

דָּבָר אַחֵר: אָמַר רַבִּי תַנְחוּמָא: אִם קִיַּמְתָּ אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת (=שִׁילוּחַ הַקֵּן), אֲתָה מְמַהֵר לְהֵבִיא אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, שְׁכַתוֹב גַּם בּוֹ שִׁילוּחַ, שְׁנֹאמֵר (מְלַאכֵי ג', כג'): "הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא", וְהוּא יָבוֹא וַיִּנָּחֵם אֶתְכֶם. מִנֵּי? שְׁנֹאמֵר וְהִשִּׁיב לָב אֲבוֹת עַל בָּנִים".

וְרֹאשֵׁי הַהוֹסֵיף כֵּן פְּרַפְרַת נָאֵה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּסִפְר "מִנְחָה בְּלוּלָה" ("בְּחֻקֹּתֵי"): "'אֵם בְּחֻקֹּתֵי תִלְכוּ... – בְּמִלָּה 'אֵם' נִרְמְזוּ כָּל הַגּוֹאֲלִים (בְּרִאשֵׁי תִיבוֹת). (הִנֵּה), בְּמִצְרַיִם אַהֲרֹן מִשָּׁה, בְּיַמֵּי הַקֵּן אֲסֵתֵר מְרַדְכִי, לְעֵתִיד לְבוֹא אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ".

וְיֵשׁ לְהוֹסֵיף גַּם מָה שֶׁהֵבִיא הַ"כֵּל בּוֹ" בְּסוֹף קְרִיאַת שְׁמֵעַ, עַל הַכְּתוּב: "'אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", שֶׁהַפְּסוּק מִתְחִיל בְּאוֹת א' וּמְסַתֵּם בְּאוֹת מ'. וְזֹאת, כְּדֵי לְרְמוֹז עַל הַגּוֹאֲלִים שֶׁהֵבִיאנוּ: אַהֲרֹן מִשָּׁה, אֲסֵתֵר מְרַדְכִי, אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ.

עַל-פִּי הָאָמֹר מְפָרֵשׁ הַ"נְעֵם מְגִדִים" ("שִׁלַּח") מָה שְׁכַתוֹב בְּפִרְשָׁתְנוּ (דְּבָרִים כב', ז'): "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ". דְּהֵינּוּ, רֹאשֵׁי לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים תְּפִילָה קְצָרָה וְחֻשׁוּבָה: "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם" – אֲנִי אֲבִינוּ אֲב הַרְחֵמֵן "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת" הַ"אֵם" הֵם הַגּוֹאֲלִים אֱלֹהֵי מְשִׁיחַ (וְכֵן הַ"אֵם" הִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה, הִיא אֵם הַבָּנִים שְׁבַגְלוֹת). "וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ" – אֶת בְּנֵיךָ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תִּקַּח לְךָ וְתִגְאָל אוֹתָם לְעוֹלָמִים אָמֵן!

וְצָרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין, מָהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין שִׁילוּחַ הַקֵּן לְבֵין הַקְּדָמַת בּוֹא מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ?

הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ מְבַאֵר עֲנִין זֶה, וְאוֹמֵר (מְדַרְשׁ רֹת עז'): "כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנֶיךָ... אֲפָרָחִים אוֹ בִיצִים". "קֵן" זֶה מְלָכוֹת (=יִשְׂרָאֵל), "אֲפָרָחִים" אֵלּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבֻטִים, "בִּיצִים" אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, "וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֲפָרָחִים" זֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה.

וּמִסְפִּיר "רַבְּנוּ בְחֵי", עַל-פִּי מְדַרְשׁ זֶה, שְׁבַקִּיּוֹם מִצְוֹת שִׁילוּחַ הַקֵּן יש הַתְּעוּרְרוֹת רְחֻמִּים גְּדוּלָה בְּשָׂמִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. שְׁפֹן, כְּאֲשֶׁר מְשַׁלְּחִים אֶת הָאֵם/הַצִּיפּוֹר, מִתּוֹךְ קִנָּה, הִיא מְצַטְעֶרֶת, וְדוֹאֲגַת עַל חֶרְפֵּן קִנָּה וְרִיחּוּק בְּנֵיהָ הָאֲפָרוּחִים. וּבְרוּב צְעָרָה, רוּצָה הִיא לֹאבֵד אֶת עֲצָמָה לְדַעַת. וְהַשֵּׁר הַמְּמוּנָה בְּשָׂמִים עַל הַעוֹפוֹת מְבַקֵּשׁ רְחֻמִּים מִהַקב"ה עַל אוֹתָהּ הַצִּיפּוֹר. וְהַקב"ה, שְׂרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, מְמַשִּׁיךְ שְׁפַע שֶׁל רְחֻמִּים עַל כָּל הַמְּצַטְעָרִים, וְגַם עַל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה שְׁבַגְלוֹת, שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר: "וּבִפְשָׁעֵיכֶם (=יִשְׂרָאֵל) שְׁלַחָה אֲמַכֶּם".

וּמוֹסִיף תִּיקוּנֵי הַזֶּהר (תִּיקוּן ו', כג', מְתוּרָגִים): "בְּאוֹתָהּ שְׁעָה צוּעֵק הַקב"ה וְאוֹמֵר: לְמַעֲנֵי, לְמַעֲנֵי אַעֲשֶׂה, וְאַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וּבְנֵה מִתְּעוּרְרִים רְחֻמִּים עַל הַשְּׁכִינָה וְעַל בְּנָיו, (שֶׁהֵם) בְּגָלוֹת...".

וְעַתָּה, בֹּא וְרֹאֵה כִּי מְדַרְשׁ זֶה בְּעֲנִין מִצְוֹת שִׁילוּחַ הַקֵּן, הַמְּסוּגָלֶת לְקֶרֶב אֶת הַגּוֹאֲלָה, מִתְּאִים לְהַפְּלִיא עִם מְאֹמְרוֹ שֶׁל הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַשְׁב"י בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ (שְׁמוֹת ז'), הַמְּבַאֵר, שְׁבַשְׁמִים יש הֵיכַל בְּשֵׁם "קֵן צִיפּוֹר", וְהוּא הֵיכַל הַמְּשִׁיחַ, וְבוֹ נִמְצָא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וְכֹאשֶׁר יִגִּיעַ הַזְּמַן לְגֹאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, יֵצֵא הַמְּשִׁיחַ מִהֵיכַל, "קֵן צִיפּוֹר", כְּדֵי לְגֹאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל גְּאוֹלֶת עוֹלָם. וּבְלִשׁוֹן קוּדְשׁוֹ שֶׁל הַזֶּהר (מְתוּרָגִים): "בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְּעוּרֵר מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְצֵאתָּ"

מתוך גן העדן, מאותו מקום שנקרא 'קן ציפור', ויתעורר ויתגלה בארץ הגליל".

וראוי להבין כאן את דברי ההתעוררות של הבעש"ט, שהיה נוהג לאומרם בימים הנוראים: "כתיב: 'כי יקרא קן צפור לפניך... והאם רבצת על האפרחים... שלח תשלח את האם', ופרשו בתיקונים: כדי לעורר רחמים (על ישראל), הקב"ה יאמר: כל עוף מעורר רחמים על העופות (=על גוזליו). אולם, אין מי שיעורר רחמים על בני (=ישראל). (ולכן) באותו זמן אומר הקב"ה: למעני, למעני אעשה.

(והיה אומר הבעש"ט): אנא, ריבוננו של עולם! אימתי תפתח את היכל 'קן ציפור' ויצא משם משיח מלובש בלבושי נוקמא (=נקמה). אימתי ירוחם המשיח, כמו שכתוב במדרש... שהוא בייסורים גדולים, (ואסור) בשלשלאות של ברזל, ומלכי בית דוד ונביאי ישראל מנחמים אותו (=את המשיח) שיצא לחירות, ושלשלאות הברזל שעליו יתנתקו. אימתי (יתקים) 'מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון' ועריכת נר לבן ישי משיחך? אימתי יעמוד מיכאל על הדר, ויקרא ויבא לציון גואל?".

הנה פי כן זכינו להבין את הקשר בין מצות שילוח הקן לבין קירוב הגאולה. שכן, על-ידי מצוה זו שאנו משלחים את האם, הנה, על-ידי כך אנו זוכים לשחרר ולשלח את מלך המשיח, שהוא סגור ומסוגר בהיכל "קן ציפור". וזהו שכתוב בגמרא: "בקש יעקב לגלות לבניו את קץ הימין". "קץ" ראשי תיבות "קן ציפור", שלעתיד לבוא, בקץ הימים, יצא משם מלך המשיח לגאול את בני ישראל.

"כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו"

על הכתוב, "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך", שואלים חז"ל, מדוע מדקדקת התורה לומר "איביך" בלשון רבים, ואילו את המשך הפסוק ("ונתנו ה' אלהיך בידך") אומרת התורה בלשון יחיד? אלא, לומר לך, שאפילו איביך יהיו רבים, איש אחד מכך ירדוף אלה אויבים, והפית אותם כאיש אחד. כל זאת, כיון שעשית הטוב בעיני ה', שאז כל אויבך יהיו ניגפים לפניך, ונחשבים כאיש אחד.

ואילו הרה"ק מפשיסחא זיע"א אומר על-כך, שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל במסכת סכה (נב'): ש"שבע שמות יש לו ל'יצר הרע' (רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני). וכל זאת, כי ה'יצר הרע' מבקש לעשות הכל כדי להכניע את האדם, לכן הוא מגיע אליו בכל מיני צורות שונות ומשונות. ובכל פעם הוא מגיע בדמות אחרת ובשם אחר, ופושט צורה, ולובש צורה – עד שנדמה לאדם, שיש לו מלחמה כנגד אויבים רבים, והוא פורע תחתיו. אבל באמת, אנו יודעים שיש לנו רק אויב אחד, הוא ה-יצר הרע, המנסה להפיל את האדם בכל צורה שהיא. ולכן אומר לנו הקב"ה: "כי תצא למלחמה על איביך" – לשון רבים, שכן, אתה מרגיש שיש לך מלחמה נגד אויבים רבים, וירא אתה מהם, ואומר: וכי איך אוכל להתגבר על כל אלו? והתשובה היא: "ונתנו ה' אלהיך בידך" – לשון יחיד, כדי שתדע לך, שאין זה, אלא יצר אחד ויחיד, שרק מדמה את עצמו להרבה, ואין לך מה לפחד, מכיון ש"ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שביו".

"עוד היום גדול"

סיפור זה סופר על-ידי הגאון רבי פיבל פלוט זצ"ל (תלמידו של ה"חתם סופר" זיע"א). המעשה התרחש אצל הגאון בעל "שערי תורה", שבקהילתו היו כמה בעלי זרוע שהתחצפו נגד הרב. פעם אחת בליל יום הכיפורים, בשעה שרצה הגאון לדרוש את דרשתו הקבועה לפני תפילת "כל נדרי", עמד איש אחד, עז פנים במיוחד, ולא הניח לגאון לדרוש בשום פנים ואופן. כשכלו כל הקיצין, ולא יכול היה הרב לדרוש, בא הוא לידי פעס, עלה על הבמה של בית הכנסת, ואמר לאותו עז פנים: "מבטיח אני לך, שלא תוציא את שנתך!" (=שימות ולא יגמור את השנה הזאת).

והנה, לאחר שנה, בליל יום הכיפורים, בא אותו עז פנים אל הגאון בעל "שערי תורה", ושאל אותו בצחוק מלגלג: "רבי, איה הבטחתך? והרי אני חי!". הביט בו הגאון במבט חודר, ואמר: "עוד היום גדול". מיד לאחר מכן התחיל אותו עז פנים להרגיש חולשה בכל גופו, עד שלא יכול לעמוד על רגליו, ומיד לקחוהו לביתו. בביתו עוד הורע מצבו עוד יותר. כשראה אותו עז פנים, שפלתה אליו הרעה, מיד שלח שליחים אל הגאון, לפיסו ולבקש מחילה. אך הגאון השיב לו בזו הלשון: "לא סליחה ולא מחילה. רק כפרה". וכך היה, שבאותו לילה מת אותו עז פנים, כדי לכפר על עזות פניו הגדולה.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחִמִים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

כָּל הַמְקִימִים מְצוּה זֹאת, שֶׁל שִׁילוּחַ הַקֵּן, זֹכֵה לְלִדַת בְּנִים!

אומרים חז"ל במדרש, כל המקימים את מצות שילוח הקן זוכה ללדת בנים. כפי שמובא שם (דברים רבה ו', ו'): "יש מצות שמתן שכרה (=שכרן) עשר. ויש מצות שמתן שכרה (=שכרן) כבוד. ומה מתן שכרה של מצוה זו (של שילוח הקן)? שאם אין לך בנים, אני נותן לך בנים. מניין? שנאמר 'שלח תשלח את האם', ומה שכר אתה נוטל? ואת הבנים תקח לך".

וצריכים אנו להבין, מדוע שכר מצות שילוח הקן היא דוקא לידת בנים? ומהי המידה כנגד מידה כאן? ויש לומר, שהנה, שנינו בגמרא (במות כס'): "אין בן דוד (=המשיח) בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף". ופרש רש"י, שיש בשמים אוצר נשמות, ושמו "גוף", (ורק כשיכלו (=יגמרו) כל הנשמות באוצר נשמות זה, הנקרא "גוף" – יבוא המשיח).

והנה, ידוע, שתכלית הנישואין בין איש לאשה היא לקיים את מצות פרו ורבו, ולהביא בנים ובנות לעולם הזה. לכן נמצא, כי כאשר מקימים החתן והכלה מצוה זו, ומביאים זרע ילדים לעולם, הנה, על-ידי כך מתמטות הנשמות שבאוצר הנשמות, ועל-ידי כך מקרבים הם את ביאת משיח צדקנו.

(ולכן, בעת הזיווג, צריכים החתן והכלה לכוון להוליד ולהוריד לעולם הנה נשמות מאוצר הנשמות הנקרא "גוף" – כדי למחר ולהחיש את ביאת משיח בן דוד. וזהו מה שאנו מברכים בשבע ברכות של החתן והכלה, "ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה". שכן, יש שמחה בציון (=בירושלים), בעבור בניה, העוסקים בפריה ורביה, כדי להוציא נשמות יקרות מאוצר "גוף" – היות ועל-ידי כך הם מקרבים את הגאולה לציון).

מכל זה נמצאנו למדים, שמצות שילוח הקן מסוגלת לקרב את הגאולה העתידה. שכן, היות ומצות שילוח הקן היא סגולה ללידת בנים, כמו שכתוב במדרש "ואת הבנים תקח לך", ומאחר ועל-ידי הבאת ילדים לעולם, זוכים אנו להוציא נשמות מאוצר הנשמות הנקרא "גוף", הנה ממילא בכך אנו מקרבים את הגאולה. שהרי, כאשר יכלו כל הנשמות שם (=באוצר הנשמות) – תבוא הגאולה. על-כן, יפה אמרו חז"ל: "אם קימת מצוה זו (שילוח הקן), אתה ממחר לבוא (=להביא את) מלך המשיח".

ועתה, בא וראה מה שמבואר בזהר הקדוש (שמות ח'), שבהיכל "קן ציפור" (=היכל המשיח) נושא המשיח את עיניו, וכשרואה את רחל אמנו, המבכה על בניה, הוא מעורר את כל הצדיקים לבכות על החרבן והגלות. וכפי הזהר הקדוש (מתורגם): "בשעת חרבן בית אלקינו, המשיח נושא את עיניו ורואה את האבות הקדושים שנכנסו שם. ורואה שם את רחל שדמעוטיה על לחיה, והקב"ה מנחם אותה, ואינה רוצה (רחל) לקבל תנחומים, כמו שנאמר (ירמיה לא, יד'): 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה'. או משיח מרים את קולו בבכי, ומזדעזע כל גן עדן, וכל הצדיקים שנמצאים שם גועים בבכי עמו...ונשבע להם הקב"ה להעביר (את) מלכות הרשעה מן העולם על-ידי המשיח, ולנקום (את) נקמת ישראל, וכל הטובות שעתידי הקב"ה לעשות לעמו".

ויש לומר, שאותו היכל "קן ציפור" שבו נמצא המשיח הוא בעצם האוצר שכל הנשמות נמצאות בו טרם לידתן (אוצר הנשמות הנקרא "גוף"). ומזה נשפיל להבין כי רחל אמנו, שהיא בבחינת אם הבנים, יושבת שם בהיכל "קן ציפור" עם כל נשמות ישראל, טרם לידתן לעולם הזה, ומשתוקקת ומתפללת לפני בורא עולם, שפבר יזכו ישראל להוריד את כל הנשמות הללו לעולם הזה. שכן, אז תצא משם גם נשמת המשיח להביא את גאולת ישראל.

ומעתה יאירו עינינו להבין את הכתוב: "כי יקרא קן צפור לפניך". דהינו, כאשר יעלה במחשבתך זכרו של היכל "קן ציפור", ששם נשמתו של המשיח סגורה. ואתה "בדרך" – בהיותך בגלות, שהיא בבחינת דרך. דע לך,

שבתוך קן הציפור יש "אפרחים או... ביצים", שהן הנשמות החדשות שטרם נולדו לעולם הזה. "והאם רבצת על האפרחים או על הביצים" – רחל אמנו מבכה שם על בניה בתפילות ובתחנונים, מתי יזכו לצאת מאוצר הנשמות ויולדו לעולם הזה.

ולכן מזהיר אותנו הכתוב: "לא תקח האם על הבנים" – אל תשלים עם זה שהאם רובצת ובוכה על הבנים. אלא "שלח תשלח את האם" – דהינו, אתה צריך לשלח את רחל אמנו, כדי שהיא תצא משם יחד עם נשמת המשיח בגאולה השלמה והקרובה. ואיך תגרום לכך? "ואת הבנים תקח לך" – על-ידי שתקח את הבנים מאוצר הנשמות, ותורידם לעולם הזה (על-ידי מצות "פרו ורבו").

נפלא לצרף כאן חידוש גדול של הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, שהביא תלמידו בספר "נופת צופים", ש-"קו" (=150) המזמורים שכתב דוד המלך בספר תהילים הם כנגד היכל המשיח, הנקרא "קו ציפור". שכן, כידוע, דוד המלך עצמו עתיד להיות מלך המשיח לעתיד לבוא, כפי שכתב הבאנו מהזהר הקדוש (לך לך פב): "דוד מלכא חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא" (=דוד המלך חי לעולמים, והוא יהיה מלך המשיח). ומטעם זה תקן דוד "קו" (=150) מזמורי תהילים כדי לקרב את הגאולה ולשחרר את נשמת המשיח מהיכל "קו ציפור".

וראוי להוסיף כאן פרפרת נאה, שמטעם זה בחר דוד המלך לסים את "קו" (=150) המזמורים של ספר תהילים בפסוק "כל הנשמה תהלל יה". שכן, כתב ה"אגרא דכלא", שראשי התיבות של פסוק זה – "כל הנשמה תהלל יה" – הוא **כה"ת**, והוא שם המסוגל להריון וללידה, כנרמז בפסוק (בראשית טז, יא): "הנה הרה וילדת" – סופי תיבות **כה"ת**. ומצינו בדברי הנביא ישעיה (מג, כא), (שאמר הקב"ה על ישראל): "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו. ופרש רש"י: "למען תהילתי יספרו". כלומר, תכלית בריאת האדם בעולם הזה היא כדי שיספרו את תהילות ה' יתברך. ומאחר וכל הנשמות צריכות להלל ולספר את תהילות ה', תיבות כל הנשמות לצאת מהיכל המשיח "קו ציפור", כדי להלל ולהודות לו יתברך – שהרי זו תכלית הבריאה.

הנה פי כן, יאירו עינינו להבין, מדוע בחר דוד המלך לסים את "קו" (=150) מזמורי התהילים בפסוק "כל הנשמה תהלל יה". שכן, כאן נרמז פי התגלות המשיח מהיכל "קו ציפור" תלויה בכך שכל הנשמות ללא יוצא מן הכלל יהללו את הקב"ה בעולם הזה. ומטעם זה נרמז שם ההריון "**כה"ת**" בראשי התיבות "כל הנשמה תהלל יה". שכן, בכח שם קדוש זה ("**כה"ת**") ממשיכים ומורידים נשמות מהיכל "קו ציפור", וממילא מקרבים את הגאולה, שתבוא במהרה בימינו, אמן.

"ויחפץ ה' אלהיך לך את הקללה לברכה"

הכל יודעים, שהתורה הקדושה היא הרפואה המוצלחת והטובה ביותר לכל המחלות. ומי ששומר תורה ומצוות, הרי זה הביטוח הרפואי הטוב ביותר. בספר "ברכי נפשי" מסופר על משה ג. בחור, הלומד באחת הישיבות הסמוכות לשכונת "רמת אלחנן". שהלך באחד מימי "בין הזמנים", עם חבריו, כדי להרפות מעט את הגוף והשרירים. והנה, כאשר טפס על מתקן מסוים, אבד את שיווי משקלו, ונפל אחורנית ארצה. החברים ששהו עמו דאגו מיד להעבירו לבית החולים הקרוב, ולשמחתו הרגיעו אותו הרופאים, שהמצב לא נראה חמור. אולם, לאחר עשרים וארבע שעות מצבו החמיר, והוא התחיל להרגיש כאבים עזים בפתח השמאלית, ובאחת הידים היה כעין שיתוק. אורטופד בכיר שהוזמן אליו, נסה לעשות לו תרגילים שונים של פיזיותרפיה ומתיחות שונות, אך ללא הועיל. לאחר בדיקה יסודית, הודיע לו האורטופד, שיש לו שיתוק מלא ביד (לא עליו), ומצב זה אינו הפיך, וכרגע אין ביד הרפואה לעשות מאומה. מספר משה: "קבלתי את הבשורה בהלם של ממש. אני בחור צעיר, והידיעה שלא אוכל להזיז את היד נפלה עלי כרעם ביום בהיר". אולם משה לא ותר, ולאחר מספר ימים הלך לביתו של הגאון הצדיק רבי חיים קניבסקי שליט"א, וספר לו את כל המעשה. הגאון הצדיק התבונן בו ובגידו, ואחר-כך אמר לו: "תלמד הלכות נטילת ידים במשנה ברורה, ורפואה שלימה". מספר משה: "יצאתי מביתו של הרב בשמחה רבה, ומתוך עידוד רב, ומיד התחלתי ללמוד. והנה, הפלא ופלא מיד בתחילת הלימוד כבר חשתי הקלה רבה, ויכולתי כבר להזיז מעט את היד. עבר יום נוסף, והרגשתי שיפור של ממש. לאחר עוד יום, חזר המצב ביד לתיקונו. מיד חזרתי אל האורטופד, והראיתי לו שאני מצליח להזיז את היד, הוא פשוט לא האמין למראה עיניו. זהו נס למעלה מהטבע, אמר לי... (חלואי ונבין שהתורה היא "ביטוח רפואי מושלם", ולא כפי שקופות החולים מבטיחות...)

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול²¹

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 18:45

ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 19:52**

הַפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הפתוב, "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... ", שנינו בגמרא (קידושין ב'): "רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה, 'כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה', וְלֹא כְּתִיב, 'כִּי תִלְקַח אִשָּׁה לְאִישׁ?' (ומשיבה הגמרא) מִפְּנֵי שְׁדַרְכוּ שֶׁל אִישׁ לְחַזֵּר עַל אִשָּׁה, וְאִין דַּרְכָּה שֶׁל אִשָּׁה לְחַזֵּר עַל אִישׁ. מְשַׁל לְאָדָם שְׁאֲבָדָה לוֹ אֲבִידָה, מִי חוֹזֵר עַל מִי? (בְּוֹדָאֵי ש) בְּעַל אֲבִידָה מְחַזֵּר עַל אֲבִידָתוֹ."

וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַקְשׁוֹת עַל-כֵּךְ. הִנֵּה, מִכִּיּוֹן שְׁדַרְכוּ שֶׁל הָאִישׁ לְחַזֵּר אַחַר הָאִשָּׁה, הִיָּה רְאוּי שְׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן יִחַזֵּר אַחֲרֵי חוּה אִשְׁתּוֹ. אִם כֵּךְ, מָה רָאָה הַקַּב"ה לְהַבִּיא אֶת חוּה אֶל אָדָם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּסִפְר בְּרֵאשִׁית (ב, כב): "וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה, וַיִּבְאֶה אֶל הָאָדָם."

בְּפִשְׁטוֹת יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכִיּוֹן שְׁהִיּוֹם הָאִשָּׁה נוֹלַדַת בְּנִפְרָד מִן הָאִישׁ, וְאִין הָאִישׁ יוֹדֵעַ מִי הִיא בַת זוּגוּ, לְכֵן הִיא אֲבִידָה לְגַבִּיּוֹ, שְׁהָרִי, אִין הָאִישׁ יוֹדֵעַ הִיכֵן הִיא נִמְצָאָת. עַל-כֵּן דַּרְכוּ שֶׁל הָאִישׁ לְחַזֵּר וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי אֲבִידָתוֹ. אֲבָל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׁהַצֶּלַע לֹא נִאֲבָדָה מִמֶּנּוּ, שְׁהָרִי הִיא נִבְרָאָה עִמוֹ – אֲלֵא, שְׁהַקַּב"ה לָקַח אֶת הַצֶּלַע וַיִּצַּר מִמֶּנָּה אִשָּׁה – עַל-כֵּן, בְּדִין הוּא שְׁיִחַזֵּר הַקַּב"ה לְאָדָם אֶת הַצֶּלַע/הָאִשָּׁה שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ, וְעַל-כֵּן כְּתוּב: "וַיִּבְאֶה(ה) אֶת הָאִשָּׁה) אֶל הָאָדָם."

וְזוּהוּ שְׁמִפְרֵשׁ תְּרַגּוּם יוֹנָתָן אֶת הַכְּתוּב (מְתוֹרְגָם): "וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֲצָם מִעֲצָמִי וּבֶשֶׁר מִבְּשָׂרִי – רַק הַפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא יוֹתֵר תִּבְרָא הָאִשָּׁה מִן הָאִישׁ, כְּמוֹ שְׁנִבְרָאָה אִשָּׁה זוֹ מִמֶּשׁ עֲצָם מִעֲצָמִי. (אֲבָל בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים יִבְרָא הַקַּב"ה אֶת הָאִשָּׁה בְּגוֹף נִפְרָד מִן הָאִישׁ).

וּמִכַּאֵן נִמְצָא, שְׁהָאִשָּׁה תִּהְיֶה בְּבַחֲיַנַת אֲבִידָה הָאֲבוּדָה מִבְּעֻלָּה. "וְעַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ" – לְכֵן יִצְטָרֵךְ הָאִישׁ לְחַזֵּר אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ, כִּי דַרְכוּ שֶׁל הָאִישׁ הִיא לְחַזֵּר עַל אֲבִידָתוֹ.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבַלִּין, עַל מָה שֶׁסִּבֵּב הַקַּב"ה, שְׁהָאִשָּׁה תִּהְיֶה בְּבַחֲיַנַת אֲבִידָה, וְהָאִישׁ יִצְטָרֵךְ לְחַזֵּר אַחֲרֵיהָ. עַל-פִּי מָה שְׁשֵׁנִיּוֹ בְּגַמְרָא, שְׁהַעוֹבֵר לוֹמֵד בְּמַעֲי אִמּוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְכֹאשֵׁר הוּא יוֹצֵא לְאוֹר הָעוֹלָם, מְשַׁכְּיָחִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּגַמְרָא (נִידָה ל'): "וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ(=אֶת הָעוֹבֵר) כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה... וְכִיּוֹן שְׁבֵא (הָעוֹבֵר) לְאוֹר הָעוֹלָם, בָּא מִלְּאָךְ וּסְטָרוֹ עַל פִּיּוֹ, וּמְשַׁכְּחוֹ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה".

וְהַקְשָׁה ה'נַעַם אֱלִימֶלֶךְ" עַל-כֵּךְ, וְשָׂאֵל (וַיִּקְרָא, ד"ה "וּנִפְשׁ כִּי תַחֲטֵא"): אִיזוֹ תוֹעֵלַת יֵשׁ בְּכֵךְ שְׁמִלְמְדִין אֶת הַתִּיּוֹבֵק תַּחֲלִיָּה אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְאַחֲר-כֵּךְ כְּשֶׁנוֹלַד מְשַׁכְּיָחִים אוֹתוֹ אֶת כָּל מָה שֶׁלְמַד?

וּבֵאֵר ה'נַעַם אֱלִימֶלֶךְ" בְּדַבְרֵי קוֹדֶשׁוֹ, וְאָמַר, שְׁאִם לֹא הָיוּ מְלַמְּדִין אֶת הַתִּיּוֹבֵק בְּמַעֲי אִמּוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, לֹא הָיָה מְסוּגֵל בִּימֵי חַיָּיו לְזִכּוֹת בְּהַשְׁגוֹת הַתּוֹרָה, שְׁהִיא חוֹכְמָתוֹ שֶׁל מְלַךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקַּב"ה. אֲבָל, עַל-יְדֵי שְׁמִלְמְדִים אוֹתוֹ בְּתַחֲלִיָּה אֶת כָּל הַתּוֹרָה, הִנֵּה, לְמִרוֹת שְׁמְשַׁכְּיָחִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, מִכָּל מְקוֹם נִשְׁאָר בּוֹ הַרוּשָׁם שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלֵמַד, וְעַל-יְדֵי יִגִּיעַת הַתּוֹרָה, יוֹכֵל לְהִיזְכֵּר בְּכָל מָה שֶׁלְמַד.

עַל-פִּי הָאָמוֹר, יוֹבֵן לָנוּ מֵאָמַר חו"ל (מְגִילָה ו'): "אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אִם יֹאמֵר לָךְ אָדָם, 'יִגְעַתִּי וְלֹא מִצָּאִתִּי', אֵל תֹּאמֵן... 'יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי', תֹּאמֵן". וְדַקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, "יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי, תֹּאמֵן". שְׁהָרִי, אִם אָדָם מְתִיגֵעַ עַל דְּבַר מְסוּיָם, וּלְבִסוּף הוּא מִבִּין אוֹתוֹ, אִין זֶה מִצִּיאָה, אֲלֵא הַבְּנָה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, עַל-פִּי מָה שֶׁלְמַדְנּוּ, שְׁחו"ל בָּאוּ לְחַזֵּק אֶת הָאָדָם, שְׁלֹא יִתְיַאֵשׁ מִלְּעִסוֹק בְּתוֹרָה, שְׁהִיא כָּל-כֵּךְ עִמוּקָה. כִּי בְּאִמְתּוֹ, מָה שְׁהוּא מְתִיגֵעַ בְּתוֹרָה, הוּא כְּדִי לְמִצּוֹא אֶת חֵלְק הַתּוֹרָה שְׁכָבֵר הָיָה לוֹ, וְנִאֲבָד מִמֶּנּוּ בְּעַת שְׁבֵא לְעוֹלָם. וְזוּהוּ שְׁכַתּוּב: "יִגְעַתִּי וּמִצָּאִתִּי, תֹּאמֵן". שְׁכֵן, תְּכַלִּית הִיגִיעָה הִיא כְּדִי לְמִצּוֹא אֶת חֵלְק הַתּוֹרָה שְׁכָבֵר לְמַד בְּמַעֲי אִמּוֹ, וְנִאֲבָד מִמֶּנּוּ בְּצִאֲתוֹ לְאוֹר הָעוֹלָם.

אוֹלָם, צָרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת, שְׁעִיקָר הַשְּׁגוֹת הַתּוֹרָה יוֹכֵל לְהַשִּׁיג רַק לְאַחַר שְׁנִשְׂא אִשָּׁה, כְּמִבּוֹאָר בְּגַמְרָא (בְּמֹת סב):

...השרוי בלא אשה, שרוי בלא תורה". וכן מבוואר בגמרא (יומא עב): "יראת ה' טהורה עומדת לעד". אמר רבי חנינא: זה הלומד תורה בטרה. (ומאי היא (טהרה)? נושא אשה, ואחר-כך, לומד תורה". לפי זה יש לומר, כי מטעם זה סבב הקב"ה שהאשה תהיה בבחינת אבידה. וצוה בתורה "כי יקח איש אשה", כדי שבעל האבידה יחזר על אבידתו. וכל זאת, כדי שהאדם ילמד מזה לקח, שפמו שצריך לחזר אחר אבידתו, שהיא אשתו, כך צריך לחזר אחר התורה שנאבדה ממנו כאשר נולד. וזאת ועוד, כאשר יראה האדם שהקב"ה עזר לו למצוא את בת זוגו, שהיתה אבודה ממנו, יתחזק מזה, כי על-ידי הגיעה יזכה למצוא גם את אבידת התורה, שנאבדה ממנו כשיצא לאויר העולם.

"מה המקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל" (לחדש אלול – חדש הרחמים והסליחות)

דורשי רשומות מצאו רמז לחדש אלול בפסוק שאמר יעקב אבינו לעשו הרשע, לפני פרידתם (בראשית לג, יד): "ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני, עד אשר אבא אל אדני שעירה". שכן, ראשי התיבות של "ואני אתנהלה לאטי לרגל", הוא "אלול".

רמז זה אומרים חכמי ישראל, בא לומר לנו, שאין לנו אפשרות לתקן בבת-אחת את כל הפגמים, ולבנות בבת-אחת את כל מה שנהרס במשך השנה כלה – אלא צריכים אנו זמן של כל חודש אלול, כדי לשוב אל ה' יתברך, ולתקן את המעשים. וכל זאת כדי לעשות הכנה לימי הדין, שהם: ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים, שבהם כידוע, כל באי העולם עוברים לפני ה' כבני מרון (=אחד-אחד). וזהו שאמר יעקב לעשו: "ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה (=עבודת ה' בראש השנה וביום הכיפורים) אשר לפני", כיון שצריך כל יהודי את כל חודש אלול, כדי לתקן את מה שהרס במשך כל השנה. ולכן, מי שאינו שם לבו להודמנות שיש לו בחודש אלול לתקן את מעשיו, ובא הוא לפתע פתאום בראש השנה וביום הכיפורים לעשות תשובה, ללא שום הכנה, אין תקוה חלילה שתשובתו תתקבל.

על-פי האמור, יובן מה שכתוב ברמב"ם (הלכות טבילה), ש"הקופץ למקוה, הרי זה מגונה", כי קפיצה בבת אחת, ללא ישוב הדעת וללא כוונה להיטהר, בודאי שזה מגונה. ולכך התפון התנא הקדוש רבי עקיבא, באומרו: "מה המקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל". דהינו, כשם שנכנסים להיטהר במקוה לאט לאט ובנחת, כך, באותו אופן הקב"ה מטהר את ישראל: אם יעשו תשובה במשך כל חודש אלול, לאט לאט ובנחת, ולא בקפיצה אחת (=לכוא פתאום בראש השנה וביום הכיפורים) – שאז בודאי שהקב"ה יטהר אותם, ויזכה אותם ביום הדין.

"כי יקח איש אשה חדשה..."

רבי ירוחם ליבוביץ היה מגדולי חכמי המוסר במחצית הראשונה של המאה הזאת. בשנת תרס"ט נתמנה למשגיח רוחני בישיבת מיר, שלמדו בה מאות בחורים מקהילות שונות, וכהן בתפקיד זה עד סוף ימיו (יח' בסיון תרצ"ו). פעם זמן אצלו רבי ירוחם בחור אחד, שהיה גדול בשנים משאר בחורי הישיבה במיר, ובכל זאת דחה כמה הצעות שידוכין, למורת-רוחם של הוריו ומוריו.

רבי ירוחם הוכיח את הבחור הסרבן בדברים קשים, ובין השאר אמר לו: שנינו במסכת יבמות (ס"ב, ע"ב): "כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, בלא ברכה ובלא טובה. ובמערבא (=כינוי לארץ ישראל, שהיא ממערב לבבל) אמרו, שהוא שרוי בלא תורה ובלא חומה (=מחסה ומגן). נמצאנו למדים מכאן, שבחור שהגיע לפרקו ולא נשא אשה – אפילו שוקד הוא על תלמודו יומם ולילה, כאילו שרוי הוא, חלילה, בלא תורה. ובמסכת קידושין (כ"ט, ע"ב) שנינו מפי שמואל (מגדולי בבל בדור): "הלכה – נושא אשה, ואחר ילמד תורה".

כאשר הפסיק רבי ירוחם את שטף דבריו, העיר הבחור בנימה של התנצלות: זה שנים אני מצפה לשאת אשה הראויה לי, אך משום מה לא הציעו לי שידוך הולם, וכבר למדונו חז"ל, שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב, ע"א). חנף רבי ירוחם לשמע הדברים, ואמר לבחור: בדיק בסוגיה שהזכרת זה עתה בגמרא ("שקשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף"), ותמצא, שהמדובר שם בזיווג שני. ובנוסף לכל עליך לזכור תמיד, שבסופו של דבר גם ים סוף נקרא לגזרים...

העֵלוֹן מוֹקְדֵשׁ לְכַבוֹד יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַבְנֵי הַקְדוּשׁ הָרַב יוֹסֵף חַיִּים ("הַבֵּן אִישׁ חַי") זִיע"א, שְׁחַל בְּ-יֵג' אֱלוֹל
פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רְחֻמִּים" רְאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 18:45
עֲרַשׁ"ק יֵג' אֱלוֹל תִּשְׁע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 19:52
הַפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לְקַבֵּל הָעֵלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

בְּנֵי צִיּוֹן

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ" (כד', ה')

עַל מַעֲלַת גְּדֹל הַנִּישׁוּאִין, אָמְרוּ חו"ל (מִדְרַשׁ סֵפֶר שְׁמוּאֵל יו'), שֶׁ"כָּל הַנוֹשֵׂא אִשָּׁה – מוֹחֲלִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו". וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁזֶּהוּ מָה שֶׁכְּתוּב בְּפִרְשֵׁתֵנוּ: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ". דְּהִינּוּ, עַל-יְדֵי הַנִּישׁוּאִין, הִחְתֵּן "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ" – נִכְנָס הִחְתֵּן לְבֵיתוֹ הַחֲדָשׁ נָקִי מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו. וְכָל זֶה מִרְחֻמֵּי וְחֻסְדֵּי שֶׁל הַקַּב"ה, כְּפִי שְׂרוּמֹז הַכְּתוּב – "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה" – סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל "יִהְיֶה", שֵׁם הַחֻסֵּד וְהַרְחֻמִּים שֶׁל הַקַּב"ה (הֵנָּה תִיבַת "נָקִי" הוּא גַמְטְרִיָּה "יוֹם הַחֻפָּה", לְרִמּוֹז שְׁבוּיִם הַחוּפָּה הִחְתֵּן נָקִי מִעֲוֹנוֹתָיו. ר' מֹשֶׁה יִבְנִיאֵלִי).

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁקְדוּשַׁת יוֹם הַחֻפָּה הִיא בְּבַחֲיַנַּת קְדוּשַׁת יוֹם הַכִּיפּוּרִים. עַל-כֵּן, כְּמוֹ שְׁבוּיִם הַכִּיפּוּרִים מוֹחֵל הַקַּב"ה עַל כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהַרוּ"), כִּי מוֹחֵל הַקַּב"ה לְחַתֵּן וְלַכֹּהֵל עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם (ירוּשָׁלַיִם, בִּיכּוּרִים פ"ג, ה"ג). וְכְתוּב בְּשׁו"ת מֵהַר"ם מִינֶץ (סִימָן קט'), שֶׁמִּטְעַם זֶה מֵתַעֲנִים הִחְתֵּן וְהַכֹּהֵל בַּיּוֹם הַחֻפָּה. שָׂכָן, כְּאֹמֵר, יוֹם הַחֻפָּה הוּא בְּבַחֲיַנַּת יוֹם הַכִּיפּוּרִים שְׁלֵהֶם, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים הֵם לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ.

וְהֵנָּה, יְדוּעַ מָה שֶׁדְּרָשׁוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, שֶׁחֲתָן הוּא רְאִשֵׁי תִיבוֹת: "חֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד". וְצָרִיךְ בִּיאוֹר עַל-כֵּן. שָׂכָן, וְכִי רַק לְחַתֵּן צָרִיךְ שִׁיְהִי חֲטָאתוֹ נִגְדוֹ תָמִיד? הֲרֵי בּוֹדָאֵי שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ הַתְּכּוֹן, שֶׁלְנִגְדַּ עֵינָי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ צָרִיךְ לְהִיּוֹת "וְחֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד" (כְּדִי לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַחֲטָאִים).

וְגַם צָרִיךְ בִּיאוֹר עַל מָה שֶׁלְמַדְנוּ לְעֵיל, שֶׁמוֹחֲלִין לְחַתֵּן בַּיּוֹם חֲתוּנָתוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. שָׂכָן, מִדּוּעַ צָרִיךְ הִחְתֵּן שֶׁחֲטָאתוֹ תִהְיֶה לְנִגְדוֹ תָמִיד? וְהֲרֵי נִמְחָלִים לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו!

וְנִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי הַיְדוּעַ, שֶׁיֵּשׁ הַבְּדֵל בֵּין עוֹן לְבֵין חֲטָא. שָׂכָן, "עוֹן" הוּא עֲבִירָה בְּמִזִּיד/בְּמַתְכּוֹן, וְאֵילוֹ "חֲטָא" הוּא עֲבִירָה בְּשׁוּגָג(=בְּלִי כּוֹנֵה). לְפִי זֶה יֵשׁ לֹמֵר, שֶׁמָּה שֶׁאָמְרוּ חו"ל, שֶׁמוֹחֲלִים לְחַתֵּן עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, הַכּוֹנֵה הִיא שֶׁהַמְחִילָה הוֹפְכֶת אֶת הָעֲוֹנוֹת לְחֲטָאִים. דְּהִינּוּ כָּל עֲבִירוֹת שֶׁהֵן בְּמִזִּיד/בְּמַתְכּוֹן, הוֹפְכוֹת לְעֲבִירוֹת שֶׁהֵן בְּשׁוּגָג(=בְּלִי כּוֹנֵה). וְלָכֵן צָרִיךְ הַחֲתָן לְשִׁים לְנִגְדוֹ, שֶׁ"חֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד" – שֶׁעֲדִין הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַחֲטָאִים(=הָעֲבִירוֹת בְּשׁוּגָג), שֶׁהֲרֵי אֵלוֹ עֲדִין לֹא נִמְחָלוּ לוֹ.

וַיֵּשׁ עוֹד לֹמֵר, שֶׁהֵנָּה, יְדוּעַ, שֶׁהָעֲוֹנוֹת(=הָעֲבִירוֹת בְּמִזִּיד/בְּמַתְכּוֹן) הֵן מִסָּד, הַמְבַדֵּל בֵּין הָאָדָם לְבֵין הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שָׁמוּ, כְּמוֹ שֶׁאֹמֵר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נט', ב'): "כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הֵיוּ מִבְּדָלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם". מִבּוֹאֵר מְכָאן, שֶׁהָעֲוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם הֵם אֵלוֹ שֶׁמֵּהוּיִם אֶת הַמִּסָּד הַמְבַדֵּל בֵּינוּ לְבֵין אֱלֹקָיו.

וְלָכֵן, כְּדִי שֶׁחֲתָן יוֹכֵל לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקַּב"ה וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, מוֹחֵל לוֹ הַקַּב"ה עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְהוֹפֵךְ אוֹתָם לְשִׁגְגוֹת – כְּדִי לְסַיֵּעַ לוֹ כְּאֲשֶׁר הוּא פּוֹתֵחַ דָּף חֲדָשׁ בְּחַיּוֹ.

וְזֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא (בְּמִזִּיד סג'): "כִּיֵּן שֶׁנִּשְׂא אָדָם אִשָּׁה, עֲוֹנוֹתָיו מִתְּפַקְקִין(=נִסְתָּמִין), שֶׁנִּאֲמַר (מִשְׁלֵי יח'): "מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מֶה".

וְכַתֵּב הַ"שְּׂדֵי חֲמוֹד" (מִצְרַכַּת חֲתָן וְכֹלָה סִימָן ד', בְּשֵׁם נִהַר"י פִּינְטוֹ), שֶׁמְלִשׁוֹן הַגִּמְרָא "עֲוֹנוֹתָיו מִתְּפַקְקִין", וְלֹא כְּתוּב עֲוֹנוֹתָיו נִמְחָלִים, מִשְׁמַע שֶׁאֵינָם נִמְחָלִים לְגִמְרֵי, אֲלָא הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים. דְּהִינּוּ, אִם הִחְתֵּן לֹא יָשׁוּב לְכַסְלָהּ יוֹתֵר, וְלֹא יִחְטָא – הֵנָּה מָה טוֹב. אֲבָל, אִם חָס וְחִלְיָהּ, יָשׁוּב לְכַסְלָהּ, לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָי ה' – מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכָּל, וּפּוֹקְדִים עָלָיו גַּם אֶת עֲוֹנוֹתָיו הָרֵאשׁוֹנִים.

עַל-פִּי הָאֹמֵר, נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים, שֶׁחו"ל בְּקִשׁוֹ לְלַמְדְנוּ, לְבַל נִטְעָה לְחָשׁוּב שֶׁמוֹחֲלִים לְחַתֵּן עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְאֵין הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כָּלֵל. אֲלָא, שֶׁכָּל עֲוֹנוֹתָיו/הָעֲבִירוֹת בְּמִזִּיד נִהְפְּכִים לְחֲטָאִים/עֲבִירוֹת בְּשׁוּגָג. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת: "חֲתָן" – רְאִשֵׁי תִיבוֹת "חֲטָאתִי נִגְדִי תָמִיד". וְזֹאת, כְּדִי לְרִמּוֹז לְחַתֵּן, שֶׁצָרִיךְ הוּא לְתַת אֶת

לבּוֹ לְכַד, שְׂאֵף שְׁנַמְחֵלוּ לוֹ **עֲוֹנוֹתָיו** (=הַעֲבִירוֹת בְּמַתְכוּן), מִכָּל מְקוֹם צָרִיךְ הוּא לַחְזוֹר בְּתִשׁוּבָה, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל חַטָּאוֹתָיו (=הַעֲבִירוֹת בְּשׂוֹגֵג), וְלִכֵּן מִתְעַנִּים הַחֲתָן וְהַכֵּלֶה בַּיּוֹם הַחוּפָּה. (ע"פ "מְשׁוֹשׁ דּוֹדִים" לְהַרֵּה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ, וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ... " (כא' י')

הַפְּסוּק הַפּוֹתַח אֶת פְּרִשְׁתָּנוּ – "כִּי תֵצֵא... " – נֶאֱמַר בְּלִשׁוֹן יְחִיד, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שְׂאֵפֶשֶׁר לְנַצַּח אֶת הָאוֹיְבִים רַק עַל יְדֵי אַחְדוּת. וְכִמּוֹ שְׁלִמְדוֹנוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל: "דּוֹרוֹ שֶׁל אַחָאָב – כָּלָם עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָיוּ, וְעַל שְׂלֵא הִיְתָה בֵּינֵיהֶם מַחְלֻקָּת (=הֵם הָיוּ שְׂרוּיִים בְּאַחְדוּת) – הָיוּ מְנַצְּחִים בְּמַלְחָמָה" (ירושלמי פאה א, א').

וְעוֹד אָמְרוּ חז"ל: אֵל יֹאמֵר אָדָם: 'מִי אֲנִי, מָה כַּחֲסִי, וּמָה גְבוּרָתִי נֶגַד אוֹיְבֵי הָרַבִּים הַעוֹמְדִים מוֹלִי?' – לִכֵּן לְמַדָּה אוֹתֵנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה: "כִּי תֵצֵא" – בְּלִשׁוֹן יְחִיד – גַּם אִם יְחִיד אַתָּה, וְהָאוֹיֵב הוּא הַיֵּצֵר הָרָע, הַבֵּא אֵלֶיךָ בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשׁוֹנוֹת, נִרְאָה וְלֹא נִרְאָה, בַּיּוֹם וּבְלַיְלָה, בְּפִית וּבְחוּץ – עַל הָאָדָם לְאַסּוֹף אֶת כַּחוּתָיו וְלַצָּאת לְמַלְחָמָה עַל זֶה הָאוֹיֵב – וְאִזּוֹ "וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ". כִּי הָאָדָם הוּא שְׂצָרִיךְ לַיּוֹם וְלַצָּאת לְמַלְחָמָה כְּנֶגְדּוֹ (בְּתַפִּילוֹת, בְּלִימוּד תּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים), וְלֹא יֵשֵׁב הָאָדָם בְּחִיבוּק יָדַיִם, וַיִּמְתֵּן חֲלִילָה, שֶׁהָאוֹיֵב – הַיֵּצֵר הָרָע – יִפּוֹל עָלָיו, אֲלֵא עָלָיו לְהִתְחַכֵּם וְלַצָּאת מִבְּעוֹד מוֹעֵד עַל יֵצְרוֹ הָרָע.

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ, וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ... " (כא' י')

הָאוֹיֵב הָאֲמִיתִי וְהַעִיקָרִי שֶׁל הָאָדָם הוּא הַיֵּצֵר הָרָע. וְהֵנָּה אָמְרוּ חַכְמֵינוּ בְּתַלְמוּד (קְדוּשִׁין ל'): "יֵצְרוֹ שֶׁל הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאֵלְמָלָא הַקְּדוּשׁ – בְּרוּךְ – הוּא עוֹזְרוֹ – אֵין הוּא יִכּוֹל לוֹ".

מִשְׁמַע מִכָּאן, שְׁבִדְרָךְ הַטָּבַע קָשָׁה מְאֹד לְאָדָם לְכַבּוֹשׁ אֶת יֵצְרוֹ הָרָע. וְאִם כֵּן הַדְּבָר, יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שֶׁהָאָדָם יִתְיַאֲשׁ, וְלֹא יִנְסֶה לְהִילָחֵם עִם הַיֵּצֵר. וְלִכֵּן אוֹמֵר כָּאֵן הַפְּתוּב: "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ" – כַּאֲשֶׁר רַק תֵּצֵא וְתִנְסֶה לְהִילָחֵם עִם הַיֵּצֵר, אִזִּי – "וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ" – מִן הַשָּׁמַיִם יִסְעֵי לְךָ לְנַצְּחוֹ. וְזֹאת, כִּינּוֹן שֶׁהַבֵּא לְהִיטְהַר – מְסִיעֵים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם.

"יִקְרָא קִין צִפּוֹר לְפָנָיִךְ בְּדֶרֶךְ... וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֲפָרָחִים... שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ"

כַּאֲשֶׁר הַסֵּתֶלֶק (=נִפְטָר) ר' יוֹסִי, אָמַר ר' אֶלְעָזָר (בְּנוֹ שֶׁל רַשְׁבִּי) לְחַבְרִיו, שְׂיָבֹאוּ עִמּוֹ לְגִמּוּל חֶסֶד לְרַבִּי יוֹסִי, שֶׁהָיָה מְלֵא בְּכַל, וְאֵין מִי שְׂנֵעֶסוֹק בְּקִבוּרָתוֹ. בְּהִגִּיעַ אֵל הַכֶּפֶר בּוֹ הַתְּגוּרָר, רָאוּ אוֹתָם הַתּוֹשָׁבִים, וַיֵּצְאוּ לְקַבֵּל אֶת פְּנֵיהֶם, וּבָאוּ עִמָּם לְבֵיתוֹ שֶׁל ר' יוֹסִי. בְּנוֹ שֶׁל ר' יוֹסִי, שֶׁהָיָה צָעִיר בְּגִילוֹ, בָּכָה בְּסִמּוּךְ לְאָבִיו, וְלֹא נָתַן לְאִישׁ לְהַגִּיעַ אֵל מִיטַת אָבִיו, וְאָמַר: 'אֲדוֹן הָעוֹלָם, כְּתוּב בְּתוֹרָה: "כִּי יִקְרָא קִין צִפּוֹר לְפָנָיִךְ... שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ" (דְּבָרִים כ"ב). עַל-כֵּן, אֲדוֹן הָעוֹלָם, קָנִים אֶת הַפְּתוּב בְּתוֹרָה. הֲרִי שְׁנֵי יְלָדִים אֲנַחְנוּ, אֲנִי וְאֲחוּתִי, הַקְּטָנָה מִמֶּנִּי. הִיָּה עֲלֶיךָ לְקַחַת אוֹתֵנוּ, וְלִקְנִים אֶת הַפְּתוּב בְּתוֹרָה "שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ". וְאִם תֹּאמֵר כִּי כְּתוּב 'אֵם' וְלֹא 'אָב', הֲרִי אֲמַא נִפְטָרָה וְהִלְכָה מֵעַל יְלָדֶיהָ, וְכַעַת אֲבָא (הוּא בְּבַחֲיִנַת אֲמָא), שֶׁהָיָה מְגוֹ עֲלֵינוּ, הֲלֵךְ מֵעַל יְלָדָיו. הֵיכֵן מִשְׁפָּט הַתּוֹרָה?

מִשְׁשִׁמְעוּ זֹאת, בָּכוּ ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרִיו... (לְפִתְעַ) הַפְּסִיק עֲמוּד שֶׁל אֵשׁ בֵּינֵיהֶם, אֵךְ הִילָד לֹא זָז מֵאָבִיו. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, שֶׁהַקב"ה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת נֶס... לְפִתְעַ שְׁמַעוּ קוֹל הָאוֹמֵר: 'אֲשֶׁרִיךְ ר' יוֹסִי, שְׁדַבְּרִי הִילָד וְדַמְעוֹתָיו הִגִּיעוּ עַד לְכִסֵּא הַכְּבוֹד, וְעָשׂוּ מִשְׁפָּט, וְהַקב"ה נָתַן לְמַלְאָךְ הַמּוֹת 13 אֲנָשִׁים תְּמוּרָתָךְ, וְהוֹסִיפוּ לְךָ 22 שָׁנִים, עַד שֶׁתִּלְמַד אֶת הַתּוֹרָה לְגִדִי הַזֶּה (=בְּנֶךְ) הַשָּׁלֵם וְהַחֲבִיב אֲצֶל הַקב"ה'.

ר' אֶלְעָזָר וְחַבְרִיו לֹא נָתַנוּ לְאִישׁ רְשׁוּת לְהִישָׂאָר בְּפִית, וּמִיָּד רָאוּ אֶת עֲמוּד הָאֵשׁ מִסֵּתֶלֶק, וְרַבִּי יוֹסִי פָתַח אֶת עֵינָיו. אָמַר ר' אֶלְעָזָר: 'אֲשֶׁרִינוּ שְׂרָאִינוּ עֵין בְּעֵין תַּחֲנוּת הַמֵּתִים'. אָמְרוּ הַחַבְרִים לְרַבִּי יוֹסִי: אֲשֶׁרִיךְ, וּבְרוּךְ ה' שֶׁעָשָׂה לְךָ נֶס בְּזָכוֹת הַבְּכִי וְהַמְּלִים שֶׁל בְּנֶךְ, וְהוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. לְקַחוּ אֶת הִילָד, נִשְׁקוּ אוֹתוֹ וּבְכוּ עִמּוֹ מְרֹב שְׂמֵחָה. בְּמִשְׁךְ שְׁלֶשֶׁה יָמִים עָשׂוּ שְׂמֵחָה וְחִדְּשׁוּ חִידוּשִׁים בְּתוֹרָה, אֵךְ רַבִּי יוֹסִי אָמַר לָהֶם כִּי לֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגָלוּת אֶת מָה שֶׁרָאָה בְּעוֹלָם בּוֹ הִיָּה, אֲלֵא לְאַחַר 12 שָׁנִים. רַק שִׁדְעוּ, כִּי כַּאֲשֶׁר 365 הַדְּמַעוֹת שֶׁל בְּנוֹ עָלוּ לְפָנָי הַקב"ה, בְּרָגַע שְׂאֵמַר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה עָשׂוּ מֵאוֹת אֶלְף סְפָסָלִים שֶׁהָיוּ בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה, וְכָלָם בָּאוּ לְפָנָי הַקב"ה, בְּקִשׁוֹ עָלָיו רַחֲמִים, עָרְבוּ לוֹ וְאֶחָד הַמְּמוֹנִים אָמַר: אֲדוֹן הָעוֹלָם, הֲרִי כְּתוּב "מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יִסְדַּת עֹז לְמַעַן צוֹרְרִיךְ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם" (תְּהִילִים ח'): יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ בְּזָכוֹת הַתּוֹרָה וּבְזָכוֹת הִילָד הַקָּטָן שְׂמֵסָר נִפְשׁוֹ עַל אָבִיו, שֶׁתִּרְחַם עָלָיו וַיִּנְצַל (וְאָכּוּ, הַקב"ה שְׂמַע, וְהַחֲזִיר אֶת רַבִּי יוֹסִי לְחַיִּים).

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שֶׁבֶת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52

הפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְבָא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָה"

על הכתוב בספר שמואל (כג, א): "...נָאֵם דָּוִד בֶּן יִשׁי וְנָאֵם הַגִּבּוֹר הַקָּם **עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב** וְנָעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל", מְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא ("קְרַח" יב): "...**'עַל'** בְּגַמְטְרִיָּה **מֵאָה**, כְּנִגְדַּת **מֵאָה בְּרָכוֹת**. שְׁפָכַל יוֹם הָיוּ **מֵתִים** מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים, בָּא דָוִד וְתַקְנֵן לְ**מֵאָה בְּרָכוֹת**, (כְּמוֹ שְׁפָתוֹב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שָׂאֵל מֵעַמְּךָ, קָרִי בִיה מֵאָה, אֵלּוּ **מֵאָה בְּרָכוֹת**. כִּיֹּן שְׁתַּקְנֵם (דָּוִד, אֵת מֵאָה הַבְּרָכוֹת) נִעְצְרָה **הַמְגִיפָה**".

ה"אור החיים" הקדוש, גלה לנו יסוד נפלא (ומצוה לפרסם זאת ברבים), כי מה שתקנו חז"ל לברך **מֵאָה בְּרָכוֹת** בכל יום הוא בעצם תיקון לאיש ישראל המוציא **שם רַע** לתורה הקדושה, ואומר שאין היא מפרנסת אותו, ואין היא נותנת מזון ומחיה לעוסקים בה.

וכפי ביאורו: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה" – אלו הם כלל ישראל, שפמעמד הר סיני היו "כְּאִישׁ אֶחָד" (רש"י), ולקחו את התורה לאשה, כמו שכתוב (דברים לג, ד): "תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב", ופרשה הגמרא (פסחים מט): "אל תקרי מורשה, אלא מארסה" – דהינו, שהתורה הקדושה היא בבחינת ארוסה לישראל.

ואולם, אם לאחר ש"בא אליה" – דהינו, לאחר שאיש ישראל קבל עליו את התורה כאשה – "...שנאה", מאם בה, ולא זו בלבד, אלא ש"שם לה עלילת דברים והוצא עליה **שם רַע**", ואומר הוא: נכון, לקחתי את התורה לי לאשה. אולם הצרה היא ש"ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים" – דהינו לאחר שקרבותי אליה ולמדתי בה, "לא מצאתי לה בתולים" – לא מצאתי שיש לתורה כח לפרנס אותי ואת בני ביתי, ולכן אין רצוני לחיות עם התורה ולעסוק בה, רחמנא לצלן.

וממשיך ואומר ה"אור החיים" הקדוש, ומבאר את המשך הכתוב: "ולקח אבי הנער ואמה והוציאו את בתולי הנער אל זקני העיר השערה" – דהינו, הקב"ה והשכינה הקדושה (=כנסת ישראל) שהם בבחינת "אבי הנער(ה)" יתבעו את עלבונה של התורה, ויכיהו לפני בית דין של מעלה את הכח הנפלא שיש לתורה, שהיא זנה ומפרנסת בגשמיות וברוחניות את כל העוסקים בה.

וכדברי קודשו של ה"אור החיים" הקדוש: "מודיע הכתוב כי הקדוש-ברוך-הוא, שהוא הנקרא 'אבי הנערה', וכנסת ישראל יתבעו את עלבונה של התורה לפני בית דין הגדול... (וזהו שכתוב): 'ולקח אבי הנער ואמה והוציאו את בתולי הנער' – (דהינו) רמז (כאן על) חזק...פעליה והשגות (התורה)...ויתבעו עלבונה בבית דין... והוא מה שאמרו בזהר (ח"ג פ), כי עתיד הקדוש-ברוך-הוא לתבוע עלבונה של תורה, וכאומרם במשנה (אבות פ"ו, מ"ב): 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'".

ועל-כן אומר הכתוב "ולקחו זקני העיר ההוא את האיש...וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה". דהינו, אומר ה"אור החיים" הקדוש, שהתיקון לזה שאיש ישראל הוציא **שם רַע** לתורה הקדושה הוא, "וענשו אתו מאה כסף" – דהינו **מֵאָה בְּרָכוֹת** שנותן/מברך האדם את "אבי הנערה" – הוא הקב"ה.

ומה נראים הם דברי הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאסוב זיע"א, אשר כתב במכתבו (נדפס בסוף ספר "ליקוטי רמ"ל"): "מי אנכי הקטן שבקטנים, מעולם לא יראתי מפני אדוני האדונים, ואם לא חטאתי רק זאת, שאני אומר **מֵאָה בְּרָכוֹת** בכל יום בלא יראה ופחד, אשר בעונותי הרבים אני מכעיס להשם יתברך, ברוך הוא וברוך שמו מאה פעמים בכל יום. אוי לי ואוי לנפשי מה שאני פוגם בכל יום".

והנה, אם קדוש זה כתב כך על עצמו, אנו יתומי הדור החלש הזה של עקבתא דמשיחא, מה נאמר ומה נדבר? מי הוא זה ואי זה הוא, אשר יעז לומר שהוא מכון פראוי במאה ברכות כל יום! זאת ועוד, מאחר ודוד המלך תקן לברך מאה ברכות, כדי להציל מאה אנשים שמתו בכל יום, הלא על זה דוה לבנו, בראותנו כל-כך הרבה צרות, אולי הסיבה לכך היא משום שאין אנו מכוונים פראוי במאה ברכות. אולם זאת רק נחמתנו, מה שמצינו חידוש

גדול ב"דעת זקנים" לבעלי התוספות ("עקב"), כי חכמינו ז"ל תקנו לומר ברכת "מודים" (בתפילת העמידה), כנגד מאה ברכות, ומי שאומר "מודים" בכונה, הרי נחשב לו כאילו ברך מאה ברכות בכונה. וכפי לשון "התוספות" ("ועתה ישראל"): "עוד יש להוכיח מאה ברכות, מדכתיב (תהלים קכח, ד): 'הנה כי כן יברך גבר ירא ה'. במנין 'כי כן' (=100) - יברך גבר, כי יברך חסר ו'... ולכך תקנו לומר 'מודים', שהרי פירוש ('מודים' הוא) משתחוים, כדכתיב (=כמו שכתוב) לגבי נעמן 'והשתחית לה' אלהיך'. ותרגם יונתן 'ואודיתי קדם ה' אלהיך'. ומכל מקום אנו אומרים 'מודים'... לפי (המלה) 'מודים' עולה בגמטריא מאה - לומר, שכל האומר 'מודים' פהוגן, כאילו קים מאה ברכות. רוצה לומר, שיכרע (ב"מודים") עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה". (כדאי מאוד להתפונן על זה ב"מודים"). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "הללוהו בתף ומחול"

הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זיע"א מביא רמז נפלא על חדש אלול, שהוא זמן של מחילה וכפרה לעם ישראל. וכך הוא אומר: הנה, כידוע, בארבעים ימי התשובה (שלושים הימים של חדש אלול ועשרת ימי תשובה) יש 960 שעות (40x24=960). וצריכים אנו לדעת, שזמן זה, הוא זמן מיוחד למחילה ולכפרה לעם ישראל. ועל-כך רומז דוד המלך: "הללוהו בתף ומחול" - שצריך להלל אותו יתברך, שנתן לנו ב"תף" שעות - דהיינו ב' פעמים "תף" (=480), שהם 960 שעות, של ימי התשובה. שכן, על-ידי כך - "ומחול" - הקב"ה מוחל וסולח לעונותיהם של ישראל.

"כי תצא למלחמה על איביך, ונתנו ה' אלהיך בידך..."

ישנם בני אדם החושבים כי די להם בכך שאינם עושים רע לזולת, וכי אין צורך בקיום המצוות ב"קיום ועשה". על אנשים אלה מובא בספר "אבותינו ספרו לנו" מעשה מאלף על אודות רב גדול, שהגיע לעיר אחת שתושביה לא שמרו תורה ומצוות, ובקש לעמוד על טיבם של אנשי העיר. עמד בכפר העיר ושאל את היהודי הראשון שנקרה בדרך, מה מצב שמירת המצוות ולימוד התורה בעיר? ענה לו היהודי: "רבי! השבח לפורא עולם! בני העיר יראים ושלמים, אין בהם רוצח ושודד, גנב או גזלן, אין נוכלים ורמאים. אם כל היהודים בעולם היו כמו יהודי העיר הזאת, משיחו של ישראל כבר היה בא!".

"שמחתני בדבריך" - ענה לו הרב - "אך מה מצב יהודי העיר בשמירת השבת, תפילות, לימוד תורה, פשרות, טהרה וחינוך?". נבדח הלה וגמגם: "למה לקטרג כבוד הרב? דינו בכך שהם נמנעים מגניבה וגזל וסרים מרע, מדוע ידרוש הרב מעבר לכך?!". הבין הרב את רוע המצב, וחשב איך ללמד את בני העיר לקח ולפקוח את עיניהם, כי לא די ב"סור מרע", וצריך גם "עשה טוב", בקיום התורה והמצוות, שהרי העולם הזה הוא עולם העשיה.

והנה, בעודו הולך בדרך, ראה בצד הדרך נבלת חמור מת. פנה למשמשו ובקש ממנו לקנות לו אריג, המשמש לתכריכי מתים. לקח הרב את האריג ועטף בו את גופת החמור, ומיד פנה לשמשו ואמר לו: "צא מיד לרחובות העיר והכרז כי נמצא 'מת מצוה' במבואות העיר, והכל חיבים לצאת ללוותו, וכי רב גדול יבוא להספיד את המת, וקבורת מת מצוה קודמת לכל דבר, והכל חיבים לבוא להספד - אנשים, נשים וטף! תוך שעה קלה נאספו ובאו כל אנשי העיר בהמוניהם לכפר בית הכנסת לשמוע את ההספד, כשכלם תמהים, מיהו אותו מת מצוה הצדיק שהרב בא לספוד לו? עלה הרב על הבמה ופתח בקול רתת ובבכי גדול:

"אחינו בית ישראל שמעו! באשר נמצא חלל באדמה, ולא נודע מי הפהו, בני העיר מביאים עגלה ערופה, ואומרים: 'דינו לא שפכו את הדם הזה'. אולם, קל וחומר באשר הנפטר כאן היה מיחידי הסגולה של העיר. שכן, מימיו לא סח דברים בטלים, לא דבר לשון הרע, לא דבר דברי שקר ורכילות, כל ימיו שרוי היה בתענית דיבור!!!". התרגשות עברה בין הקהל. מי הוא אותו צדיק שהיה חי בתוכם, ולא הפירוהו במשך כל השנים? המשיר הרב בהספדו: "לא זו בלבד, אלא הנפטר היה מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, גיוו(=גופו) נתן למכיס, וסבל הכל בדומיה. גם בעניני העולם הזה היה פרוש ומסוגף, מימיו לא אכל בשר ולא שתה יין ואלכוהול, מעולם לא ישן על מיטה, מסתפק היה במועט, לא דרש מעבר למה שקבל, ולמרות שסבל מקור ומרות, מלבשו היו מועטים וקרועים, ענו היה מכל הברואים, ראשו היה תמיד למטה! אוי מי יתן לנו תמורתו?! - סיס הרב את ההספד בבכיה. ומיד געו כל העם בבכי מר, וקראו בקול: "מי הוא הצדיק שלא ידענו אותו בחייו?". מיד נגשו למיטה בחרדת קדש, כדי לראות מיהו אותו צדיק נשגב שהספיד הרב, ומה גדלה תמיהתם כשראו מתחת לסדין גופת חמור מת... החלו רוטנים בכעס: "וכי צחוק עשה מאיתנו הרב?!!".

ענה להם הרב: "כל המעלות שהזכרתי היו גם היו בחמור זה. ועם כל זאת, חמור היה וחמור נשאר! ומדוע? כי לא חיב הוא בתורה ובמצוות. היה בו רק "סור מרע", אך חסר היה לו חלק ה"עשה טוב". אולם, "וימותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, לבד הנשמה הטהורה שהיא עתידה לתן דין וחשבון לפני הקב"ה". והרי אנחנו בניו של הקב"ה, שצנה עלינו את עשיית המצוות ומה נגיד ביום הדין והמשפט? שהחמור היה צדיק מאיתנו...?!"

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רִאשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֹת: 18:45
ערש"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יציאת השבת: 19:52
הפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בְּנֵי צִיּוֹן

"גְּדֻלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶה בָּהּ. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה."

חז"ל אומרים, שבסמיכות הכתוב, "גְּדֻלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶה בָּהּ", לכתוב "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה", יש רמז למנהג ישראל שהפלה שולחת סמוך לחתונה טלית לחתן.
בספר "כרם חמד" הוא מביא הסבר נאה למנהג זה על-פי מה ששמע מהגה"צ רבי ישראל יצחק ריזמן זיע"א, שספר לו, כי היתה לו אחות, שלא היו לה בנים. והלכה להגה"ק בעל "תורת חסד" זיע"א, שיתפלל עליה. ונתן לה הרב סגולה, שתתפור טלית, והבעל יכניס בטלית את הציציות, ויתנו לו את הטלית. ואכן כך עשו. ובאמת, לאחר מכן נולד להם בן.

ונראה, שהמקור לסגולה זו הוא ממה שכתוב: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצַת עַל כְּנָפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם". דהינו, על-ידי שיתנו את ה"ציצת על כנפי בגדיהם" – יזכו "לדורתם" – להמשך הדורות, בצאצאים, אמן.

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ" (כד', ה')

על הכתוב כאן, כתב "בעל הטורים": "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה" – סופי תיבות של "יִתְּנָה". ואילו הגה"ק משאמלוי זיע"א הוסיף ואמר, שאם נתבונן, נראה, שראשי התיבות של אותו כתוב, "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה", הוא "נילש" (=390), והוא שוה בדיוק לגמטריה של שמים (=390).

וצריך להבין ענין זה. וכי מה הקשר בין סופי התיבות הוי"ה (=יִתְּנָה) לבין ראשי התיבות, שהם כְּאֵמֹר גַּמְטְרִיָּה שֶׁל "שָׁמַיִם"?

ויש לומר מה ששנינו בגמרא (סוטה יז'): "דְּרִישׁ (=דַּרְשׁ) רַבִּי עֲקִיבָא: אִישׁ וְאִשָּׁה שְׂזָכוּ – שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן (יה'), לֹא זָכוּ – אֵשׁ אוֹכְלָתָן". ופרש רש"י זצ"ל: "שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן – שְׁהָרִי חֶלֶק (הקב"ה) אֶת שְׁמוֹ, וְשָׁכְנוּ בִּינֵיהֶן: יו"ד בְּאִשׁ וְ-ה"א בְּאִשָּׁה. (וְלָכֵן, אִם) לֹא זָכוּ (הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה) – אֵשׁ אוֹכְלָתָן – שֶׁהִקְב"ה מְסַלֵּק שְׁמוֹ מִבִּינֵיהֶם, וְנִמְצָאוּ אֵשׁ וְאִשׁ". (כְּאֲשֶׁר מְסַתְּלָקוֹת הָאוֹתִיּוֹת י'ה' מ-אִשׁ אִשָּׁה, נִשְׁאָר אֵשׁ אִשׁ).

אבל כל זאת, הוא רק כְּאֲשֶׁר יש בין בני הזוג שלום ואהבה. אבל, אם חס וחלילה, יש פירוד ומחלוקת ביניהם, מסתלקת לה השכינה הקדושה, ואש אוכלתם, חלילה.

והנה, כידוע, על הכתוב "ויקרא אלהים לרקייע שמים", פרש רש"י: "שָׁמַיִם" – אֵשׁ וּמַיִם שְׁעָרְבָן (הקב"ה) זֶה בָּזָה, וַעֲשֶׂה מֵהֶם שָׁמַיִם". כלומר, השם שָׁמַיִם מורה על השלום. שכן, הוא נגזר מלשון אֵשׁ וּמַיִם, שעשו שלום ביניהם, נתחברו ונעשה מהם שמים.

ומעתה יאיר לנו להבין את הקשר בכתוב "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה", בין ראשי התיבות שעולים למגין "שָׁמַיִם", לבין סופי התיבות, שהם שם הוי"ה (=יִתְּנָה). שכן, רק אם יהיו שלום ואחדות בבית, כמו השלום שעשה הקב"ה במרומו (בין האש והמים) – רק אז יזכו האיש והאשה להשראת השכינה הקדושה בביתם.

"וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הִרְשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכְהוּ לְפָנָיו כְּדִי רִשְׁעוֹ בְּמִסְפָּר, אַרְבָּעִים יִכְּנוּ לֹא יִסִּיף"

על הכתוב "אַרְבָּעִים יִכְּנוּ לֹא יִסִּיף", אומר ה"תולדות יעקב יוסף", בשם מורו ורבו הבעש"ט זיע"א: הנה, אמרו חז"ל (סוּפָה נב'): "לְעֵתִיד לָבוֹא, מִבֵּיאוֹ הַקֵּב"ה לִיצַר הָרָע, וְשׁוֹחֲטוּ...". וכונת הגמרא היא, שלעתיד לבוא יתבטל הַיִּצַר הָרָע – הוא מְלֹאךְ הַמּוֹת – ולא יצטרך האדם למות יותר. ועל-כך אומר ה"קהלת יעקב" (ערוך סמא"ל), שהאות מ' (=40) משם הַיִּצַר הָרָע סמא"ל, רומזת על מוֹת, כפי שמבואר בגמרא (ב"ב טז), שהיצר הרע הוא מְלֹאךְ הַמּוֹת. ולכן, לעתיד לבוא יוציא הקב"ה את האות מ' משמו של הַיִּצַר הָרָע. שְׁהָרִי, לְעֵתִיד לָבוֹא יִחִיו הַמֵּתִים וְיִתְּבַטְּלוּ הַמּוֹת מִן הָעוֹלָם, כְּפִי שְׁכָתוֹב (ישעיה כה, ח'): "בְּלַע (=יַעֲלֶם) הַמּוֹת לְנֶצַח".

ויש עוד לומר, שאמנם כך יהיה לעתיד לבוא, שאז יתבטל **היצר הרע** לנצח. אולם צריך לדעת, שגם היום ניתן לבטל את **היצר הרע**, כדי שלא יבוא ויקטרג עלינו ביום המשפט. הא כיצד?
 הנה, ידוע שהקב"ה נתן לנו, ברוב רחמיו וחסדיו, מ'(=40) ימים של סליחות לפני יום הכיפורים (שלושים הימים של חודש אלול, ועשרת ימי התשובה), כדי להיטהר מעונותינו, ולהגיע ליום הכיפורים זכים וטהורים.
 על-כן יש לומר, שכל המשכים במשך **ארבעים** הימים של הסליחות והתחנונים לפני הקב"ה, זוכה ל-"והיה אם בן הכות הרשע והפילו השפט". דהינו, השופט, הוא הקב"ה, השופט כל הארץ, יפיל את הרשע - הוא **יצר הרע** - "לפניו כדי רשעתו". וכל זאת, על-ידי "**במספר ארבעים**" - על-ידי **ארבעים** ימי הסליחות, שקם האדם באשמות הבקר, כדי להיטהר ולהתנקות מעונותיו. וממשיך הכתוב: "יכנו לא יסיף". דהינו, הקב"ה יכה במשפט את **היצר הרע**, כדי ש"לא יסיף" עוד לקטרג על האדם, אמן כן יהי רצון.

"לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחריך"

על פסוק זה מעיר השל"ה הקדוש (רבי ישעיה הלוי הורוביץ, מחבר "שני לוחות הברית" על מצות התורה): אם באבידת ממון, כך הזהירה אותנו התורה, באבידת הנפש - על אחת כמה וכמה! אמר מעתה: לא תראה אחים נדחים, שסרו מדרך התורה והיראה, והתעלמת מהם. לעולם אל תאמר: 'מה לי ולפושעי ישראל אלה?!' אלא - "השב תשיבם" - חובה עליך לעורר אחים תועים, ולהשיב אותם בתשובה.
 "והפכו לפניו כדי רשעתו"

אל הרה"ק בעל הפני מנחם מגור זיע"א נכנס פעם מתנבא, ובין הדברים ספר לו על אודות ילד, אשר חבריו מציקים לו ומכים אותו תדיר. נענה הרבי, ואמר לאותו מתנבא: דע לך, שצריכים לומר למלמדים, שעליהם להחזיר בלב התלמידים, ולהסביר להם, כי כמו שאמרו חז"ל, שהנותן צדקה אינו מפסיד, שכן, הכסף שב אליו, כפי שרמוז הכתוב: "ונתנו איש כפר נפשו", ופרש "בעל הטורים": "ונתנו", אם תקראנה למפרע(=הפוך), יהיה גם כן 'ונתנו'. לומר לך, שמה שהאדם נותן לצדקה - יחזור אליו. ולא יחסר לו בשביל זה כלום".
 לכן, כמו שהאדם נותן צדקה, כך הוא מקבל, כך גם כאשר מכים או מציקים חלילה חבר, הדבר ישוב עליהם. וזהו שאמר הכתוב: "והפכו לפניו" - שגם כאן ניתן לקרוא את הכתוב "והפכו" ישר והפוך - כדי לומר לך, שהמכה את חברו בידיים או בדיבור, יחזור הדבר "לפניו"/עליו, והוא בעצם מכה/גורם רעה לעצמו.
 "ביומו תתן שכרו"

מסופר על הצדיק רבי זושא מאניפולי זצ"ל, שאשתו הפצירה בו פעם שיעשה לה בגד חדש, ורבי זושא, שהיה כידוע עני גדול, סבל הרבה מזה שלא יכול היה להשיג את הכסף הדרוש לכך. לבסוף השיג רבי זושא את הסכום הדרוש להוצאות הבגד, קנה את הסחורה - אריג, ונתן זאת לרבנית שתמסור לחיט, כדי שיוכל לתפור לה את הבגד. חשב רבי זושא שכבר הונח לו מאשתו, והנה ביום שישי, ראה שפני אשתו שוב אינם כתמול שלשום. 'מה לך שוב?' - שאל רבי זושא - 'הרי כבר יש לך, ברוך ה', בגד!' - 'איזה בגד?' - השיבה אשתו - 'אין לי שום בגד!' תמה רבי זושא: 'הרי במו ידי מסרתי לך את האריג הדרוש לתפירת הבגד'. ספרה לו אשתו, שהחיט, כשגמר לתפור את הבגד, והביאו אליה כשהוא כבר מוכן, החל נאנח. שאלה אותו הרבנית, על מה הוא נאנח, והוא ספר לה שהוא ארס לא מזמן את בתו. והחתן שלו, כשראה אותו מתעסק בתפירת הבגד, חשב שזהו ודאי בשביל ארוסתו הכלה, בת החיט. ולבסוף, כשנודע לחתן שהבגד הוא בשביל אחרים, התקצף והתרגז, והיתה לו(=לחיט) מכף עוגמת נפש רבה.

'ומיד' - סימה הרבנית לספר לבעלה - 'לקחתי את הבגד ונתתיו במתנה לחיט, בכדי שיתן אותו לבתו הכלה'. שאל אותה רבי זושא: 'ושכר עבודה לחיט שלמת?' - 'לא' - השיבה הרבנית - 'הלא נתתי לו במתנה את כל הבגד?' - התרעם עליה רבי זושא: 'איך זה עלה בדעתך לעשוק שכר שכיר? הלא העני הזה עבד כל השבוע בשבילך ורק בשבילך, ולא בשביל בתו, ובכליון עיניים חכה לגמר עבודתו, כדי שיוכל, בשכרו זה, לקנות לחם לעולליו. ועתה מה יעשה העני הזה? וכי מה הוא אשם אם נתת את הבגד לבתו הכלה במתנה?'
 ולא התמהמהה הרבנית אף לא לרגע, הלכה והשיגה הלוואה, ושלמה לחיט את מלוא שכר עבודתו...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העֵלוֹן מוֹקְדֵשׁ לְכַבוֹד יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַבְנֵי הַקְדוּשׁ הָרַב יוֹסֵף חַיִּים ("הַבֵּן אִישׁ חַי") זִיע"א, שְׁחַל בְּ-יֵג' אֱלוֹל
פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֹת: 18:45
עֲרַשׁ"ק יֵג' אֱלוֹל תִּשְׁע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:52
הַפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לְקַבֵּל הָעֵלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי לִי moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

בְּנֵי צִיּוֹן

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ, וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי"ו"

יְדוּעַ וּמְפוֹרָסִים מֵה שְׁמִבוּאָר בְּסִפְרֵים הַקְדוּשִׁים, כִּי בְּפִסּוּק "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ" רָמְזוּ לָנוּ הַקַּב"ה עַל הַמְּלַחְמָה הַגְּדוּלָה, כַּנֶּגֶד הָאוֹיֵב הָאֲמִיתִי וְהָעִקְרִי שֶׁל הָאָדָם – הֵלֵא הוּא הַיֵּצֵר הָרָע. וְלָכֵן, כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לָצֵאת כַּנֶּגֶד אוֹתוֹ יֵצֵר הָרָע הַצּוֹרֵר, שְׂרוּצָה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּרִשְׁתּוֹ, עַל-יְדֵי שְׁמִסִּית אוֹתוֹ לְדַבֵּר עֲבִירָה. מְקוּר לְכָךְ אָנוּ מוֹצְאִים בְּדַבְרֵי הַזֶּהָר חֲדָשׁ ("כִּי תֵצֵא" עֵב, מִתּוֹרָה): "רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח... "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ", זֶהוּ יֵצֵר הָרָע, שְׁאָנוּ צָרִיכִים לָצֵאת כַּנֶּגֶדוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְלִהְיֻלָּחֵם עִמּוֹ – וְאִזּוֹ יִמָּסֵר (הַיֵּצֵר) בְּיַד הָאָדָם, כְּמוֹ שְׁנֵאמָר: 'וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי"ו".

בְּ"עֲרוּגַת הַבֶּשֶׂם" (ד"ה כִּי תֵצֵא) מוּבָא בְשֵׁם דוֹרְשֵׁי הַרְשׁוּמוֹת כֶּךָ ("כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ... וְשָׁבִיתָ שְׁבִי"ו): "שְׁבִי"ו" רָאשֵׁי תִיבוֹת "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ" (תְּהִלִּים ט', י"א). וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל-כֶּךָ. שְׁכֹן, וְכִי מֵה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַמְּלַחְמָה בַּיֵּצֵר הָרָע, לְבֵין מִידַת הַבְּטָחוֹן בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ" וְהַסְּבִיר שֶׁהַ"עֲרוּגַת הַבֶּשֶׂם", שֶׁהִנֵּה, כְּתוּב בַּגְּמָרָא (קִידוּשִׁין ל'): "יֵצְרוּ שֶׁל הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמְבַקֵּשׁ לְהַמִּיתוֹ... וְאֵלְמָלֵא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ (=עוֹזֵר לָאָדָם) – אֵין (הָאָדָם) יִכּוֹל לוֹ (=לִיֵּצֵר הָרָע)...". הִנֵּה, מְבוּאָר מִכָּאן, שְׁאֵין בְּכַח הָאָנוּשִׁי דִי יִכּוֹלֵת כְּדִי לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֵר הַצּוֹרֵר, לֵאלֵא עֲזַרְתָּ הַקַּב"ה.

וְלָכֵן, צָרִיךְ הָאָדָם לְבִטּוֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ, שִׁיעֲזוֹר לוֹ כַּנֶּגֶד הַיֵּצֵר הָרָע. וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב: "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ" – אִם תַּעֲשֶׂה הַשְּׁתַּדְלוּת מִצְדָּךְ לָצֵאת לְמַלְחָמָה כַּנֶּגֶד הַיֵּצֵר הָרָע, מִבְּטִיחָה הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁ"וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ" – דְּהִינּוּ, יִהְיֶה לָךְ עֵזֶר גָּדוֹל מֵאֵת הַקַּב"ה, כַּנֶּגֶד הַיֵּצֵר הַצּוֹרֵר. וְעַל-כֶּךָ נֵאמָר "וְשָׁבִיתָ שְׁבִי"ו", "שְׁבִי"ו" רָאשֵׁי תִיבוֹת "וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ". כְּלוּמָר, עַל-יְדֵי שִׁיחִיָה לָךְ בְּטָחוֹן בַּה' – בְּזִכּוֹתוֹ יַעֲזוֹר לָךְ הַקַּב"ה לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיֵּצֵר הָרָע.

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ" (כד', ה')

עַל מַעֲלַת גְּדֵל הַנִּישׁוּאִין, אָמְרוּ חז"ל (מִדְרָשׁ סֵפֶר שְׁמוּאֵל יו'), שֶׁ"כָּל הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה – מוֹחֲלִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו". וַיִּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁזֶּהוּ מֵה שְׁכַתּוֹב בְּפִרְשֵׁתָנוּ: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ". דְּהִינּוּ, עַל-יְדֵי הַנִּישׁוּאִין, הִחְתָּן "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ" – נִכְנָס הִחְתָּן לְבֵיתוֹ הַחֲדָשׁ נָקִי מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו. וְכָל זֶה מִרְחֻמֵי וְחֻסְדֵי שֶׁל הַקַּב"ה, כְּפִי שְׂרוּמֵזוֹ הַכְּתוּב – "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה" – סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל "י-ה-ו-ה", שֵׁם הַחֻסֵּד וְהַרְחֻמִּים שֶׁל הַקַּב"ה (וַיִּשׁ עוֹד לְהוֹסִיף, שְׁתִּיבַת "נָקִי" (=160) הִיא בְּגִימַטְרִיָה "יוֹם הַחוּפָה" (=160), לְרִמּוֹז שְׁבִיּוֹם הַחוּפָה הִחְתָּן נָקִי מִעֲוֹנוֹתָיו. (ר' מִשָּׁה יִבְנִיאֵלִי)).

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁקְדוּשַׁת יוֹם הַחוּפָה הִיא בְּבַחֲיַת קְדוּשַׁת יוֹם הַכִּיפּוּרִים. עַל-כֶּן, כְּמוֹ שְׁבִיּוֹם הַכִּיפּוּרִים מוֹחֵל הַקַּב"ה עַל כָּל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאוֹתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ"), כֶּךָ מוֹחֵל הַקַּב"ה לְחַתָּן וְלַכֻּלָּה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם (יְרוּשָׁלַיִם, בִּיכּוּרִים פ"ג, ה"ג). וְכַתּוּב בְּשו"ת מֵהַר"ם מִינֶץ (סִימָן קט'), שֶׁמִּטְעַם זֶה מִתְעַנִּים הִחְתָּן וְהַכֻּלָּה בַיּוֹם הַחוּפָה. שְׁכֵן, כְּאֵמּוֹר, יוֹם הַחוּפָה הוּא בְּבַחֲיַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים שְׁלָחֵם, וְעַל-כֶּן צָרִיכִים הֵם לְהַתְּעַנּוֹת בּוֹ.

בְּעֵינָן זֶה כְּתוּב בְּמִדְרָשׁ תְּלַפְיוֹת (עֲנָה חֲתָן וְכֻלָּה), שֶׁהַמְּנַהֵג הוּא שֶׁהִחְתָּן נוֹתֵן צְדָקָה בַיּוֹם הַחוּפָה, מִשּׁוּם שֶׁהִחְתָּן דּוֹמֵה לְמַלְךְ, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּפִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק טו'): "הִחְתָּן דּוֹמֵה לְמַלְךְ. מֵה הַמְּלָךְ, הַכָּל מְקַלְסִין (=מְבָרְכִים) אוֹתוֹ (בְּמִשְׁךְ) שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה, כֶּךָ חֲתָן – הַכָּל מְקַלְסִין (=מְבָרְכִים) אוֹתוֹ שְׁבַעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה. מֵה הַמְּלָךְ, לוֹבֵשׁ בְּגָדֵי כְבוֹד, כֶּךָ הִחְתָּן לוֹבֵשׁ בְּגָדֵי כְבוֹד. מֵה הַמְּלָךְ, שְׁמַחָה וּמִשְׁתָּה לְפָנָיו כָּל הַיָּמִים, כֶּךָ הִחְתָּן שְׁמַחָה וּמִשְׁתָּה לְפָנָיו כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים. מֵה הַמְּלָךְ, אֵינוֹ יוֹצֵא לְשׁוּק לְבָדוֹ, כֶּךָ הִחְתָּן אֵינוֹ יוֹצֵא לְשׁוּק לְבָדוֹ. מֵה הַמְּלָךְ, פָּנָיו מֵאִירוֹת כְּאוֹר הַחֲמָה, כֶּךָ הִחְתָּן פָּנָיו מֵאִירוֹת כְּאוֹר הַחֲמָה, שְׁנֵאמָר: 'וְהוּא כְּחַתָּן יוֹצֵא מְחוּפָתוֹ"'.

ולכן, מה מלך, פותח את ידו לתת לצדקה, אף החתן כף – צריך לפתוח את ידו לצדקה.

בספר "שלחן העזר" (ח"ב, דף יח), מובא טעם לשבת, על מצות הצדקה של החתן. שכן, כאשר האדם נושא אשה, הוא אינו יודע, אם היא אשה טובה, בבחינת "מצא אשה – מצא טוב" (משלי יח, כב), או חלילה אשה רעה, בבחינת "ומוצא אני מר ממות את האשה" (קהלת ז', כו). על-כן, כדי להינצל מאשה רעה, שהיא בבחינת "מר ממות", העצה היעוצה היא לתת צדקה, שעליה נאמר "וצדקה תציל ממות" (משלי יא, ד). ולכן נותן החתן צדקה ביום חופתו, כדי להינצל מאשה רעה, שהיא בבחינת "מר ממות".

ויש להוסיף על-כך, שהנה, שנינו בגמרא (עירובין מא), שכל מי שיש לו אשה רעה, אינו רואה פני גיהנום. נמצא לפי זה, שלפעמים נגזר על האדם, שלטובתו תהיה לו אשה רעה, כדי שינצל מדינה של גיהנום. אולם, גם לזה יש עצה. שהנה, למדנו בגמרא (בבא בתרא י'): "שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלקיכם אוהב עניים, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו רבי עקיבא: כדי שניצול אנו מדינה של גיהנום, כאשר אנו נותנים להם צדקה".

הנה, מבואר מכאן, שעל-ידי מצות הצדקה זוכה האדם להינצל מדינה של גיהנום. אמר מעתה, שעל-ידי שהחתן נותן צדקה ביום החופה, הנה, אפילו שנגזר עליו, חס וחלילה, שתהיה לו אשה רעה, כדי שלא יראה פני גיהנום, הנה, על-ידי מצות הצדקה כבר ממילא ינצל מדינה של גיהנום, ועל-ידי כך יזכה לאשה טובה, אמן. ולגבי מי שזכה, ויש לו אשה טובה, בבחינת "מצא אשה – מצא טוב", והוא חרד שמא ישאר אלמן ממנה, חלילה, כותב מוהר"ן (רבי נחמן מברסלב ח"א, סימן קצ"ט): "דע, שיש המתקה להינצל מעונש של (להיות) אלמן, שלא תמות אשתו, חס ושלום. והוא (=זאת), על-ידי שמרגישין טעם מתיקות בתורה. (שכן), על-ידי זה ניצולין מזה העונש, לבלי להיות אלמן, חס ושלום. וזה אותיות "אלמן" (הם) ראשי תיבות 'מה נמצאו לחכי אמרתך מדבש לפי' (תהילים קי"ט). (כלומר), על-ידי שמרגישין מתיקות בתורה... ניצולין מהעונש הזה (=להיות אלמן). וגם הפתוב מסים: "מדבש לפי". (כלומר), על-ידי המתיקות שמרגישין בתורה (שנמשלת לדבש), ממתיקין (את) הדין של מיתת אשתו, ח"ו, כי 'דבש' בגמטריה 'אשה', כמובא בכתבים". (על פי 'משוש דודים' להרה"ק פינחס פרידמן) "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך"

למדנו בגמרא (קידושין כ"ט), שכל אדם שלא נושא אשה, כל ימיו נמצא הוא בהרהורי עבירה. בספר "רמתיים צופים" מביא הרה"ק ר' שלמה לבב מלאנטשנע זיע"א, שעל-כך רומז הכתוב: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך". דהינו, כאשר תבנה בית חדש, על-ידי שתשא אשה, הנה תזכה על-ידי כך ל"ועשית מעקה לגגך" – תזכה לעשות "מעקה" ו"גדר" למחשבות שב"גגך" (=שבראשך). ורמז הפתוב לכך בתיבה "מעקה". שכן, "מעקה" הוא ראשי תיבות של "הרהורי עבירה קשין מעבירה" (יומא כ"ט), ורק על-ידי שתשא אשה תנצל מהרהורים אלו. ובענין זה של הרהורי עבירה מסופר, שבתקופתו של הבעש"ט (=הבעל שם טוב), בקהילה אחת, נכנסו שני לצים (=מזיקים) לבית הכנסת, לעזרת הנשים, ונפל פחד על הנשים, עד שהוכרחו הן לעזוב את בית הכנסת. הלך רב הקהילה, ישב בבית הכנסת ולמד שם תורה, וברחו המזיקים מאותו מקום. מה עשו? הלכו ותפשו את שני ילדיה. שלח הרב לקרוא לבעש"ט (=הבעל שם טוב), ונענה הבעש"ט ובא לעזרתו, ונטה ללון בבית בודד יחד עם הסופר שלו. וצוה שביאאו את הילדים למקום לינתו, ועשו כן. והנה, באו שני המזיקים לאותו בית, ועמדו בפתח, והיו מתלוצצים על הבעש"ט, איך הוא מזמר את המזמור "לכה דודי". כשגמרו שני המזיקים להתלוצץ, פנו לגשת אל הילדים, כדי להזיקם. קפץ הבעש"ט ממשכבו, גער בהם, ואמר להם: "להיכן אתם הולכים?". והם לא פחדו, ואמרו: "מה איכפת לך?". והתחילו שוב להתלוצץ, ולומר "לכה דודי" בניגון של הבעש"ט. כשראה הבעש"ט כך, עשה מה שעשה (=יחד ייחודים קדושים), ונפלו שני המזיקים ארצה, ולא יכלו לקום. התחילו להתחנן לפניו. שאל אותם הבעש"ט: "איך, מה, ולמה באתם לבית הכנסת?". אמרו לו המזיקים: "חזן אחד היה מתפלל בבית הכנסת, והיה לו קול, שקוראים לו בס, והיה נואף גדול. ובעת זמרתו היתה כוננתו למצוא חן בעיני הנשים, והיה לו הרהור עבירה, וגם הנשים הרהרו עליו. ומשני הרהורים אלה נבראנו אנחנו, שני המזיקים, זכר ונקבה". ומיד יחד הבעש"ט ייחודים קדושים, והתבטלו אותם שני המזיקים... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֶל שְׂדֵי יִתְנן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֹט: 18:45
עֲרַשׁ"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 19:52

הַפְּטָרָה: "רְנִי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ" (כד' ה')

על מעלת גדל הנישואין, אמרו חז"ל (מדרש ספר שמואל יז), ש"כל הנושא אשה – מוחלים לו על כל עונותיו". ויש לומר, שזהו מה שכתוב בפרשתנו: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה... לֹא יַעֲבֹר עָלָיו... נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ". דהינו, על-ידי הנישואין החתן "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ" – נכנס החתן לביתו החדש נָקִי מְכַל עֲוֹנוֹתָיו. וכל זה מרחמיו וחסדיו של הקב"ה, כפי שרומז הכתוב – "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה" – סופי תיבות של "י-ה-ו-ה", שם החסד והרחמים של הקב"ה.

"אַרְבָּעִים יָכֵנּוּ לֹא יִסִּיף" (כה' ג')

על הכתוב "אַרְבָּעִים יָכֵנּוּ לֹא יִסִּיף", אומר ה"תולדות יעקב יוסף", בשם מורו ורבו הבעש"ט זיע"א: הנה, אמרו חז"ל (סוכה נב'): "לְעֵתִיד לְבוֹא, מִבֵּיאוֹ הַקֶּב"ה לְיִצְחָר הָרַע, וְשׁוֹחֲטוּ...". וכוונת הגמרא היא, שלעתיד לבוא יתבטל היצור הרע – הוא מלאך המות (=סמא"ל) – ולא יצטרך האדם למות יותר.

אומר על כך ה"תולדות יעקב יוסף", ביטול יצור הרע יעשה על-ידי שהקב"ה יוציא את האות מ' משמו של היצור הרע (סמא"ל), וישארו אותיות סא"ל, שהוא שם קדוש משבעים ושנים (=עב') שמות הקדש. (ידוע שיש עב' (=72) שמות קדש, המופיעים בפרשת "בשלה", ועל-ידי שמות אלו נבקע ים סוף)

ויצריכים אנו להבין, מדוע יוציא הקב"ה רק את האות מ' משמו של היצור הרע, ולא את אחרת?

אומר על-כך ה"קהלת יעקב" (ערך סמא"ל), שהאות מ' משם היצור הרע סמא"ל, רומזת על מות, כפי שמבואר בגמרא (ב"ב טז), שהיצור הרע הוא מלאך המות. ולכן, לעתיד לבוא יוציא הקב"ה את האות מ' משמו של היצור הרע. שהרי, לעתיד לבוא יחיו המתים ויתבטל המות מן העולם, כפי שכתוב (ישעיה כה, ח): "בְּלַעַע (=יעלם) הַמּוֹת לְנֶצַח".

ועל-כך, אומר ה"תולדות יעקב יוסף", רומז הכתוב: "כִּי יִהְיֶה רִיב בֵּין אַנְשִׁים" – אלו הם יצור הטוב ויצור הרע. "וְנָגְשׁוּ אֶל הַמְשַׁפֵּט וְשִׁפְטוּם" – לעתיד לבוא, כשישפוט הקב"ה את העולם, "וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצְּדִיק" – הוא היצור הטוב, "וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הָרָשָׁע" – הוא היצור הרע. "וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע" – כאשר יגיע זמן זה, הקב"ה יכה את היצור הרע וישחטו. "וְהַפִּילוֹ הַשִּׁפְט וְהַכְּהוּ לְפָנָיו כְּדִי רִשְׁעוֹתוֹ בְּמִסְפָּר" – הקב"ה, הוא שופט כל הארץ, יכה את היצור על-ידי "אַרְבָּעִים יָכֵנּוּ לֹא יִסִּיף" – הקב"ה יכהו ארבעים, באות מ', שמספרה ארבעים, על-ידי שיוציא הקב"ה אותה משם היצור (סמא"ל).

ומהו הטעם לכך? "פֶּן יִסִּיף לְהַכְתּוֹ עַל אֵלֶּה מִכָּה רַבָּה" – אם יוסיף הקב"ה להכותו עוד את אחת בשמו של היצור, כִּי אִזּוֹ "וְנִקְלָה אַחִיךָ לְעִינֶיךָ" – הדבר יגרום להכות את "אחיק", שהרי נשארו האותיות סא"ל, שהוא שם קדוש, והוא בבחינת אחיק. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

לחדש אלול

הגאון רבי יעקב כולי זצ"ל כותב, שבנימים אלו של חדש אלול, אל יתְרַשַׁל האדם מלעשות תשובה. שכן, הדבר נוגע לנפשו ממש. והביא משל על-כך: משל לשועל, שהגיח מן המדבר, ומצא את שער חומת העיר פתוח. נכנס וחסף מנת בשר. מיד החלו אנשי העיר לרדוף אחריו. רץ השועל לשער העיר, ומצאו נעול. והרודפים מתקרבים, ועוד מעט ישיגוהו. מה עשה? השתרע ארצה, ושם עצמו כמת.

בא אחד הרודפים ואמר: "רוצה אני לקצוץ את זנבו, ולעשות ממנו מטאטא. מקובלני, כי בית שמכבדים בו את הרצפה במטאטא העשוי מזנב שועל, אין המזיקים שולטים בו". שמע השועל, לא נע ולא זע. אמר בלבו: "אקריב את זנבי כדי להציל את חיי". הגיף הלה קרדום, וקצץ את הזנב. בא אחר ואמר: "רוצה אני לעקור את

שָׁנִי, כִּי שְׁמַעְתִּי, שָׁאם תּוֹלִים בְּצוּאָר הַיָּלֵד מִחֲרוֹזֹת מְשֵׁנֵי שׁוּעֵל, סְגוּלָה הִיא כְּנֶגֶד עֵינַי רָעָה". גִּחַן וּפְתַח אֶת פִּי-הַשׁוּעֵל, וְהַשׁוּעֵל הִנִּיחַ לוֹ. נָטַל צְבַת, וְעָקַר אֶת שָׁנָי אַחַת לְאַחַת, וְלֹא נֶאֱנַח וְלֹא נִרְתַּע. אָמַר: "אֲסֹבֹל הַכֹּל, וְלֹא אֲגַלֶּה שְׁאֵנֵי חַי!" בָּא הַשְּׁלִישִׁי וְקָרָא: "אֲפָשׁוּט אֶת עוֹר הַשׁוּעֵל, וְאַתְּקִין לִי פְרוּה!" אֲזִי אָמַר הַשׁוּעֵל לְנַפְשׁוֹ: "עֲתָה אֵין זֶה דָּבָר שֶׁל מָה בְּכָךְ, אֲלֵא בְּכָךְ תְּלוּיִים חַי!" הִתְנַעַר וּזְנַק, וְחָשׁ לְמִצּוֹא לְעֲצָמוֹ מִפְּלֹט.

הַנִּמְשָׁל הוּא הָאָדָם, אֲשֶׁר בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה מַעֲלִים עֵינַי מִמְּצָבוֹ, מְעוֹנוֹתָיו וּמִיִּסוּרָיו, וְאֵינוֹ חָשׁ לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה. גַּם אִם מְקַצְצִים אֶת "זְנָבוֹ" (=פְּרָנְסָתוֹ), אוֹ "עוֹקְרִים אֶת שָׁנָיו" (=יִסוּרִים), אֵין הוּא מִתְעוֹרֵר. אֲבָל, בְּהִגִּיעַ יְמֵי אֱלוּל, לְפָנֵי יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, צָרִיךְ הוּא לְדַעַת, שְׂאֵין זֶה הַזְּמַן לְהַעֲלִים עֵינַי וְלְהַמְשִׁיךְ בַּשְּׂגָרָה. שָׁכַן אֵין אֵלֶּה יָמִים שֶׁל מָה בְּכָךְ, אֲלֵא חַי נְפִשׁוֹת תְּלוּיִים בְּהֵם! וְלָכֵן, צָרִיךְ הוּא לְהִתְאַמֵּץ בְּכָל כּוֹחוֹ לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה, וְלְהִרְבּוֹת בְּמִצּוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהָרִי אֹמְרִים חוֹ"ל ("וַיִּתְּנָה תְּקוּף"): "בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן וּבִיּוֹם צוּם כִּיפּוּר יִחַתְמוּן, כְּמָה יַעֲבֹרוּן וְכְמָה יִבְרָאוּן, מִי יִחִיהַ וּמִי יָמוּת, מִי בְּקִצּוֹ וּמִי לֹא בְּקִצּוֹ, מִי בְּמִים וּמִי בְּאֵשׁ... מִי בְּרַעַשׁ וּמִי בְּמִגִּיפָה, מִי בְּחִנְיָקָה וּמִי בְּסִקְלָה...". לֹא עֲלִינוּ. אֲזַי לְמָה לְחַכּוֹת? לֹא פְשׁוּט יוֹתֵר לְעֲשׂוֹת תִּשְׁבָּה? אֱלוּל – חֲדָשׁ הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת

הַרְבֵּה הַקְּדוּשׁ, בְּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִי"ם", אָמַר רַמְזוֹ נִפְלָא לְשִׂאלָה, לְמָה נִקְרָא חֲדָשׁ הַתִּשְׁבָּה בְּתַאֲר "אֱלוּל"? וְהַרְמֵזוּ הוּא, שֶׁהֵנָּה כְּתוּב בְּתַהֲלִים (ק, ג): "דְּעוּ פִי ה' הוּא אֱלֹקִים, הוּא עֲשָׂנוּ, וְלֹא אֲנַחְנוּ, עֲמוּ וְצִאֵן מִרְעִיתוֹ". אוֹלָם הַקְּרִי (=אָנוּ קוֹרְאִים): "וְלוֹ אֲנַחְנוּ, עֲמוּ וְצִאֵן מִרְעִיתוֹ".

וְהַבְּאוּר הוּא, שְׂאֵם לָנוּ, עִם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ עוֹנוֹת, חָס וְחִלְיָה, אֲזַי אָנוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַכְּתִיב: "וְלֹא אֲנַחְנוּ עֲמוּ, וְצִאֵן מִרְעִיתוֹ", כְּלוּמַר שְׂאֵין אָנוּ עֲמוּ שֶׁל הַקִּבְ"ה, חָס וְחִלְיָה. אֲבָל אִם אָנוּ לֹא עוֹנוֹת, אוֹ שְׂאֵנוּ עוֹשִׂים תִּשְׁבָּה עַל עוֹנוֹתֵינוּ – אֲזִי אָנוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַקְּרִי: "וְלוֹ אֲנַחְנוּ, עֲמוּ וְצִאֵן מִרְעִיתוֹ", שְׂאֲזַי אָנוּ עֲמוּ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ.

נִמְצָא אִפּוּא, כִּי תַכְלִית הַתִּשְׁבָּה הִיא לְהַפּוֹךְ אֶת אוֹתִיוֹת "לֹא" (שֶׁל "וְלֹא אֲנַחְנוּ עֲמוּ"), לְאוֹתִיוֹת "לוֹ" (כְּדִי שְׁנוּכָה לְהִיקְרָא "וְלוֹ אֲנַחְנוּ עֲמוּ"). וְלָכֵן נִקְרָא חֲדָשׁ הַתִּשְׁבָּה בְּשֵׁם "חֲדָשׁ אֱלוּל" – שֶׁהוּא מְכִיל אֶת הָאוֹתִיוֹת "לֹא לוֹ", כְּדִי לְרַמֵּז שְׁעִבּוּדַת הָאָדָם הִיא לְהַפּוֹךְ אֶת "לֹא" לְ"לוֹ".

"וַיַּהֲפֹךְ ה' אֶלֶהֵיךְ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה"

הַכֹּל יוֹדְעִים, שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא הַרְפּוּאָה הַמוֹצֵלַחַת וְהַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְכָל הַמְּחֻלּוֹת. וּמִי שְׁשׁוּמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הָרִי זֶהוּ הַבִּיטוּחַ הַרְפּוּאִי הַטּוֹב בְּיוֹתֵר. בְּסִפֵּר "בְּרַכֵּי נַפְשִׁי" מְסוּפֵר עַל מִשָּׁה ג. בְּחוּר, הַלּוּמֵד בְּאַחַת הַיְּשִׁיבוֹת הַסְּמוּכוֹת לְשִׁכּוֹנַת "רַמַּת אֶלְחָנָן". שֶׁהָלַךְ בְּאֶחָד מִיְמֵי "בֵּין הַזְּמַנִּים", עִם חֲבֵרָיו, כְּדִי לְהַרְפּוֹת מִעֵט אֶת הַגּוֹף וְהַשְּׂרִירִים. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר טָפַס עַל מַתְקָן מְסוּיָם, אֲבָד אֶת שִׁוּוֹי מִשְׁקָלוֹ, וְנִפְּלַ אַחֲרָנִית אֲרָצָה. הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׂהוּ עֲמוּ דָאָגוּ מִיָּד לְהַעֲבִירוֹ לְבֵית הַחוֹלִים הַקְּרוֹב, וְלִשְׁמַחְתוֹ הַרְגִיעוּ אוֹתוֹ הַרְפּוּאִים, שֶׁהַמְּצָב לֹא נִרְאָה חֲמוּר. אוֹלָם, לְאַחַר עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת מְצָבוֹ הַחֲמִיר, וְהוּא הִתְחִיל לְהַרְגִישׁ כְּאִבִּים עֲזִים בְּכַתְּף הַשְּׂמְאֵלִית, וּבְאַחַת הַיָּדִים הָיָה כְּעֵין שִׁיתוּק. אוֹרְטוֹפֵד בְּכִיר שֶׁהוּזְמַן אֵלָיו, נָסָה לְעֲשׂוֹת לוֹ תְּרַגִּילִים שׁוֹנִים שֶׁל פִּיזִיּוֹטְרָפִיָה וּמְתִיחוֹת שׁוֹנוֹת, אֲךָ לֹא הוֹעִיל. לְאַחַר בְּדִיקָה יְסוּדִית, הוֹדִיעַ לוֹ הַאוֹרְטוֹפֵד, שִׁישׁ לוֹ שִׁיתוּק מְלֵא בִּיד (לֹא עֲלִינוּ), וּמְצָב זֶה אֵינוֹ הַפִּיךְ, וְכִרְגָע אֵין בִּיד הַרְפּוּאָה לְעֲשׂוֹת מְאוּמָה. מְסִפֵּר מִשָּׁה: "קִבַּלְתִּי אֶת הַבְּשׂוּרָה בְּהֵלֶם שֶׁל מִמְשׁ. אֲנִי בְּחוּר צָעִיר, וְהִדִּיעָה שֶׁלֹּא אוּכַל לְהַזִּיז אֶת הַיָּד נִפְלָה עָלַי כְּרַעַם בְּיוֹם בְּהִיר". אוֹלָם מִשָּׁה לֹא וְתֵר, וְלְאַחַר מְסִפֵּר יָמִים הָלַךְ לְבֵיתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן הַצְּדִיק רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי שְׁלִיט"א, וְסִפֵּר לוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲשָׂה. הַגָּאוֹן הַצְּדִיק הִתְבּוֹנֵן בּוֹ וּבִידוֹ, וְאַחַר-כֵּן אָמַר לוֹ: "תְּלַמֵּד הַלְכוֹת נְטִילַת יָדִים בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה, וְרַפּוּאָה שְׁלִימָה". מְסִפֵּר מִשָּׁה: "יִצְאָתִי מִבֵּיתוֹ שֶׁל הַרְבֵּב בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וּמִתּוֹךְ עֵיזוּד רַב, וּמִיָּד הִתְחַלְתִּי לְלַמּוֹד. וְהֵנָּה, הַפְּלֵא וְפְלֵא מִיָּד בְּתַחֲלִילַת הַלִּימוּד כְּבָר חֲשִׁיתִי הַקְּלָה רַבָּה, וְיִכּוּלְתִי כְּבָר לְהַזִּיז מִעֵט אֶת הַיָּד. עֶבֶר יוֹם נוֹסֵף, וְהַרְגִישְׁתִּי שִׁיפּוּר שֶׁל מִמְשׁ. לְאַחַר עוֹד יוֹם, חָזַר הַמְּצָב בִּיד לְתִיקוֹנוֹ. מִיָּד חֲזַרְתִּי אֶל הַאוֹרְטוֹפֵד, וְהִרְאִיתִי לוֹ שְׂאֵנִי מְצֻלְיָה לְהַזִּיז אֶת הַיָּד, הוּא פְשׁוּט לֹא הֶאֱמִין לְמִרְאֵה עֵינָיו. זֶהוּ גַם לְמַעַלָּה מֵהַטְּבַע, אָמַר לִי... (הַלּוֹאֵי וְנִבִּין שֶׁהַתּוֹרָה הִיא "בִּיטוּחַ רְפּוּאִי מוֹשְׁלֵם", וְלֹא כְּפִי שְׁקוּפוֹת הַחוֹלִים מִבְּטִיחוֹת)..

נָא לְשׁוּמֵר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

העלון מוקדש לכבוד יום ההילולא של רבנו הקדוש הרב יוסף חיים ("הבן איש חי") זיע"א, שחל ב-יג' אלול
פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תֵצֵא "אֶל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחֻמִּים" רָאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" כְּנִיסַת הַשְּׁבֹת: 18:45
עֲרַשׁ"ק יג' אלול תשע"ח (24.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:33) יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:52

הַפְּטָרָה: "רְנֵי עֲקָרָה" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ, וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ... " (כא' י')

ומיהו **הַאֵוִיב**? פֶּרֶשׁ רש"י: "לֹא דְבָרָה תּוֹרָה, אֶלָּא כְּנֶגֶד יֵצֵר הָרַע" – אוֹתוֹ נָחַשׁ עָרוֹם, הַמְתַּלְוֶה לְאָדָם בְּהַגִּיחוֹ לְאוֹיֵר הָעוֹלָם ("לְפֶתַח חֲטָאת רוֹבֵץ"), וְטוֹמֵן לוֹ מְצוּדוֹת וּמְכַמְרוֹת(=רְשָׁתוֹת) עַל מְנַת לְצוּד אוֹתוֹ וּלְהַפִּילוֹ לְבֵאֵר – שַׁחַת. וְאָמְרוּ חו"ל: לֹא בְכַדִּי נֶאֱמַר בְּכַתוּב "כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ". כִּי הַהֲצַלְחָה בְּמַלְחָמָה רְגִילָה בֵּין מְדִינוֹת תְּלוּיָה בְיוֹזְמָה שְׂאֵתָה מְגָלָה, וּבִיכוּלֶתָךְ לְצִאֵת אֶל הָאוִיב וּלְהַכּוֹתוֹ עַל אֲדַמְתּוֹ שְׁלוֹ. וּפְכָל שְׂאֵתָה נּוֹקֵט יוֹזְמָה וְתַחֲבוּלוֹת – מַלְחָמָה, וְאֵינְךָ יוֹשֵׁב בְּחִיבוּק יָדַיִם קוֹדֵם שֶׁהַאֵוִיב בָּא לְהַתְקִיף אוֹתְךָ – כֶּךָ בּוֹדָאֵי יְקוּיִם בְּךָ וּנְתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ".

וְהוּא הַדִּין בְּמַלְחָמַת הַיָּצֵר, שְׂאָדָם מְנַהֵל יוֹם – יוֹם. כָּל עוֹד לֹא נִתְּתָ לְיָצֵר הָרַע דְרִיסַת – רֶגֶל אֲצִלְךָ, וּמְנַהֵל אֶתְךָ קָרִב נְגִדוֹ עִם "כְּלֵי נֶשֶׁק" – קָל יִהְיֶה לְךָ לְהַתְגַּבֵּר עַל מְזִימוֹתָיו וּלְנִצְחוֹ. וּמֵהֶם "כְּלֵי הַנֶּשֶׁק" שֶׁבְיָדֵינוּ? אֵלּוּ הַתְּפִילוֹת וְהַתְּחַנּוּנִים לְפָנֵי בּוֹרָא עוֹלָם, כְּמוֹ שְׂאָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ, כְּאֲשֶׁר נִצַּח אֶת הָאֲמּוּרִי: "...אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמּוּרִי בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי". וּפֶרֶשׁ אוֹנְקֵלוֹס: "בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי" – בְּצִלוֹתַי וּבְכַעוֹתַי (=בְּתְפִילוֹתַי וּבְתְחַנּוּנַי).

אֵלּוּ הֵם "כְּלֵי הַנֶּשֶׁק" שְׁלָנוּ: תְּפִילוֹת, תְּחַנּוּנִים וְלִמּוּד הַתּוֹרָה בְּמַלְחָמַתְנוּ נֶגֶד כָּל אוִיב, וּבְמִיּוֹחַד בְּיָצֵר הָרַע. וְלְ"כְלֵי נֶשֶׁק" אֵלּוּ הַתְּכּוּן דוֹד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹמְרוֹ: "רוֹמְמוֹת אֵל בְּגֵרוֹנֶם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם תּוֹכַחוֹת בְּלֵאמִים" (תהלים קמט', ו').

"לֹא תִרְאֶה אֶת שׂוֹר אַחֶיךָ אוֹ אֶת שׂוֹי נְדָחִים וְהַתְּעַלְמֶתָ מֵהֶם, הָשִׁב תְּשִׁיבָם לְאֶחֶיךָ" (כב' א')

עַל פְּסוּק זֶה מְעִיר הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ (רַבִּי יִשְׁעִיָּה הַלּוֹי הוֹרוֹבֵיץ, מְחַבֵּר "שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית" עַל מְצוֹת הַתּוֹרָה): אִם בְּאֲבִידַת מָמוֹן, כֶּךָ הַזְּהִירָה אוֹתְנוּ הַתּוֹרָה, בְּאֲבִידַת הַנֶּפֶשׁ – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה! אָמַר מַעֲתָה: לֹא תִרְאֶה אַחִים נְדָחִים, שְׁסֵרוּ מְדַרְךָ הַתּוֹרָה וְהִירְאָה, וְהַתְּעַלְמֶתָ מֵהֶם. לְעוֹלָם אֵל תֹּאמַר: 'מָה לִּי וּלְפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּה?!' אֶלָּא – "הָשִׁב תְּשִׁיבָם" – חוֹבָה עֲלֶיךָ לְעוֹרֵר אַחִים תּוֹעִים, וּלְהָשִׁיב אוֹתָם בְּתַשׁוּבָה.

"כִּי יִקְרָא קֵן צְפוֹר לְפָנֶיךָ... שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לְךָ... " (כב', ו')

אָמְרוּ חו"ל: מָהוּ "שְׁלַח תְּשַׁלַּח"? – וְהַתְּשׁוּבָה: אִם קִיַּמְתָּ מְצוּהָ זוֹ (שִׁילוּחַ הַקֵּן), אֶתְךָ מְמַהֵר לְבוֹא (=לְהִבִּיא אֶת) מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שְׁכַתוּב בּוֹ "שִׁילוּחַ", וּמִנֵּי? – שְׁנֵאֲמַר (יִשְׁעִיָּהוּ לְב', כ'): "מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשׁוֹר וְהַחֲמוֹר", וְדַרְשׁ הַרד"ל: "שׁוֹר" זֶהוּ מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, "וְחֲמוֹר" זֶהוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְכֵן אָמַר רַבִּי תַנְחוּמָא: אִם קִיַּמְתָּ אֶת הַמְצוּהָ הַזֹּאת (שִׁילוּחַ הַקֵּן), אֶתְךָ מְמַהֵר לְהִבִּיא אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, שְׁכַתוּב גַּם בּוֹ שִׁילוּחַ, שְׁנֵאֲמַר (מֵלָאכִי ג', כג'): "הִנֵּה אֲנֹכִי שְׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא".

וּנְשַׁאלַת הַשְּׂאֵלָה, מָהוּ הַקְּשֶׁר בֵּין שִׁילוּחַ הַקֵּן לְבֵין הַקְּדָמַת בּוֹא מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ?

הַזְּהֵר הַקְּדוֹשׁ אוֹמַר (מְדַרְשׁ רוֹת עו'): "כִּי יִקְרָא קֵן צְפוֹר לְפָנֶיךָ... אֶפְרָחִים אוֹ בִּיצִים". "קֵן" זוֹ מְלָכוּת(=יִשְׂרָאֵל), "אֶפְרָחִים" אֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבֻטִים, "בִּיצִים" אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, "וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֶפְרָחִים" זוֹ הַשְּׂכִינָה הַקְּדוֹשָׁה.

וּמִסְבִּיר "רַבְּנּוּ בְחֵי", עַל – פִּי מְדַרְשׁ זֶה, שֶׁבְּקִיּוּם מְצוֹת שִׁילוּחַ הַקֵּן יֵשׁ הַתְּעוֹרוּרוֹת רְחֻמִּים גְּדוּלָה בְּשָׂמִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. שְׁכּוֹן, כְּאֲשֶׁר מְשַׁלְּחִים אֶת הָאֵם, הַצִּיפּוֹר, מְתוּדָ קִנָּה, הִיא מְצַטְעֶרֶת, וְדוֹאֶגֶת עַל חֶרְבֵן קִנָּה וְרִיחוּק בְּנֵיהָ הָאֶפְרוּחִים. וּבְרוּב צַעֲרָה, רוּצָה הִיא לֹאבֵד אֶת עֲצָמָה לְדַעַת. וְהַשׁוֹר הַמְּמוּנָה בְּשָׂמִים עַל הָעוֹפוֹת מְבַקֵּשׁ רְחֻמִּים מֵהַקב"ה עַל אוֹתָהּ הַצִּיפּוֹר. וְהַקב"ה, שְׂרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, מְמַשִּׁיךְ שְׁפַע שֶׁל רְחֻמִּים עַל כָּל הַמְצַטְעֵרִים, וְגַם עַל הַשְּׂכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבְּגִלוֹת, שְׁעֲלֶיהָ נֶאֱמַר "וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אֲמַכֶּם" וְהִיא בְּגִלוֹת.

יּוֹצֵא מְכַאֵן, שְׁעַל – יְדֵי מְצוֹת "שִׁילוּחַ הַקֵּן" מְתַגְלְגֵלִים רְחֻמֵי הַקב"ה גַּם עַל בְּנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁנִמְצָאִים מְחוּץ

ל"קו", בגלות. והוא ממשיך שפע של רחמים על עמו, בני ישראל, והדבר מעורר את הגאולה ומזרוז את ביאת משיח צדקנו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"כי תדר נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ה' אלהיך מעמך והיה בך חטא" (כג' כב')

כשהאדם נולד, משביעים אותו – היה צדיק, ואל תהיה רשע, ועל זה נאמר "כי תדר נדר..." – אותו נדר שנדרת בלידתך – "לא תאחר לשלמו" – השתדל לקימו בצעירותך, ואל תאמר "לכשאפנה אשנה" (כשאחיה פנוי – אלמד תורה). ומדוע? "כי דרש ידרשנו ה' אלהיך מעמך" – אולי ידרוש ה' את נשמתך עוד בהיותך צעיר, ואז "והיה בך חטא" – תשיב נשמתך למרום כשיש בך חטא.

"זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים..." (כד' ט')

לדעת הרמב"ן (רבי משה בן נחמן), אין הכתוב שלפנינו בא בבחינת ספור ועצה בלבד כדי להינצל מן הנגעים הבאים בעון לשון הרע. אלא, זאת מצוה מכלל תרי"ג המצוות שנתנו לעם ישראל בסיני, וזו לשון הרמב"ן בפרושו: "לפי דעתי, היא (=זכירת מעשה מרים, שדברה על משה) מצוות "עשה" ממש, כמו "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" (שמות יג', ג'), וכן "זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כה', יז') – והיא אזהרה מלדבר לשון הרע". וזאת, כדי שזכור במצוות "עשה" את הענש הגדול שעשה ה' למרים הנביאה, שהיתה צדקת, ושדברה רק באחיה משה, אשר אהבה אותו כנפשה ובכל מאודה. והיא לא דברה בפניו כדי שלא יתביש בפני הרבים, אלא רק בינה לבין אהרן אחיה, בצנעה. וכל מעשיה הטובים וצדקותיה לא הועילו לה למלט נפשה מענש הצרעת, על השמעת לשון הרע.

אם כן, מה אנו נגידי? מה נדבר ומה נצטדק ביום הדין (ראש השנה) הקרב ובא? שהרי נכשלים אנו כמעט מידי יום בעון זה! וכתוב זה בא להזהירנו אזהרה גדולה, להימנע מלשון הרע, בין בגלוי ובין בסתר, בין במתכוון להזיק ולבוזת, ובין שאינו מתכוון להזיק כלל. (ויש לזכור שגם המספר בגנות חברו, אפילו עובדות אמת – לשון הרע הוא).

"לא תחרש בשור ובחמור יחדו"

רבי גרשון הינך מרדוין נודמן פעם לעירה, הסמוכה למקום מגוריו, וכשנכנס לבית המדרש באותו המקום, מצא חבורה גדולה של קבצנים, המתנפחים ביניהם ברעש גדול. "על מה הויכוח?" – שאל אותם רבי גרשון. השיב אחד הקבצנים: "הגביר הגדול בעירנו מכניס הערב את בנו לחופה, ועורך בביתו סעודה כידי המלך, אך לנו, עניי העיר, אינו מתיר להשתתף בסעודה".

"בואו אחריו" – קרא רבי גרשון לקבצנים, ובלא שהיות פנה לבית הגביר, בעל השמחה, וחבורת הקבצנים נשרכת אחריו. כשנקש על דלת בית הגביר, נשמע קול רוגז מעבר לדלת הנעולה: "אין מכניסים היום אצלנו אורחים לא קרואים!" – "נמצא עמכם הרב" – קרא רבי גרשון – "יש לי שאלת חכם אליו!" לאחר שהיה קצרה נפתחה הדלת, ורבי גרשון הוכנס פנימה כדי להציג לרב העיר את שאלתו. "רבנו!" – פנה רבי גרשון לרב, שישב בראש הקרואים – "מפני מה אמרה התורה, 'לא תחרש בשור ובחמור יחדו'?"

דעתו של הרב לא היתה פנויה לדברי השואל, ולכן השיב לו בקצר-רוח: "אין אנו יודעים טעמן של רוב המצוות, והגנו מקבלים אותן כגזרת הכתוב". "ולוי נראה" – קרא רבי גרשון בקול נמרץ – "שיש טעם הגיוני למצוה זו. שכן השור, פידוע, מעלה גרה הוא בתום אכילתו, ולעומתו החמור אינו מעלה גרה. וכשרואה החמור את השור מעלה גרה, נדמה לו שבא אל פיו (של השור) אכל נוסף. וכיון שהחמור אינו מוצא את האכל שבא לו בדמיונו, הוא מצטער על כך צער רב. ולכן חסה התורה על החמור, וגזרה: 'לא תחרש בשור ובחמור יחדו'.

והרי הדברים קל וחמור! – הוסיף רבי גרשון בהתרגשות, כשהוא מרכין ראשו לעבר הרב – "אם התורה חסה כאן על החמור, שלא יצטער "באכילת" חברו, על אחת כמה וכמה שאין לנעול את הדלת בפני עניים רעבים, כאשר אתם מסובים כאן ליד שלחנות ערוכים כל טוב..." בעל הבית, ששמע את השיחה, נבוך מאד לשמע דברי האורח, והורה מיד לפתוח את דלתות הבית בפני העניים, ולשתפם בסעודת חתונת בנו.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!